

Konjunktur läget

Mars 2022

Konjunkturläget
Mars 2022

Konjunkturinstitutet är en statlig myndighet under Finansdepartementet. Vi gör prognoser som används som beslutsunderlag för den ekonomiska politiken i Sverige. Vi analyserar också den ekonomiska utvecklingen samt bedriver tillämpad forskning inom nationalekonomi.

I Konjunkturbarometern publicerar vi varje månad statistik över företagens och hushållens syn på den ekonomiska utvecklingen. Undersökningar liknande Konjunkturbarometern görs i alla EU-länder.

Rapporten **Konjunkturläget** är främst en prognos för svensk och internationell ekonomi, men innehåller också djupare analyser av aktuella makroekonomiska frågor. Konjunkturläget publiceras fyra gånger per år. **The Swedish Economy** är den engelska översättningen av delar av rapporten.

I **Lönebildningsrapporten** analyserar vi varje år de samhällsekonomiska förutsättningarna för lönebildningen.

Den årliga rapporten **Miljö, ekonomi och politik** är en översyn och analys av miljöpolitiken ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Vi publicerar också resultat av utredningar, uppdrag och forskning i serierna **Specialstudier, Working paper, PM** och som remissvar.

Du kan ladda ner samtliga rapporter från vår webbplats, www.konj.se. Den senaste statistiken och prognoserna hittar du under www.konj.se/statistik.

STRUKTUREN I KONJUNKURLÄGET

I den ordinarie löptexten redovisas ett antal *rutor* som normalt skiljer sig från löptexten, det kan vara en kortare beskrivning inom något område eller en mer teknisk beskrivning. Dessutom publiceras mer djuplodande analyser i så kallade *fördjupningar*. Löptexten kompletteras också av en *tabellbilaga* med mer detaljerade prognoser.

I högermarginalen redovisas *diagram* och ibland även så kallade *marginalrutor*. Marginalrutorna har ungefär samma funktion som rutor i löptexten och redovisas också sist i Konjunkturläget i en bilaga.

Alla fördjupningar redovisas också samlat på nätet, diagram i PowerPointformat finns också att ta del av. Dessutom kan siffror till alla diagram inklusive rubriker, underrubriker, källor och eventuella fotnoter laddas ner. Allt detta återfinns under www.konj.se/publikationer/konjunkturlaget.

Förord

I Konjunkturläget mars 2022 presenteras en prognos för den ekonomiska utvecklingen 2022–2023 i Sverige och i omvärlden. Därtill gör Konjunkturinstitutet ett scenario för utvecklingen 2024–2031, varav 2024–2026 beskrivs i rapporten. Prognosen och scenariot för hela perioden 2022–2031, samt mer detaljerade prognoser, finns att hämta i Konjunkturinstitutets [prognosdatabas](#).

I ett särskilt avsnitt jämförs den nya prognosen med den prognos som presenterades i Konjunkturläget december 2021.

Arbetet med Konjunkturläget har letts av prognoschef Ylva Hedén Westerdahl. I beräkningarna har inkommande statistik beaktats till och med den 25 mars 2022.

Stockholm 30 mars 2022

Urban Hansson Brusewitz
Generaldirektör

Innehåll

Sammanfattning.....	7
Prognosrevideringar 2022–2023.....	11
Internationell konjunkturutveckling.....	13
Prognos 2022–2023.....	13
Scenario 2024–2026.....	19
Konjunkturer i Sverige 2022–2023.....	20
Efterfrågan och produktion.....	20
Arbetsmarknad och resursutnyttjande.....	28
Löner och priser.....	31
Scenario för svensk ekonomi och ekonomisk politik.....	35
Scenario för svensk ekonomi 2024–2026.....	35
Ekonomisk politik 2022–2026.....	37
Offentliga finanser.....	39
Prognos för de offentliga finanserna.....	39
Offentligfinansiella förutsättningar och budgetutrymme.....	44
Finanspolitik för bibehållet åtagande.....	45
Jämförelse mellan regeringens och Konjunkturinstitutets offentligfinansiella prognos.....	47
Osäkerhet i prognosen.....	49
Prognosfelens storlek.....	51
Alternativa scenarier: Energiprisernas påverkan på den svenska ekonomin.....	52

RUTOR

Ryssland och Ukraina är stora exportörer av råvaror och spannmål.....	14
Hushållens förmögenhet och konsumtionen.....	24
Indirekta effekter av högre elpriser.....	34
Effekter på de offentliga utgifterna av EU:s massflyktsdirektiv.....	42

FÖRDJUPNING

Lagerinvesteringar – en liten och volatil del av BNP.....	57
Varför har långtidsarbetslösheten stigit?.....	62

TABELLBILAGA

Tabellbilaga.....	66
-------------------	----

BILAGA MARGINALRUTOR

Antaganden om kriget i Ukraina och dess konsekvenser.....	83
Antaganden om flyktingmottagandet och arbetsmarknaden.....	83
Vad skiljer scenario från prognos?.....	83
Prognos och scenario.....	84
Begrepp och antaganden.....	84
Offentligfinansiella antaganden om flyktingmottagandet.....	85
Konjunkturinstitutets definition av offentlig konsumtion vid oförändrade regler.....	85
Vad är ett alternativscenario?.....	86
Antaganden om den ekonomiska politiken i scenarierna.....	86

Sammanfattning

Det ryska anfallskriget mot Ukraina är en enorm humanitär katastrof och medför ett stort mänskligt lidande. Ungefär 200 000 ukrainska flyktingar antas komma till Sverige i år, vilket medför stora ökningar av de offentliga konsumtionsutgifterna. De offentliga finanserna är dock starka och de största utmaningarna på kort sikt när det gäller flyktingmottagandet är snarare av praktisk än av ekonomisk natur. BNP-tillväxten påverkas inte särskilt mycket av den uppkomna situationen. Hushållens köpkraft gröps förvisso ur av den höga inflationen, men utfasningen av pandemirestriktionerna bidrar till att de tar av sitt höga sparande och ökar konsumtionen ändå, om än i långsam takt. Den svenska ekonomin går in i en mild högkonjunktur i slutet av 2022. Den höga inflationen och det växande resursutnyttjandet i ekonomin gör att Riksbanken överger nollräntepolitiken och höjer reporäntan en första gång i september i år.

Närmare 4 miljoner människor har flytt utomlands från kriget i Ukraina sedan slutet av februari och än fler är på flykt inom landet. Konjunkturinstitutet gör ett antal nödvändiga antaganden om hur bland annat kriget och flyktingströmmarna kommer att utvecklas som ligger till grund för de ekonomiska prognoserna, se marginalrutan ”Antaganden om kriget i Ukraina och dess konsekvenser”.

KRIGET SLÅR MOT ÅTERHÄMTNINGEN I EUROOMRÅDET

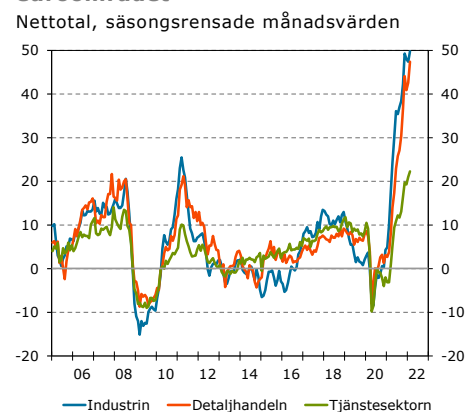
Omvärldens kraftiga ekonomiska sanktioner mot Ryssland slår hårt på den ryska ekonomin som nu försämras snabbt, liksom, naturligtvis, den ukrainska ekonomin. Även om Ryssland och Ukraina bara står för en liten del av den totala utrikeshandeln med övriga Europa får kriget påtagliga konsekvenser för den ekonomiska utvecklingen i Europa i närtid. Ryssland är en stor exportör av olika råvaror (se rutan ”Ryssland och Ukraina är stora exportörer av råvaror och spannmål”) och kriget har lett till en kraftig uppgång i många råvarupriser, inte minst i priserna på råolja, naturgas och kol. Samtidigt är många länder i Europa beroende av import från Ryssland för sin energiförsörjning. Inflationen i euroområdet steg till höga nivåer redan före krigsutbrottet och företagens förväntningar på framtida försäljningspriser är på rekordhöga nivåer (se diagram 1). Högre råvarupriser och förvärrade flaskhalsproblem till följd av kriget och förnyade pandemirelaterade nedstängningar i Kina spår på inflationstrycket ytterligare och inflationen i euroområdet bedöms bli drygt 5 procent i år. De stora prisuppgångarna föranleder den europeiska centralbanken att gradvis börja höja styrräntan i september 2022 (se diagram 2), samtidigt som den höga inflationen gröper ur hushållens köpkraft och håller tillbaka konsumtionen. Den stora flyktingströmmen från Ukraina leder dock till ökad offentlig konsumtion, vilket i viss mån håller uppe

Antaganden om kriget i Ukraina och dess konsekvenser

De mest betydande antagandena för prognoserna för den svenska ekonomin är:

- Kriget i Ukraina kommer att pågå under lång tid, mer eller mindre intensivt.
- De sanktioner som vidtagits mot Ryssland ligger kvar åtminstone så länge kriget pågår.
- Kriget kommer att skapa störningar i de globala leveranskedjorna och bidra till ökade flaskhalsproblem.
- Rysk export av råolja och naturgas antas fortsatt vara möjlig och leveranser till olika europeiska länder kommer att fortgå.
- Priserna på råolja, naturgas och kol kommer att vara kraftigt förhöjda framöver, i synnerhet de närmaste 12 månaderna. De höga priserna på råolja, naturgas och kol spiller över på elmarknaden och svenska elpriser.
- Det kommer ca 145 000 ukrainska flyktingar till Sverige fram till och med juni 2022. Detta inflöde ligger mitt emellan det huvudskenario och det högskenario som Migrationsverket har presenterat. Under andra halvåret i år kommer det ytterligare ca 50 000 ukrainska flyktingar till Sverige. Nästa år blir det inget nettoinflöde av flyktingar från Ukraina. Halften av flyktingarna återvänder till Ukraina på längre sikt.
- I slutet av 2023 kommer ca 25 000 av de ukrainska flyktingarna att vara sysselsatta i Sverige. Det stora flertalet av de ukrainska flyktingarna kommer inte att bli folkbokförda före utgången av 2023. De som blir sysselsatta kommer därför bara i liten utsträckning att fångas upp i Arbetskraftsundersökningarna.

Diagram 1 Företagens förväntningar på framtida försäljningspriser i euroområdet

Källor: Europeiska kommissionen och Macrobond.

efterfrågetillväxten. Sammantaget medför detta att den ekonomiska återhämtningen i euroområdet efter pandemin blir betydligt mer dämpad under loppet av 2022 än den var i fjol.

I USA är krigets direkta effekter på ekonomin mindre, även om höga råvarupriser slår igenom där också. Resursutnyttjandet är högt sedan en tid tillbaka liksom inflationen. Centralbanken fortsätter därför på den inslagna vägen med styrräntehöjningar för att förhindra att resursutnyttjandet blir alltför högt och för att dämpa inflationen (se diagram 2).

BNP-TILLVÄXTEN BROMSAR IN I SVERIGE

Efter ett mycket starkt tredje kvartal dämpades tillväxten i Sverige det fjärde kvartalet i fjol, men BNP steg ändå med drygt 1 procent (se diagram 3). Enligt SCB:s BNP-indikator minskade BNP i januari i år jämfört med december förra året. De flesta enkätbaserade indikatorer befinner sig fortfarande på historiskt sett höga nivåer, men har fallit tillbaka från rekordnivåerna i slutet av 2021. Det gäller till exempel Barometerindikatorn (se diagram 3). Indikatorer som speglar utbudsbegränsningar och uttalanden från företagsföreträdare tyder på att framför allt industrin fortsatt hämmas av flaskhalsproblem och att leveranstiderna är långa (se diagram 4). Hushållen är tydligt pessimistiska. Sammantaget talar nyinkommen information för att BNP-tillväxten faller tillbaka tydligt det första halvåret i år (se diagram 3). Inbromsningen beror bland annat på att tillväxten i hushållens konsumtion dämpas när köpkraften gröps ur av höga priser på bland annat energi. Samtidigt förstärker kriget i Ukraina flaskhalsproblemen i den globala ekonomin vilket hämmar företagets möjligheter att tillgodose den efterfrågan som finns. Detta drabbar inte minst exporten som i det närmaste stagnerar det första kvartalet i år.

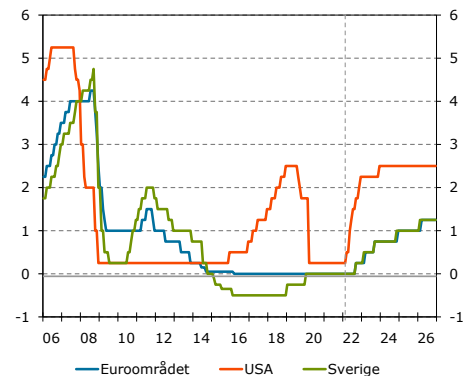
Effekterna av kriget i Ukraina på svensk BNP bedöms sammantaget trots allt bli jämförelsevis små. Företagen har välfyllda orderböcker och långa leveranstider och störningar till efterfrågan slår därför igenom mindre på produktionen på kort sikt. Samtidigt innebär den svenska näringslivsstrukturen att svensk ekonomi gynnas av de stora satsningarna på försvar både i Sverige och i omvärlden samt av de investeringar som krävs för att ställa om energiförsörjningen i Europa de kommande åren. Flaskhalsproblemen bedöms avta gradvis senare i år och trots att den KIX-vägda BNP-tillväxten i omvärlden bromsar in kraftigt fortsätter därför exporten att ge stora bidrag till BNP-tillväxten i Sverige (se tabell 1 och diagram 5).

SVENSKA HUSHÅLL DRAR NER PÅ SITT SPARANDE

När pandemin bröt ut 2020 minskade hushållen konsumtionen kraftigt, i synnerhet av olika tjänster. Sparandet ökade då till rekordhöga nivåer (se diagram 6). När pandemirestriktionerna lättades gradvis i fjol återhämtade sig konsumtionen en del. I år har restriktionerna fasats ut helt vilket i sig driver på framför allt

Diagram 2 Styrräntor

Procent, i slutet av månaden, månadsvärden

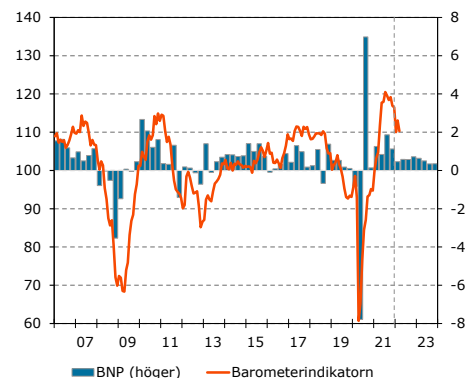

Anm. ECB:s styrränta avser referäntan. Federal Reserves styrränta avser styrränteintervallets övre gräns.

Källor: ECB, Federal Reserve, Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 3 Barometerindikatorn och BNP

Index medelvärde=100, månadsvärden respektive procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 4 Leverantörernas leveranstider i industrin, inköpschefsindex

Index, säsongrensade månadsvärden

Källa: Swedbank.

tjänstekonsumtionen. Samtidigt har inflationen tagit fart rejält när bland annat energipriserna har ökat kraftigt (se diagram 7). Den höga inflationen gör att arbetstagarnas reala löner minskar kraftigt i år, men hushållen tar av sitt höga sparande för att öka konsumtionen och sparandet minskar till de nivåer som rådde före pandemin.

Det stora inflödet av flyktingar i år skapar ett stort behov av bland annat fler platser på asylboende och i skolor. Detta driver på den offentliga konsumtionen som därmed fortsätter att ge ett jämförelsevis stort bidrag till BNP-tillväxten i år och nästa år. Sammantaget växlar BNP-tillväxten ner i år efter den starka utvecklingen i följande. Resursutnyttjandet i ekonomin som helhet, mätt med det så kallade BNP-gapet, fortsätter ändå att stiga och svensk ekonomi går i år in i en mild högkonjunktur (se tabell 1).

Tabell 1 Nyckeltal

Procentuell förändring om inget annat anges

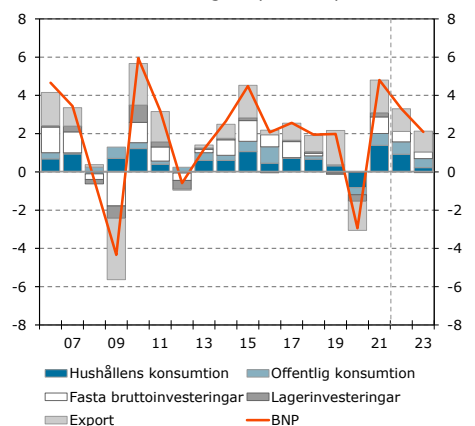
	Utfall		Prognos		Scenario	
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
BNP till marknadspris	4,8	3,3	2,1	1,5	1,6	2,1
BNP per invånare ¹	4,3	2,8	1,6	1,1	1,2	1,6
BNP, kalenderkorrigerad	4,7	3,4	2,3	1,5	1,8	1,9
BNP, KIX-vägd ²	5,2	3,1	2,7	2,4	2,1	2,0
KPI, KIX-vägd ²	3,1	5,7	2,8	2,4	2,3	2,3
Bytesbalans ³	5,5	4,9	5,3	5,0	4,7	4,3
Arbetade timmar ⁴	2,3	2,2	2,5	0,4	0,5	0,6
Sysselsättning	1,1	2,4	1,3	0,7	0,6	0,7
Arbetslöshet ⁵	8,8	7,3	6,7	6,9	7,1	7,0
Arbetsmarknadsgap ⁶	-2,3	-0,9	0,7	0,2	0,0	0,0
BNP-gap ⁷	-0,7	0,4	0,6	0,2	0,0	0,0
Timlön ⁸	2,7	2,5	3,0	3,3	3,4	3,5
Arbetskostnad per timme ^{4,9}	3,5	2,4	3,4	3,3	3,4	3,5
Produktivitet ⁴	2,4	1,2	-0,1	1,1	1,3	1,3
KPI	2,2	5,3	3,4	2,6	2,5	2,5
KPIF	2,4	5,2	2,8	2,0	2,0	2,0
Reporänta ^{10,11}	0,0	0,3	0,8	1,0	1,0	1,3
Tioårig statsobligationsränta ¹⁰	0,3	0,7	1,1	1,4	1,7	1,9
Kronindex (KIX) ¹²	114,3	118,2	117,3	116,4	115,5	114,7
Offentligt finansiellt sparande ³	-0,4	-0,1	0,2	0,2	0,3	0,3
Strukturellt sparande ¹³	-0,4	0,0	0,1	0,3	0,3	0,3
Maastrichtskuld ³	35,3	31,9	28,6	28,3	27,9	27,7

¹ BNP per invånare baserat på befolkning exklusive ukrainska flyktingar. ² KIX-vägd BNP och KPI är aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår Sveriges 32 viktigaste handelspartners. ³ Procent av BNP. ⁴ Kalenderkorrigerad. ⁵ Procent av arbetskraften. ⁶ Skillnaden mellan faktiskt och potentiellt arbetade timmar uttryckt i procent av potentiellt arbetade timmar. ⁷ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP uttryckt i procent av potentiell BNP. ⁸ Enligt konjunkturlönestatistiken. ⁹ Avser anställdas timmar. ¹⁰ Procent. ¹¹ Vid årets slut. Beslut i slutet av december implementeras i januari. ¹² Index 1992–11–18=100. ¹³ Procent av potentiell BNP.

Källor: IMF, Medlingsinstitutet, Riksbanken, SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 5 Importjusterat bidrag till BNP-tillväxten

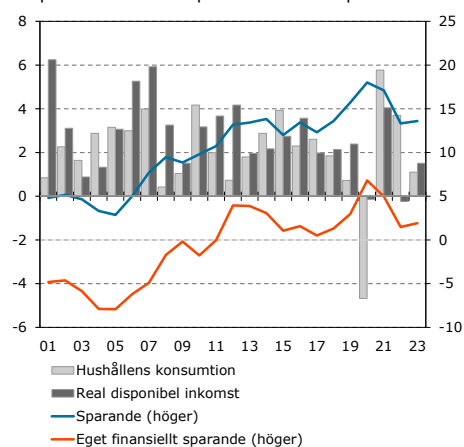
Procentuell förändring respektive procentenheter

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 6 Hushållens konsumtion, real disponibel inkomst och sparande

Procentuell förändring respektive procent av disponibel inkomst plus kollektivt sparande

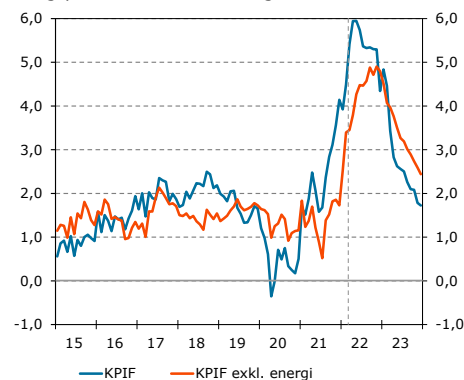

Anm. Sparande definieras som hushållens totala sparande inkl. sparande i premie- och tjänstepension. Eget finansiellt sparande definieras som hushållens sparande exkl. reallt sparande och sparande i premie- och tjänstepension. Båda måtten sätts i relation till hushållens disponibla inkomst plus sparande i premie- och tjänstepension.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 7 Konsumentpriser

Årlig procentuell förändring, månadsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

NEDGÅNGEN I ARBETSLÖSHETEN MATTAS AV

Konjunkturförstärkningen i den svenska ekonomin syns även tydligt på arbetsmarknaden. Arbetsgivare signalerar om hög efterfrågan på arbetskraft och att det samtidigt är svårt att rekrytera. Inom industrin och de privata tjänstenäringarna är bristtalen nu på den högsta nivå som uppmäts under 2000-talet (se diagram 8). Arbetslösheten föll snabbt under loppet av 2021 och det fjärde kvartalet i fjol hade den kommit ner till 8,2 procent. Kombinationen av höga bristtal och jämförelsevis hög arbetslöshet pekar dock på att det finns ett betydande matchningsproblem på den svenska arbetsmarknaden. Detta har resulterat i att en växande andel av de arbetslösa är arbetslösa under lång tid (se fördjupningen ”Varför har långtidsarbetslösheten stigit?”). Erfarenheten visar att långtidsarbetslösa har svårare att få jobb. Detta bromsar nedgången i arbetslösheten framöver, men den faller trots det ner till 6,8 procent i genomsnitt nästa år i takt med att konjunktoren förstärks ytterligare. Det är något lägre än den av Konjunkturinstitutet bedömda jämviktsarbetslösheten.

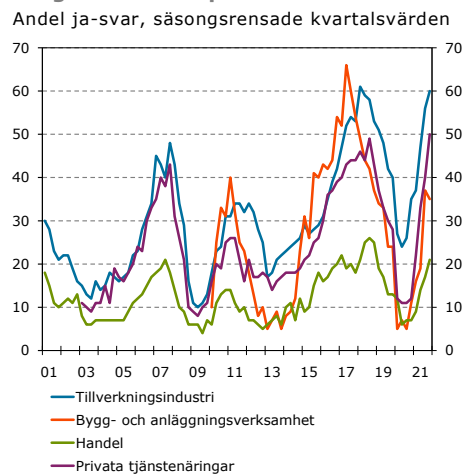
FORTSATT STARKA OFFENTLIGA FINANSER TROTS ÖKADE UTGIFTER FÖR FLYKTINGMOTTAGANDE

Återhämtningen i den svenska ekonomin och den successiva minskningen av de pandemirelaterade stödåtgärderna bidrog till att det offentliga finansiella sparandet förbättrades kraftigt i fjol, även om det var fortsatt negativt (se diagram 9). De offentliga utgifterna drivs i år på av bland annat ökade kostnader för flyktingmottagande, försvarssatsningar och kompensation till hushållen för höga energipriser. Som andel av BNP i löpande priser minskar utgifterna trots det eftersom ekonomin växer. Det offentliga finansiella sparandet förstärks därmed ytterligare något i år och hamnar nära balans både i faktiska och strukturella, det vill säga konjunkturjusterade, termer. Konjunkturinstitutets bedömning är att finanspolitiken blir neutral 2023. Det innebar att tillkommande ofinansierade åtgärder om ca 40 miljarder kronor nästa år ryms inom ramen för ett i stort sett oförändrat strukturellt sparande.

PERIODEN MED NOLLRÄNTA ÄR SNART ÖVER

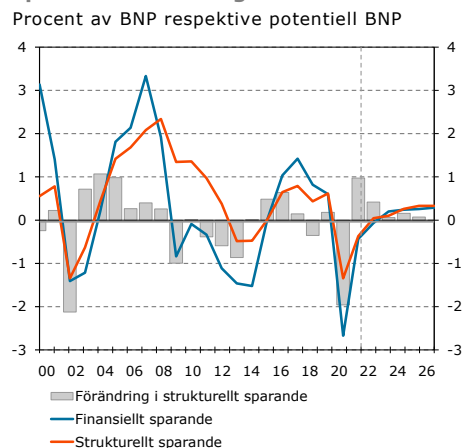
Inflationen i Sverige ligger nu högt över Riksbankens inflationsmål även när energipriserna räknas bort (se diagram 7). Höga råvarupriser och flaskhalsproblem ger spridningseffekter och KPIF-inflationen fortsätter att stiga än mer i närtid. Samtidigt går svensk ekonomi in i en mild högkonjunktur. Riksbanken inleder därför en serie räntehöjningar i september i år för att motverka att resursutnyttjandet i ekonomin blir än högre längre fram och för att stävja inflationen (se diagram 10). Den första höjningen i september ligger väl i linje med marknadens förväntningar i form av RIBA-terminer och Riksbanken tar därmed rygga på den europeiska centralbanken.

Diagram 8 Brist på arbetskraft

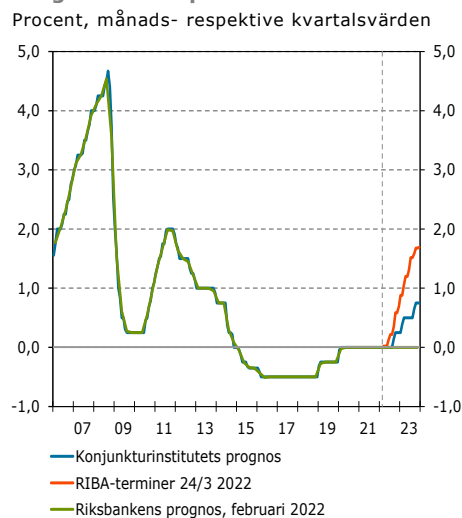
Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 9 Finansiellt och strukturellt sparande i offentlig sektor

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 10 Reporänta

Anm. RIBA är terminskontrakt baserade på framtida reporäntor. Riksbankens prognos avser kvartalsvärden.

Källor: Nasdaq OMX, Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

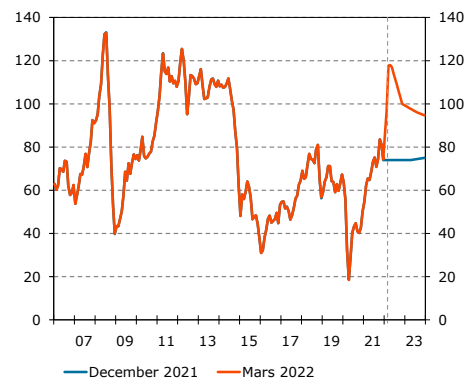
Prognosrevideringar 2022–2023

Den svenska ekonomin har under vintern i huvudsak utvecklats i linje med prognosen i Konjunkturläget december 2021. Det stora undantaget är att inflationen har stigit mycket mer än väntat de senaste månaderna. Nedan beskrivs kortfattat några av de mer betydelsefulla revideringarna jämfört med Konjunkturläget december 2021, se även tabell 2.

- Rysslands anfallskrig mot Ukraina har medfört kraftigt ökade priser på vissa råvaror. Bland annat har priset på el, naturgas, kol och råolja stigit snabbt (se diagram 11). Även om priset på råolja bedöms falla tillbaka en del under prognosperioden kommer det att vara betydligt högre än vad som förutsågs i prognosen i december.
- Inflationen i omvärlden (KPI, KIX-vägd) har stigit än mer än vad som förutsågs i december (se diagram 12). Den oväntat snabba uppgången är bland annat en följd av att energipriserna har blivit mycket högre än vad som förutsågs i decemberprognosen. Inflationen börjar falla tillbaka successivt senare i år, men sett till helåret 2022 revideras omvärldsinflationen i termer av KIX-vägd KPI upp med 2,4 procentenheter till 5,7 procent.
- Den stora invandringen av ukrainare som flyr kriget medför ökade offentliga utgifter i form av transfereringar och konsumtion. Det stora inflödet av flyktingar är den avgörande förklaringen till att offentlig konsumtion nu bedöms öka snabbare än i prognosen från december och tillväxten i offentlig konsumtion revideras i år och nästa år upp med 1,8 respektive 1,9 procentenheter.
- I december prognosticerades att Kronindex (KIX) skulle förstärkas något under 2022. Sedan decemberprognosen har KIX dock försvagats kraftigt, delvis som en följd av den osäkerhet om framtiden som följer av kriget i Ukraina. Denna försvagning innebär att KIX har reviderats upp med drygt 2 indexenheter både 2022 och 2023 jämfört med prognosen i december.
- Hög inflation i omvärlden, svagare krona, flaskhalsproblem och höga energipriser bidrar till att inflationen i Sverige blir betydligt högre i år och nästa år än vad som förutsågs i decemberprognosen (se diagram 13). KPIF-inflationen för 2022 har reviderats upp med 2,4 procentenheter till 5,2 procent.

Diagram 11 Pris på råolja

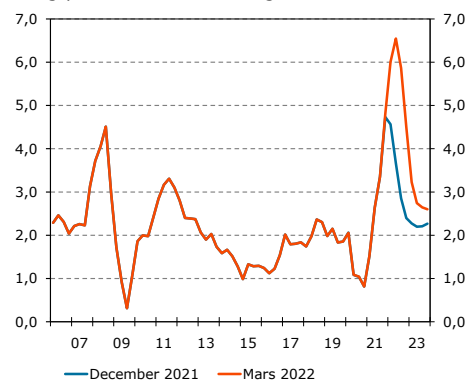
Brentolja, dollar per fat, månadsvärden

Källor: Macrobond, International Petroleum Exchange och Konjunkturinstitutet.

Diagram 12 KIX-vägd KPI

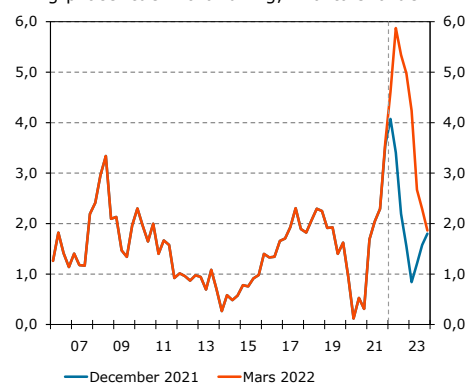
Årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Källor: Bureau of Labor Statistics, Eurostat, OECD, Riksbanken och Konjunkturinstitutet.

Diagram 13 KPIF

Årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 2 Prognos och revideringar jämfört med prognosen i december 2021

Procentuell förändring respektive procentenheter om inget annat anges

	2022			2023		
	Mar	Dec	Diff	Mar	Dec	Diff
Internationellt						
BNP i världen	3,4	4,3	-0,9	3,3	3,3	0,0
BNP, KIX-vägd ¹	3,1	4,2	-1,1	2,7	2,7	0,0
BNP i euroområdet	3,1	4,3	-1,2	2,6	2,5	0,1
BNP i USA	3,3	4,0	-0,7	2,4	2,2	0,3
BNP i Kina	5,0	5,1	-0,1	5,3	5,3	0,0
Federal funds target rate ^{2,3}	2,3	1,0	1,3	2,5	1,8	0,8
ECB:s refinansränta ^{2,3}	0,3	0,0	0,3	0,8	0,0	0,8
Oljepris ⁴	106,5	74,0	32,5	96,7	74,4	22,3
KPI, KIX-vägd ¹	5,7	3,4	2,4	2,8	2,2	0,6
Försörjningsbalans						
BNP, kalenderkorrigerad	3,4	3,4	0,0	2,3	2,1	0,1
BNP	3,3	3,3	0,0	2,1	2,0	0,1
Hushållens konsumtionsutgifter	3,7	3,9	-0,2	1,1	2,8	-1,7
Offentliga konsumtionsutgifter	2,6	0,8	1,8	2,1	0,2	1,9
Fasta bruttoinvesteringar	3,5	4,3	-0,8	2,5	1,9	0,6
Lagerinvesteringar ⁵	0,0	0,4	-0,4	-0,1	-0,2	0,1
Export	4,4	4,1	0,4	4,2	4,5	-0,2
Import	4,6	4,5	0,1	3,3	4,0	-0,6
Arbetsmarknad, inflation, räntor, med mera						
Arbetade timmar ⁶	2,2	3,2	-1,0	2,5	1,5	1,0
Sysselsättning	2,4	2,3	0,1	1,3	1,5	-0,3
Arbetslöshet ⁷	7,3	7,5	-0,2	6,7	6,7	0,1
Arbetsmarknadsgap ⁸	-0,9	-0,3	-0,6	0,7	0,6	0,0
BNP-gap ⁹	0,4	0,3	0,1	0,6	0,7	0,0
Produktivitet ⁶	1,2	0,3	0,9	-0,1	0,7	-0,8
Timlön ¹⁰	2,5	2,5	0,0	3,0	2,7	0,2
KPI	5,3	2,7	2,6	3,5	1,4	2,1
KPIF	5,2	2,8	2,4	2,8	1,4	1,4
Repöränta ^{2,3}	0,25	0,00	0,25	0,75	0,00	0,75
Tioårig statsobligationsränta ²	0,7	0,4	0,4	1,1	0,8	0,3
Kronindex (KIX) ¹¹	118,2	115,8	2,4	117,3	115,1	2,2
Bytesbalans ¹²	4,9	5,2	-0,3	5,3	5,2	0,1
Offentligt finansiellt sparande ¹²	-0,1	0,1	-0,2	0,2	0,5	-0,3

¹ KIX-vägd BNP och KPI är aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår Sveriges 32 viktigaste handelspartners ² Procent. ³ Vid årets slut. ⁴ Brent, dollar per fat, årsgenomsnitt. ⁵ Förändring i procent av BNP föregående år. ⁶ Kalenderkorrigerade värden. ⁷ Procent av arbetskraften. ⁸ Skillnaden mellan faktiskt och potentiellt arbetade timmar uttryckt i procent av potentiellt arbetade timmar. ⁹ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP uttryckt i procent av potentiell BNP. ¹⁰ Enligt konjunkturlönestatistiken. ¹¹ Index 1992-11-18=100. ¹² Procent av BNP.

Anm. Differensen avser skillnaden mellan nuvarande prognos och prognosen i december 2021. Ett positivt värde innebär en upprevidering.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Internationell konjunkturutveckling

En humanitär katastrof pågår i Ukraina med stora mänskliga lidanden. Den ryska invasionen av Ukraina har även tydligt negativa effekter på den globala tillväxten och inflationen genom högre energi- och råvarupriser, störningar i internationell handel och genom en ökad osäkerhet. Störningarna i de globala värdekedjorna och bristen på insatsvaror väntas förvärras något till följd av kriget och beslutade sanktioner mot Ryssland samt stora utbrott av covid-19 i Kina. De underliggande drivkrafterna är dock starka på många håll och den globala tillväxten tar mer fart igen andra halvåret 2022, när effekterna från pandemin och kriget dämpas.

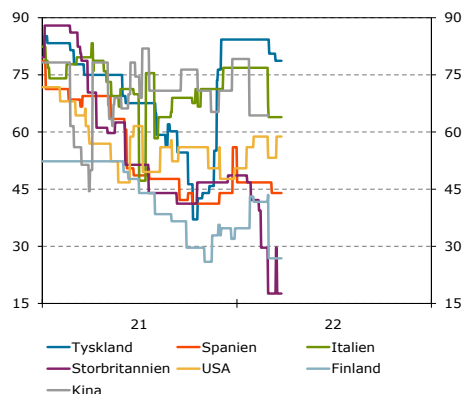
Prognos 2022–2023

Världsekonomin växte starkt 2021, men kring årsskiftet dämpades tillväxten i många länder främst till följd av införda restriktioner för att bromsa den höga smittspridningen av covid-19. Därefter har dock smittspridningen dämpats snabbt på flera håll, bland annat i USA och euroområdet. Restriktionerna har lättats över lag (se diagram 14), vilket ledde till förbättringar i de ekonomiska indikatorerna innan kriget bröt ut. För exempelvis inköpschefsindex var uppgången tydlig i februari. I mars fortsatte uppgången i USA, men föll tillbaka i euroområdet (se diagram 15). Konsumentförtroendet föll tillbaka i USA och euroområdet i februari bland annat mot bakgrund av den höga inflationen, men konsumenterna var då fortsatt positiva (se diagram 16). I mars föll dock konsumentförtroendet i euroområdet till en nivå långt under det historiska genomsnittet.

Efter den ryska invasionen av Ukraina i slutet av februari har osäkerheten om den globala utvecklingen ökat snabbt och förutsättningarna för tillväxten har försämrats. De kraftiga ekonomiska sanktioner som har införts mot Ryssland påverkar främst Ryssland självt men den allmänt ökade osäkerheten har bidragit till att stämningsläget på de finansiella marknaderna har försämrats runt om i världen. Många av världens aktiebörser föll tydligt initialt, men har återhämtat en del av fallet de senaste veckorna (se diagram 17). Vidare har priserna på många råvaror stigit dramatiskt. Priserna på olja, gas och kol har stigit hastigt och även jordbruksprodukter, som exempelvis vete, har blivit betydligt dyrare (se diagram 18 och diagram 19). Störningarna i de globala värdekedjorna och bristen på insatsvaror väntas dessutom förvärras något till följd av kriget och sanktioner samt frivilliga handelsstopp och bojkotter av ryska varor. Stora utbrott av covid-19 i Kina bedöms hålla tillbaka kinesisk produktion i närtid. Detta leder till att inflationen stiger ytterligare trots att inflationen världen över var högt uppdriven redan innan den ryska invasionen av Ukraina. I exempelvis USA var inflationstakten i februari 7,9 procent, vilket är den högsta sedan tidigt 1980-tal.

Diagram 14 Stringency index

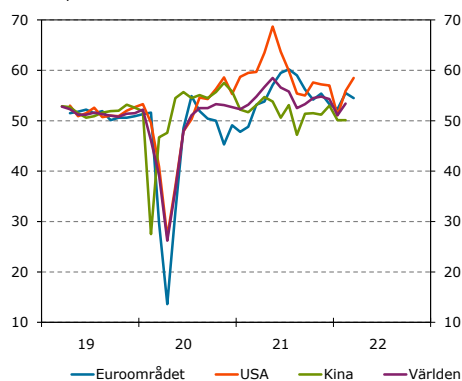
Index, dagsvärden

Källor: University of Oxford och Macrobond.

Diagram 15 Sammanvägt inköpschefsindex i valda länder och regioner

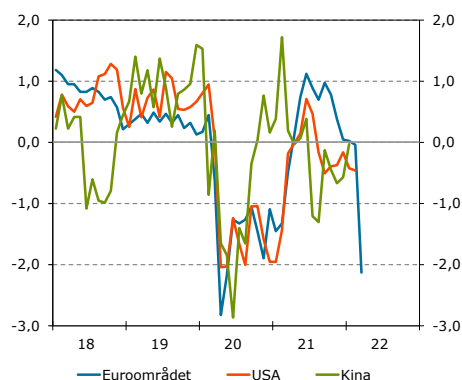
Index, månadsvärden

Källa: IHS Markit.

Diagram 16 Konsumentförtroende

Standardiserade avvikelser från medelvärde, månadsvärden

Källor: Conference Board, DG Ecfm och Macrobond.

De långa statsobligationsräntorna har stigit i många länder och de stora centralbankerna har antingen trappat ner eller avslutat nettoköpen av tillgångar. Den amerikanska centralbanken gjorde en första styrräntehöjning i mars och förväntas fortsätta att höja styrräntebandintervallet i rask takt. Flera andra centralbanker har också börjat höja sina styrräntor, bland annat Norges Bank, Bank of England och Bank of Canada.

De ekonomiska effekterna av Rysslands invasion av Ukraina väntas bli mest kännbara i just Ryssland och Ukraina som går in i djupa lågkonjunkturer. Även euroområdet och övriga Europa drabbas medan den direkta effekten för USA av konflikten blir mildare. Fortfarande bedöms den ytterligare högre inflationen till följd av kriget vara den viktigaste kanalen för dämpningen av tillväxten.

Frivilliga handelsstopp och osäkerhet kring att ytterligare sanktioner kan komma att införas har drivit upp råvarupriserna. För många länder i Europa är beroendet stort av den ryska gasen och oljan och den negativa effekten av prisuppgången blir betydlig. Ungefär 40 procent av gasen i EU kommer från Ryssland och 25 procent av oljan. För att dämpa de negativa effekterna av stigande olje- och gaspriser skulle strategiska lager kunna användas eller att andra alternativ för energiförsörjningen kan skapas. Nya alternativ för energiförsörjning torde dock ta tid att genomföra (se rutan "Ryssland och Ukraina är stora exportörer av råvaror och spannmål").

Sammantaget bedöms tillväxten i världsekonomin minska rejält 2022 och 2023 jämfört med den snabba återhämtningen 2021 (se tabell 5). Den ryska invasionen bidrar tydligt till inbromsningen 2022 och till att återhämtningen blir långsammare. Även inflationen påverkas av invasionen och blir tydligt högre globalt sett.

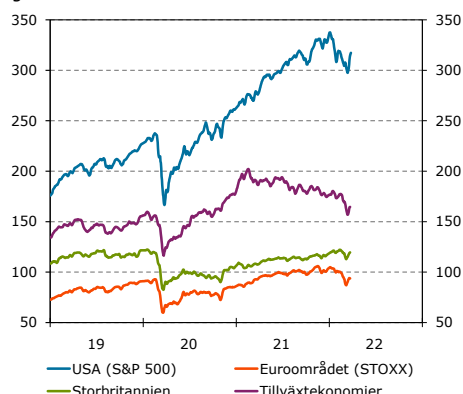
Ryssland och Ukraina är stora exportörer av råvaror och spannmål

Ryssland är ett stort land geografiskt men rysk BNP utgör bara omkring 2 procent av global BNP.¹ Den ryska ekonomin är i hög utsträckning råvarubaserad och mer än hälften av landets exportintäkter kommer från olja, naturgas och kol. Därmed är landet känsligt för svängningar i de globala råvarupriserna. Ryssland är världens näst största exportör av råolja och den tredje största oljeproducenten efter USA och Saudiarabien. Ryssland står för drygt 12 procent av världens råoljeproduktion och de senaste åren har exporten av råolja och övriga petroleumprodukter uppgått till över 7 miljoner fat per dag. Kina är det land som köper störst mängd rysk råolja men omkring hälften av den ryska exporten går till EU. Nederländerna, Tyskland och Polen är

¹ Källa: OECD

Diagram 17 Börsutveckling

Index 2006-12-29=100, dagsvärden, 5-dagars glidande medelvärde

Källor: Standard & Poor's, STOXX, MSCI och Macrobond.

Diagram 18 Terminspris vete

Euro per ton vete för kommande leverans i Frankrike, dagsvärden

Källor: Euronext och Macrobond.

Diagram 19 Terminspris på naturgas i Europa

Euro per MWh, dagsvärden

Anm. Priset avser terminspriset för innevarande månad på nederländska TTF.

Källor: Intercontinental Exchange (ICE) och Macrobond.

de EU-länder som importerar störst mängd råolja från Ryssland.

För naturgas står Ryssland för ungefär 17 procent av världens produktion (se tabell 3) och är den största exportören. EU står även som mottagare av majoriteten av den ryska exporten av naturgas.

Även för andra råvaror är Ryssland en viktig producent, inte minst av palladium och nickel. Palladium används bland annat inom fordonsindustrin för att tillverka katalysatorer och Ryssland svarar för drygt 40 procent av världens produktion. För nickel är Ryssland världens tredje största producent.

Ryssland och Ukraina är även stora spannmålsexportörer. Tillsammans stod länderna 2020 för knappt 30 procent av världens export av vete och knappt 20 procent av världens export av majs (se tabell 4). För Ukraina är exportvärdet på spannmål nästan lika högt som värdet på stål vilket är landets största exportvara. Ukraina står även för omkring hälften av världens utbud av neongas, som bland annat används vid tillverkning av halvledare.

Tabell 3 Rysslands och Ukrainas andel av global produktion 2020

Procent

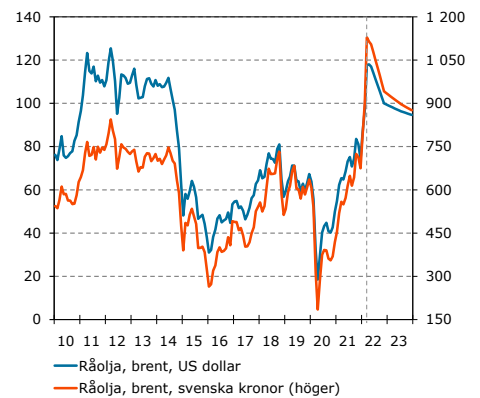
	Ryssland	Ukraina
Råolja	12,1	
Naturgas	16,6	
Kol	5,2	0,3
Rundvirke och sågat virke	9,9	
Vete	9,7	3,8
Majs	1,3	3,2
Gödningsmedel	9,7	0,5
Aluminium	5,8	
Nickel	7,8	
Platina	12,4	
Palladium	42,9	

Anm. Gödningsmedel avser produktionen under 2018.

Källor: Världsbanken, U.S. Geological Survey och Konjunkturinstitutet.

Diagram 20 Pris på råolja

Dollar respektive svenska kronor per fat, månadsvärden

Källor: Energy Information Administration (EIA), Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Tabell 4 Rysslands och Ukrainas andel av global export 2020
Procent

	Ryssland	Ukraina
Råolja	12,3	
Naturgas	19,1	
Kol	17,8	
Vete	17,8	10,8
Majs	2,4	16,8

Källor: Världsbanken, British Petroleum och Konjunkturinstitutet.

HÖGRE OLJEPRIS GER YTTERLIGARE INFLATIONSUPPGÅNG OCH DÄMPAR TILLVÄXTEN

Efter den ryska invasionen av Ukraina har globala råvarupriser stigit mycket och priset på råolja har nått historiskt höga nivåer (se diagram 20).

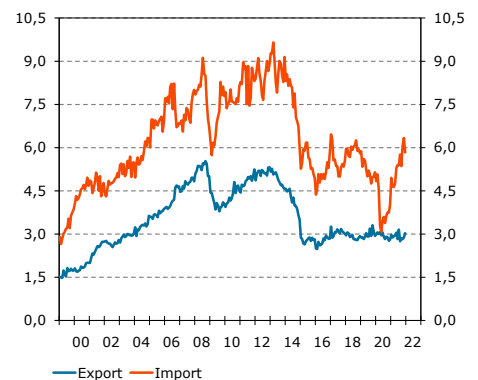
Att oljepriset har stigit kraftigt påverkar oljeproducerande länder positivt medan nettoimportörer, såsom euroområdet, missgynnas. Förutom effekten via bytesförhållandena ger högre drivmedelspriser också ett minskat utrymme för konsumtion av andra varor och tjänster. Amerikanska konsumenter drabbas relativt sett mer eftersom drivmedelsskatterna är lägre och konsumtionen av drivmedel är större än i exempelvis Europa. Men samtidigt gynnas investeringarna inom oljesektorn då den amerikanska oljeindustrin är känslig för prisuppgångar och investeringarna och produktionen väntas öka efter den stora prisuppgången som har skett.

SVAGARE TILLVÄXT I EUROOMRÅDET

Under inledningen av året innebar omikronvariantens framfart att spridningen av covid-19 steg kraftigt på många håll i euroområdet. Sjukvårdsbelastningen var dock mindre påtaglig än vid tidigare smittvågor och de flesta euroländerna har därför lättat på restriktionerna. Euroområdets arbetsmarknad har utvecklats starkt under de senaste kvartalen. Tjänstesektorn gynnas av att restriktionerna lättas och trots att inköpschefsindex i mars indikerade en något dämpad utveckling i tjänstesektorn visade index en fortsatt tillväxt.

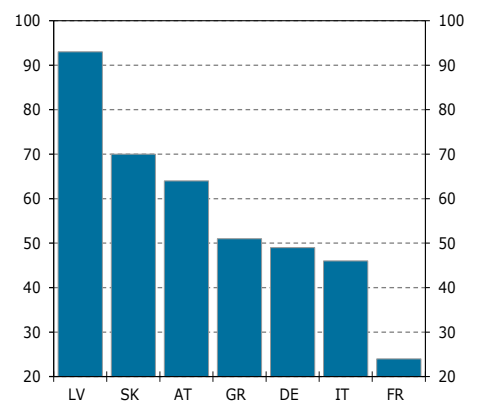
Trots att euroområdets handel med Ryssland är begränsad väntas de införda sanktionerna och de mycket negativa utsikterna för den ryska ekonomin bidra till en svagare utrikeshandel. Rysslands andel av euroområdets totala varuhandel har minskat sedan 2014, då EU införde sanktioner som svar på den ryska annekteringen av Krimhalvön. År 2021 tog Ryssland emot ca 3 procent av euroområdets varuexport och levererade drygt 5 procent av varuimporten (se diagram 21). Landet är dock fortfarande en betydande handelspartner för flera länder, framför allt för Baltikum men även för Finland. I Finland är skogsindustrin i hög utsträckning beroende av trävaror från Ryssland. Många av euroområdets länder har dessutom ett högt

Diagram 21 Rysslands andel av euroområdets varuhandel
Procent, månadsvärden

Källor: Eurostat, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

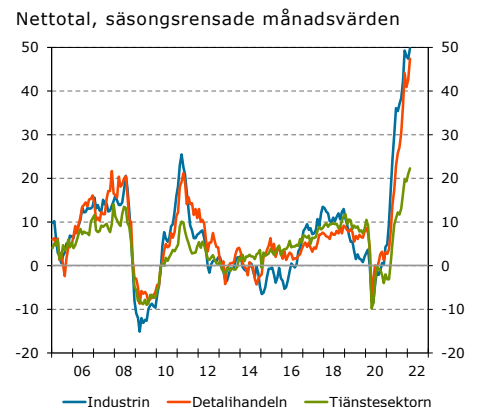
Diagram 22 Rysslands andel av gasutbudet i valda länder 2020
Procent

Anm. LV= Lettland, SK=Slovakien, AT=Österrike, GR=Grekland, DE=Tyskland, IT=Italien och FR=Frankrike. Andelarna för Österrike, Tyskland och Frankrike avser år 2019.

Källa: The European Union Agency for the Cooperation of Energy Regulators (ACER).

Diagram 23 Företagens förväntningar på framtida försäljningspriser i euroområdet

Källor: Europeiska kommissionen och Macrobond.

importberoende av rysk energi och framför allt naturgas. Tyskland och Italien är de länder som konsumerar störst mängd naturgas varav omkring hälften importerar från Ryssland (se diagram 22). Ryssland är även en stor leverantör av råvaror till den europeiska tillverkningsindustrin.

De senaste månaderna har inflationen stigit snabbt. Störst bidrag till uppgången har energipriserna haft (se diagram 24). Samtidigt planerar en stor del av företagen att höja priserna ytterligare (se diagram 23). I år förväntas inflationen bli 5,3 procent i genomsnitt. Kraftigt stigande energipriser, utbudsproblem samt negativa förtroendeeffekter väntas leda till en dämpad efterfrågan i euroområdet. Till detta bidrar också att den europeiska centralbanken, för att dämpa inflationstrycket, gradvis börjar höja styrrentan i september 2022.

Tillväxten fortsätter att hämmas av störningar i leverantörskedjorna under de närmaste kvartalen samtidigt som stöd till hushållen och företagen kommer att stödja tillväxten. Det har redan utlovats stora satsningar på försvarsinvesteringar och omställning av energisektorn. Vidare kommer flyktingmottagandet att öka de offentliga utgifterna i euroområdet i takt med att människor söker sig vidare från Ukrainas grannländer till övriga Europa. Sammantaget väntas BNP-tillväxten att dämpas de kommande åren efter den starka återhämtningen 2021 (se tabell 5 och diagram 25).

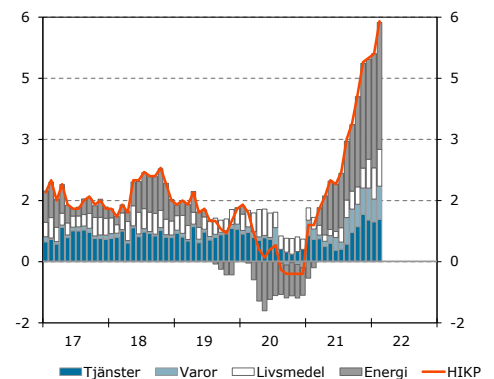
HÖG INFLATION SLÅR MOT AMERIKANSKA HUSHÅLL

Den amerikanska ekonomin växte starkt det fjärde kvartalet och för 2021 blev tillväxten 5,7 procent. Nivån på BNP är nu klart högre än före pandemin och resursutnyttjandet i BNP-termer bedöms vara ansträngt, bland annat som en följd av en expansiv ekonomisk politik.

Den amerikanska arbetsmarknaden har förbättrats hastigt och brist på arbetskraft har uppstått i flera branscher. Sysselsättningen har stigit snabbt den senaste tiden, bland annat till följd av den minskade smittspridningen och den snabba återhämtningen i ekonomin, men är fortsatt ca 1,4 procent lägre än före pandemin. Sysselsättningsökningen har medfört att arbetslösheten har fallit och den uppgick i februari till 3,8 procent. Det är nära den nivå som rådde före pandemin trots att sysselsättningen alltså fortsatt är betydligt lägre än före pandemin. Det betyder att deltagandet i arbetskraften, även om det har ökat den senaste tiden, ändå är ca 1 procentenhet lägre än före pandemin (se diagram 26). Nedgången i arbetskraftsdeltagandet sedan slutet av 2019 är bred över olika ålderskategorier, men det är bland de yngre och de äldre befolkningsgrupperna som deltagandegraden har sjunkit relativt sett mest. För personerna 25–54 år är deltagandegraden 0,8 procentenheter lägre än före krisen (se diagram 26). Den strama arbetsmarknaden har bidragit till att lönerna har ökat i en snabbare takt än jämfört med de senaste 10 åren (se diagram 27).

Diagram 24 Bidrag till inflationen i euroområdet

Årlig procentuell förändring respektive bidrag, månadsvärden

Källor: ECB och Macrobond.

Diagram 25 BNP i euroområdet

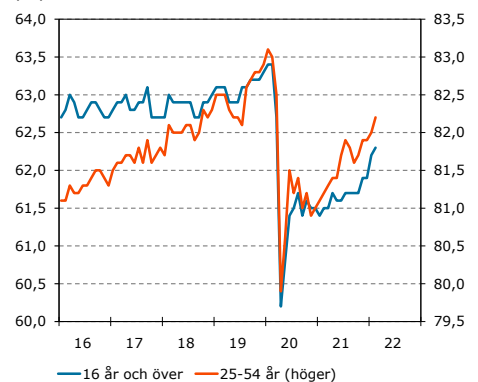
Procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: Eurostat, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 26 Arbetskraftsdeltagande i USA

Personer i arbetskraften som andel av populationen, månadsvärden

Källa: U.S Bureau of Labor Statistics.

Den amerikanska inflationen har fortsatt att stiga snabbt och var 7,9 procent i februari (se diagram 27). Höga energi- och livsmedelspriser bidrog mest till uppgången (se diagram 28). Även den underliggande inflationen steg och uppgick till 6,4 procent. Den senaste tidens uppgång i energi- och råvarupriser kommer bidra till att inflationen fortsätter att vara hög framöver, särskilt de närmaste månaderna. För helåret 2022 väntas inflationen bli 6,5 procent (se tabell 5), vilket är högt i ett historiskt perspektiv.

Den högre inflationen förväntas dämpa konsumtionen den närmaste tiden, men inte fullt ut då den reala inkomstchocken till viss del motverkas av sparandeöverskottet som hushållen har ackumulerat under pandemin. Den amerikanska centralbanken höjde styrräntan i mars i år och förväntas fortsätta att höja räntan i rask takt framöver. De allt högre räntorna bidrar också till att dämpa konsumtions- och investeringstillväxten framöver.

Den svagare konsumtionen, utbudsproblem och den dämpade globala tillväxten leder till en något svagare amerikansk BNP-tillväxt de kommande kvartalen. Dämpningen motverkas delvis av en viss ökning av de energirelaterade investeringarna. Sammantaget växer BNP med 3,3 procent i år och 2,4 procent 2023 (se tabell 5).

Tabell 5 BNP och KPI i världen

Procent av köpkraftskorrigerad global BNP respektive procentuell förändring

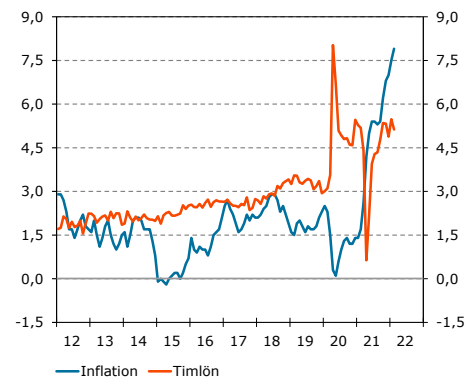
	Vikt ¹ 2020	BNP ² 2021	2022	2023	KPI ³ 2021	2022	2023
Världen	100	5,9	3,4	3,3
KIX-vägd⁴	75,6	5,2	3,1	2,7	3,1	5,7	2,8
USA	15,9	5,7	3,3	2,4	4,7	6,5	2,8
Euroområdet	13,8	5,3	3,1	2,6	2,6	5,3	2,1
Japan	3,9	1,7	2,1	1,8	-0,2	1,2	1,1
Storbritannien	2,3	7,5	3,7	1,7	2,5	5,8	3,1
Sverige	0,4	4,7	3,4	2,3	2,7	5,3	2,8
Norge	0,3	4,1	4,0	2,2	3,9	3,3	2,1
Danmark	0,3	4,1	2,8	2,0	1,9	4,4	1,8
Kina	18,7	8,5	5,0	5,3	1,0	1,6	2,3
Svensk exportmarknad⁵		8,7	5,6	4,1

¹ Vikterna anger varje lands eller regions köpkraftskorrigerade andel av världens BNP. ² BNP-siffrorna avser den kalenderkorrigerade utvecklingen uttryckt i fasta priser. Världsaggregatet beräknas med hjälp av tidsvarierande köpkraftsjusterade BNP-vikter från IMF. ³ Aggregatet för euroområdet är vägt med konsumtionsvikter från Eurostat. Sveriges siffra avser KPIF. ⁴ KIX-vägd BNP och KPI är aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår Sveriges 32 viktigaste handelspartners. ⁵ Den svenska exportmarknaden avser den samlade importefterfrågan i de 32 länder som är Sveriges viktigaste handelspartners. Respektive lands vikt utgörs av dess andel i svensk varuexport.

Källor: Eurostat, IMF, OECD, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 27 KPI och löner i USA

Årlig procentuell förändring

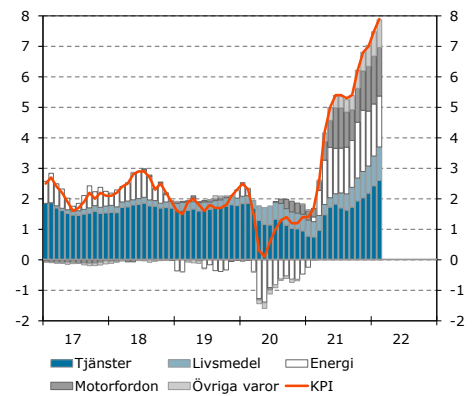

Anm. Inflation avser KPI-inflation. Timlön avser medeltimlön i privat sektor.

Källor: Bureau of Economic Analysis och Macrobond.

Diagram 28 Bidrag till inflationen i USA

Årlig procentuell förändring respektive bidrag

Källor: Bureau of Economic Analysis och Macrobond.

Scenario 2024–2026

År 2024 är det globala konjunkturläget nära normalt. Tillväxten i världsekonomin blir något lägre åren 2024–2026 då färre lediga resurser finns att tillgå (se tabell 6). Även tillväxten i importefterfrågan, och därmed den svenska exportmarknaden, växer gradvis långsammare från 2024 (se tabell 6). Effekterna från pandemin antas inte nämnvärt påverka ekonomin 2024–2026. Detta gäller även effekterna av den ryska invasionen av Ukraina. För att dämpa det inflationstryck som uppstår till följd av ett ökat resursutnyttjande i flera länder kommer centralbankerna fortsätta att minska sina innehav av obligationer och i några fall fortsätta höja styrräntorna. ECB fortsätter exempelvis att höja styrräntan gradvis 2024–2026 (se diagram 29).

Tabell 6 Nyckeltal för internationell ekonomi

Procentuell förändring respektive procent

	Prognos			Scenario		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
BNP i världen	5,9	3,4	3,3	3,1	3,0	3,0
BNP i KIX-länderna	5,2	3,1	2,7	2,4	2,1	2,0
BNP i USA	5,7	3,3	2,4	1,8	1,7	1,7
BNP i euroområdet	5,3	3,1	2,6	2,0	1,5	1,3
Svensk exportmarknad	8,7	5,6	4,1	3,8	3,2	3,2
KPI i KIX-länderna	3,1	5,7	2,8	2,4	2,3	2,3
KPI i USA	4,7	6,5	2,8	2,3	2,3	2,3
HIKP i euroområdet	2,6	5,3	2,1	2,0	2,0	2,0
Styrränta i USA ^{1,2}	0,3	2,3	2,5	2,5	2,5	2,5
Styrränta i euroområdet ^{1,3}	0,0	0,3	0,8	1,0	1,0	1,3
Styrränta, KIX6-vägd ^{1,4}	-0,4	0,2	0,8	0,9	1,1	1,3

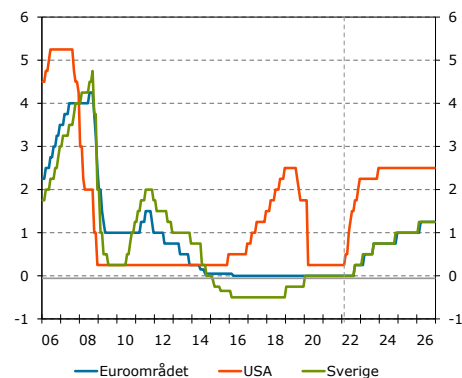
¹ I slutet av året. ² Avser den övre gränsen i Federal Reserves toleransintervall ³ Avser estrräntan. ⁴ Avser ett genomsnitt av dagslåneräntan estr för euroområdet samt styrräntor i USA, Norge, Storbritannien, Danmark och Japan.

Anm. BNP-siffrorna avser den kalenderkorrigerade utvecklingen uttryckt i fasta priser. Aggregaten beräknas med hjälp av tidsvarierande köpkraftsjusterade BNP-vikter från IMF.

Källor: IMF, OECD, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 29 Styrräntor

Procent, i slutet av månaden, månadsvärden

Anm. ECB:s styrränta avser refinansningsräntan. Federal Reserves styrränta avser styrränteintervallets övre gräns.

Källor: ECB, Federal Reserve, Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Konjunkturen i Sverige 2022–2023

Efter en stark utveckling förra året dämpas nu BNP-tillväxten i Sverige. Trots kriget i Ukraina fortsätter omvärldsefterfrågan att öka, men flaskhalsproblem hämmar aktiviteten i den svenska industrin. Hushållen pressas av höjda priser på energi och livsmedel och förväntningar om tidigarelagda räntehöjningar och de ser nu pessimistiskt på framtiden. Utvecklingen av den reala disponibelinkomsten blir svag och trots att hushållen tar av sitt sparande växlar konsumtionstillväxten ner. Däremot kommer den offentliga konsumtionen att öka snabbt, inte minst till följd av det stora flyktingmottagandet från Ukraina. De stigande priserna på energi, livsmedel och övriga varor innebär att inflationen blir den högsta sedan 1993. En fortsatt stark efterfrågan innebär att sysselsättningen fortsätter att stiga, trots det oroliga läget i världsekonomin.

Efterfrågan och produktion

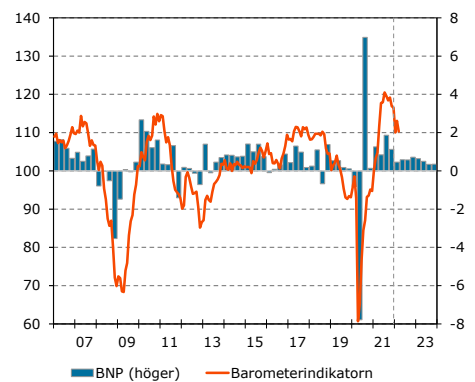
Uppgången i den svenska ekonomin fortsatte i slutet av förra året. Efter ett mycket starkt tredje kvartal dämpades tillväxten det fjärde kvartalet, men BNP steg ändå med drygt 1 procent (se diagram 30). Samma mönster syntes för hushållens konsumtion. Tillväxten var hög det fjärde kvartalet men det var ändå en nedväxling jämfört med kvartalet innan. De fasta bruttoinvesteringarna var i stort sett oförändrade där en stor uppgång i industrin motverkades av markant fallande investeringar i tjänstebansscherna. Exporten tog fart, samtidigt som tillväxten i den offentliga konsumtionen ökade något.

Enligt SCB:s BNP-indikator minskade BNP i januari i år jämfört med december förra året. De flesta enkätbaserade indikatorer befinner sig fortfarande på historiskt sett höga nivåer, men har fallit tillbaka från rekordnivåerna i slutet av 2021. Det gäller till exempel Barometerindikatorn (se diagram 30).² Hushållen är dock tydligt pessimistiska. Indikatorer som speglar utbudsbe- gränsningar och uttalanden från företagsföreträdare tyder på att framför allt industrin fortsatt hämmas av flaskhalsproblem (se diagram 31). Sammantaget talar nyinkommen information för att BNP växer betydligt långsammare från och med det första kvar- talet i år (se diagram 30). Inbromsningen beror bland annat på att tillväxten i hushållens konsumtion dämpas när köpkraften gröps ur av höga priser på bland annat energi. Samtidigt dröjer

² Eftersom låga värden för index över lageromdömen och höga värden för index över leveranstider har höjt många konfidensindikatorer sedan en tid, trots att detta i högre grad än normalt beror på utbudsrestriktioner snarare än stark efterfrågan, kan man hävda att dessa sammanvägda index under senare tid varit "dopade" och därmed bör tolkas med försiktighet, se grårutan "Svårigheter med att tolka konfidensindikatorer" i *Konjunkturbarometern* december 2021. Man bör också tänka på att nämnda konfidensindikatorer kommer att dras ner när utbudsproblemen minskar framöver, med en tillhörande normalisering av indexen för lageromdömen och leveranstider, utan att det för den skull signalerar om en svagare efterfrågan.

Diagram 30 Barometerindikatorn och BNP

Index medelvärde=100, månadsvärden respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 31 Leverantörernas leveranstider i industrin, inköpschefsindex

Index, säsongsrensade månadsvärden

Källa: Swedbank/SILF.

sig flaskhalsproblemen i den globala ekonomin kvar, vilket dämpar företagens möjligheter att tillgodose den efterfrågan som finns.

Effekterna av kriget i Ukraina på svensk BNP bedöms bli begränsade. Den svenska näringslivsstrukturen gör att svensk ekonomi gynnas av kommande stora satsningarna på försvar i både Sverige och omvärlden samt av de investeringar i infrastruktur som krävs för att ställa om energiförsörjningen i Europa. Exporten till Ryssland och Ukraina är begränsad och Sverige importerar inte särskilt mycket naturgas eller råolja från de båda länderna. Kriget i Ukraina bedöms förvärra redan existerande flaskhalsproblem och den vägen medföra negativa effekter på industriproduktionen och exporten från Sverige. Men det faktum att utbudsbegränsningarna har funnits ett tag innebär tillsammans med redan välfyllda orderböcker att krigets effekter via lägre importefterfrågan hos Sveriges handelspartners får mindre effekter på kort sikt än de annars skulle ha fått.

Den svenska energimarknaden är integrerad med den europeiska, vilket innebär att även den svenska ekonomin kommer att drabbas av stora prishöjningar på energi. Det pressar företagets marginaler och tvingar upp priser på andra varor och tjänster vilket i sin tur minskar hushållens köpkraft. Samtidigt väntas kriget i Ukraina och det spända säkerhetspolitiska läget bidra till att betydande offentliga satsningar kommer till stånd. Framför allt till följd av det stora flyktingmottagandet från Ukraina kommer offentlig konsumtion att ge ovanligt stora bidrag till BNP-tillväxten de kommande åren (se diagram 32).

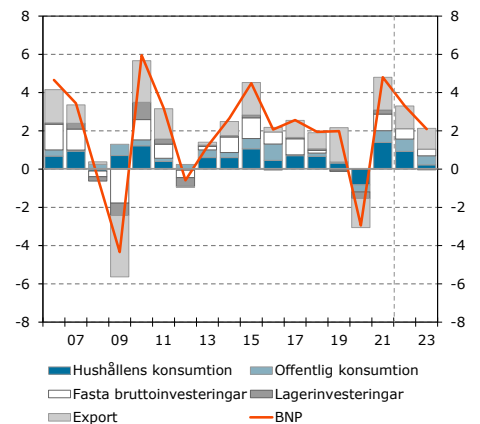
FLASKHALSPROBLEM HÄMMAR EXPORTEN

Tjänsteexporten fortsatte att öka i en god takt det fjärde kvartalet 2021, samtidigt som varuexporten tog fart. Det var bland annat exporten av motorfordon och läkemedel som steg snabbt. Därmed accelererade den totala exporten efter några svaga kvartal (se diagram 33). Utvecklingen dämpas dock igen det första kvartalet. Det tydligaste tecknet på det kommer från utrikeshandelsstatistiken som visar på en ganska svag varuexport under inledningen av 2022.

En stor del av världsekonomin befann sig i en relativt stark konjunkturfas när Rysslands invasion av Ukraina inleddes. Trots att sanktionerna som har införts mot Ryssland och problemen att handla med Ukraina får negativa effekter på Sveriges handelspartners så väntas den svenska exportmarknaden ändå att växa under loppet av 2022 och 2023. Dessutom är exportorderböckerna hos de svenska industriföretagen fortfarande välfyllda och orderingången utvecklas fortsatt starkt, även om uppgången dämpats på sistone (se diagram 34 och diagram 35). Snarare än efterfrågan är det begränsningar på utbudssidan som medför att varuexporten växer långsamt det första halvåret i år. Komponentbrist, höga fraktpriser och andra logistikproblem dröjer sig

Diagram 32 Importjusterat bidrag till BNP-tillväxten

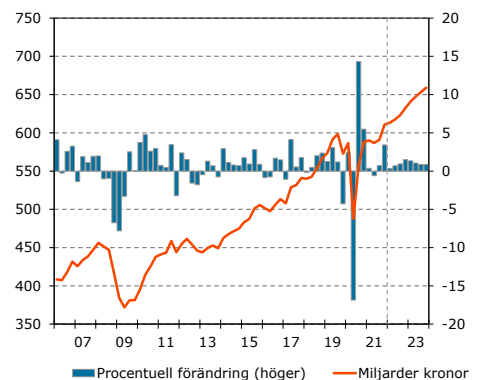
Procentuell förändring respektive procentenheter

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 33 Export

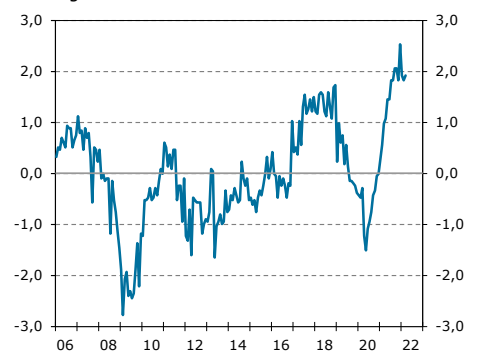
Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 34 Industrins omdöme om exportorderstocken

Standardiserade avvikelser från medelvärde, säsongsrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

kvar under större delen av året och först i slutet av året tar varuexporten fart igen för att 2023 växa något snabbare.

Tjänsteexporten påverkas inte lika mycket av flaskhalsproblemen och tillväxten fortsätter att vara ganska hög hela prognosperioden. Den snabba omikronspridningen höll tillbaka utländska besökares konsumtion i Sverige och gränshandeln i början av året. Det andra kvartalet kommer en rekyl uppåt och därefter normaliseras utvecklingen. Exporten av IKT-tjänster fortsätter att utvecklas starkt. Sammantaget ökar svensk export med 4,4 procent i år och med 4,2 procent nästa år.

Tabell 7 Försörjningsbalans

Miljarder kronor, löpande priser respektive procentuell förändring, fasta priser

	Nivå				
	2020	2020	2021	2022	2023
Hushållens konsumtionsutgifter	2 187	-4,7	5,8	3,7	1,1
Offentliga konsumtionsutgifter	1 333	-1,3	2,8	2,6	2,1
Fasta bruttoinvesteringar	1 235	-0,3	6,1	3,5	2,5
<i>Inhemsk efterfrågan utom lager</i>	4 756	-2,6	5,0	3,3	1,7
Lagerinvesteringar ¹	0	-0,7	0,4	0,0	-0,1
<i>Inhemsk efterfrågan</i>	4 756	-3,3	5,5	3,3	1,6
Export	2 223	-4,6	7,5	4,4	4,2
<i>Total efterfrågan</i>	6 979	-3,7	6,1	3,7	2,5
Import	1 992	-5,6	9,4	4,6	3,3
<i>Nettoexport¹</i>	231	0,2	-0,4	0,1	0,5
BNP	4 987	-2,9	4,8	3,3	2,1
BNP, kalenderkorrigerad		-3,2	4,7	3,4	2,3
BNP per invånare ²	482	-3,6	4,3	2,8	1,6
Bytesbalans ³	302	6,1	5,5	4,9	5,3

¹ Miljarder kronor respektive förändring i procent av BNP föregående år. ² Tusental kronor, löpande priser respektive procentuell förändring, fasta priser. ³ Miljarder kronor respektive i procent av BNP, löpande priser.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

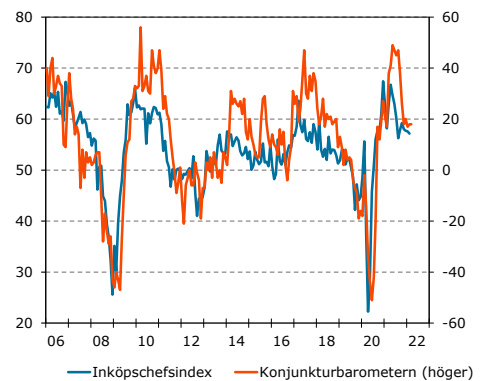
INVESTERINGARNA LIGGER KVAR PÅ EN HÖG NIVÅ

Investeringarna i industrin ökade snabbt 2021 och uppgången var särskilt stark i slutet av året. Enligt nationalräkenskaperna ökade investeringarna i industrin med nära 10 procent det fjärde kvartalet. Trots den höga investeringstillväxten är kapacitetsutnyttjandet högt och industriinvesteringarna väntas fortsätta att ligga på en hög nivå. Anpassningar hos svenska företag med anledning av den förda klimatpolitiken samt ökade försvarssatsningar i både Sverige och i omvärlden bidrar till att hålla uppe industrins investeringsnivå, men den faller trots det tillbaka något under loppet av 2022.

Även investeringarna i tjänstebranscherna exklusive bostäder förblir på en hög nivå efter att ha växt med över 10 procent 2021. Framför allt steg investeringarna inom IKT-branschen snabbt. Tillväxten i tjänstebranschernas investeringar dämpas till

Diagram 35 Exportordergång i industrin

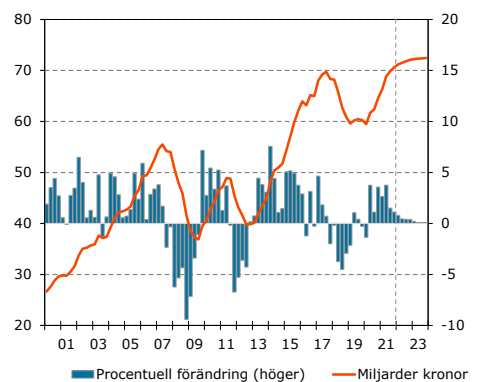
Diffusionsindex respektive netttotal, säsongsrensade månadsvärden

Källor: Swedbank/SILF, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 36 Fasta bruttoinvesteringar, bostäder

Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

lite drygt 2 procent i år och nästa år och investeringsnivån förblir därmed hög.

Bostadsinvesteringarna ökade snabbt 2021 när framför allt nybyggnationen steg markant. Bygglov och antalet påbörjade lägenheter tog fart i slutet av förra året och bostadsinvesteringarna fortsätter att öka i år (se diagram 36). Höga bostadspriser ökar lönsamheten för bostadsutvecklare trots att priserna på insatsvaror har ökat snabbt den senaste tiden. Leveransproblem hämmar investeringarna en del men i år påbörjas trots det byggandet av ca 59 000 bostäder och nästa år av ca 54 000 bostäder. Även om det är färre än de ca 65 000 som påbörjades 2021 är siffrorna höga i ett historiskt perspektiv (se diagram 37).

De offentliga investeringarna minskade något förra året (se diagram 38). Till detta bidrog både statens och kommunsektorns investeringar i infrastruktur. Planer och behov pekar dock på ökade investeringar i år och nästa år. Investeringsstillväxten inom staten drivs av olika infrastrukturprojekt men också av tidigare och nya beslut om att stärka försvaret. Under pandemin har vissa investeringar i kommunsektorn skjutits på framtiden. Investeringsbehov i VA-system, sjukhus och vårdcentraler bidrar till ökade investeringar framöver.

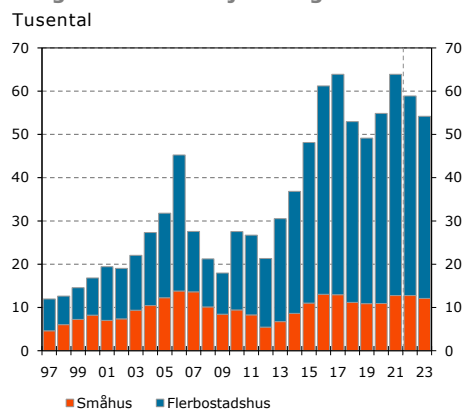
HUSHÄLLEN DRABBAS AV HÖGRE PRISER OCH DRAR NER SITT SPARANDE

Hushållens konsumtion ökade med 1,4 procent det fjärde kvartalet 2021. Det är en hög tillväxt i ett historiskt perspektiv, men ändå den lägsta siffran för året (se diagram 39). Hushållens konsumtion av tjänster och svenskars konsumtion utomlands bidrog mest till utvecklingen.

De höga tillväxttalen förra året berodde till stor del på att gradvisa lättnader av covid-19-restriktionerna gjorde det möjligt för hushållen att börja konsumera kontaktnära tjänster igen efter en lång period av påtvingad återhållsamhet. Spridningen av omikronvarianten i vintras hade en negativ effekt på konsumtionen, men borttagandet av restriktionerna i mitten av februari i år innebar att nedgången blev kortvarig och konsumtionen av tjänster ligger kvar på den högre nivån som uppnåddes i slutet av 2021.

Enligt hushållsbarometern är många hushåll oroadade inför framtiden. Bland annat synen på den egna ekonomin om tolv månader och den svenska ekonomin om tolv månader försämrades markant i mars. Nedgången kan kopplas till hushållens förväntningar om högre priser bland annat till följd av kriget i Ukraina, till förväntningar om högre bolåneräntor och en generell oroskänsla på grund av kriget. Börsen har fallit under inledningen av 2022 och bostadspriserna väntas gå in i en betydligt lugnare fas efter förra årets stora ökning. Det svaga sentimentet och den svagare utvecklingen av tillgångspriser bedöms dämpa inköpen av framför allt kapitalvaror. Hushållen drabbas även av höga prisökningar på energi och livsmedel.

Diagram 37 Påbörjade lägenheter

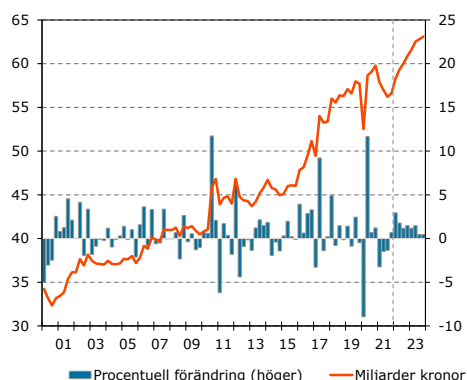

Anm. Bostäder i såväl flerbostadshus som småhus definieras som lägenheter.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 38 Offentliga investeringar

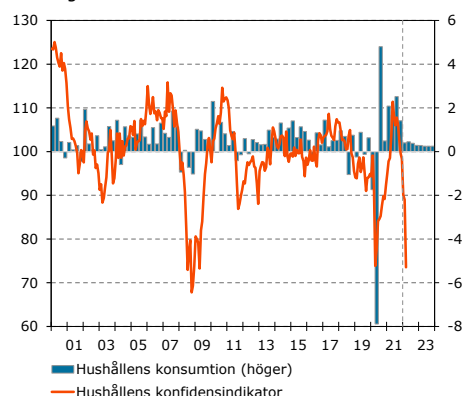
Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 39 Hushållens konfidensindikator och hushållens konsumtion

Index medelvärde=100, säsongsrensade månadsvärden respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Finanspolitiska åtgärder som bland annat motverkar effekterna på hushållens köpkraft av de höga energi- och drivmedelspriserna väger åt andra hållet, även om de kommer med en eftersläpning. Efter att ha ökat med 4,0 procent förra året faller de reala disponibelinkomsterna med 0,2 procent i år och ökar med 1,5 procent nästa år. Trots att hushållen använder en del av sitt höga sparande blir tillväxten i konsumtionen återhållsam under loppet av innevarande år och nästa år (se diagram 40).

Hushållens förmögenhet och konsumtionen

Enligt livscykelhypotesen påverkas hushållens konsumtionsbeslut i dag av deras förväntade framtida inkomster. Empiriska studier visar att hushållens konsumtion förklaras av den aktuella nivån på hushållens disponibla inkomster samt den nuvarande förmögenheten, vilken består av real och finansiell nettoförmögenhet. Den senare utgörs av differensen mellan hushållens samtliga finansiella tillgångar och deras skulder.

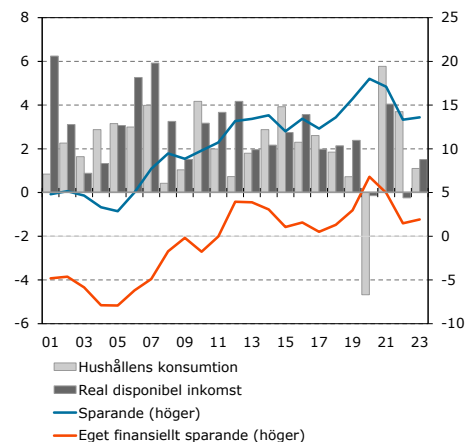
Hushållens reala förmögenhet har växt med nästan 320 procent mellan 2000 och 2020 (se diagram 41). Runt 65 procent av hushållens reala förmögenhet år 2020 utgörs av kapital i småhus. Värdet på tomtmarken, som har växt med över 1000 procent under denna period, har varit den främsta drivkraften bakom utvecklingen i hushållens reala förmögenhet.

Drygt 64 procent av svenska hushållens förmögenhet år 2020 består av finansiella tillgångar som till exempel aktier, fonder, pensionskapital men också bostadsrättsandelar. Den finansiella förmögenhetens tillväxt sedan år 2000 har varit något starkare än den reala förmögenhetens utveckling men också mer volatil. Mellan 2018 och 2021 har hushållens finansiella förmögenhet växt med knappt 50 procent. Det främsta bidraget till denna tillväxt kommer från hushållens innehav av aktier och fonder som, till följd av en stark börsutveckling, har ökat med drygt 80 procent. Även hushållens pensionsrätter har bidragit avsevärt till ökningen i hushållens finansiella förmögenhet (se diagram 42). På grund av ökande bostadspriser har även hushållens skulder växt snabbt sedan år 2000. Sammantaget har hushållens finansiella nettoförmögenhet stigit med runt 480 procent i nominella termer sedan inledningen av 2000-talet.

En ökning i hushållens förmögenhet innebär en ökning i hushållens tillgängliga resurser sett över hela livet och förväntas därmed ha en positiv påverkan på hushållens konsumtion. Hur mycket mer hushållen konsumerar på grund av ökade inkomster har undersökts empiriskt i ett flertal studier de senaste decennierna. Det finns en stor spridning i dessa resultat, vilket påpekats i en nyligen publicerad

Diagram 40 Hushållens konsumtion, real disponibel inkomst och sparande

Procentuell förändring respektive procent av disponibel inkomst plus kollektivt sparande

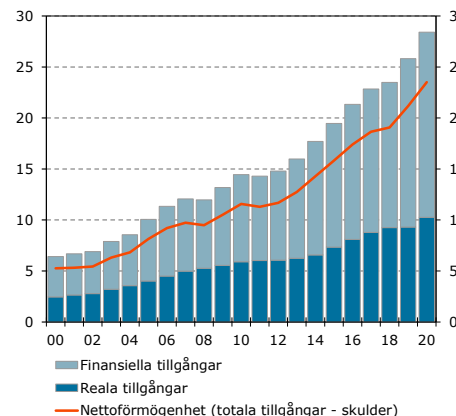

Anm. Sparande definieras som hushållens totala sparande inkl. sparande i premie- och tjänstepension. Eget finansiellt sparande definieras som hushållens sparande exkl. reallt sparande och sparande i premie- och tjänstepension. Båda måtten sätts i relation till hushållens disponibla inkomst plus sparande i premie- och tjänstepension.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 41 Hushållens reala och finansiella tillgångar

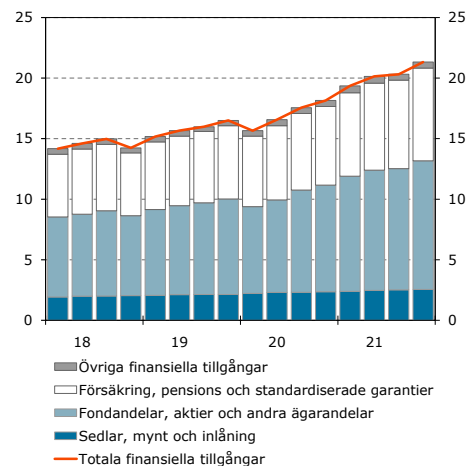
Tusentals miljarder kronor

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 42 Hushållens finansiella tillgångar efter tillgångsslag

Tusentals miljarder kronor, kvartalsvärden

Anm. Hushållens bostadsrättsandelar ingår i andra ägarandelar.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

studie från ECB³. Något förenklat kan man säga att för euroområdet är benägenheten att konsumera något större från finansiell förmögenhet än från real förmögenhet och att den senare effekten inte alltid är statistiskt signifikant skild från noll. Denna slutsats kan i stora drag även dras för den svenska ekonomin.⁴

KRIGET I UKRAINA GER AVTRYCK PÅ DE OFFENTLIGA KONSUMPTIONSUTGIFTERNA

Den offentliga konsumtionen ökade i måttlig takt under slutet av förra året (se diagram 43). En viktig orsak var lägre volymtillväxt i regionerna (se diagram 43). Inbromsningen där skedde dock från en hög nivå, eftersom massvaccineringen mot covid-19 hade dragit upp volymerna under det första och andra kvartalet. Jämfört med 2020 kunde också mer ordinarie vård genomföras under året och sammantaget bidrog detta till att den offentliga konsumtionen ökade snabbt 2021 (se diagram 43).

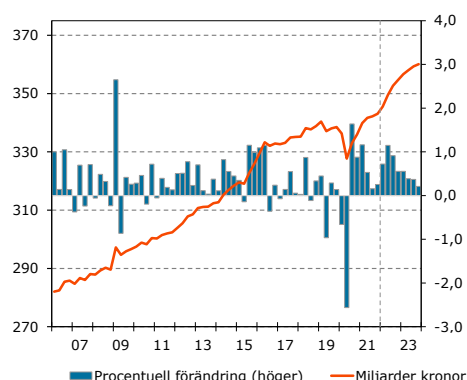
Rysslands invasion av Ukraina innebär sannolikt den största flyktingvågen inom Europa sedan andra världskriget. Hur många som kommer att lämna Ukraina och hur många som kommer att söka sig till Sverige är i nuläget mycket svårt att veta. Konjunkturinstitutet har antagit att ca 200 000 flyktingar kommer till Sverige i år. Ungefär hälften av dessa antas vara barn. En majoritet av flyktingarna antas bli placerade i anläggningsboenden som ordnas av Migrationsverket. Storleken på flyktingströmmen tillsammans med ett brett engagemang hos allmänheten gör dock att ett stort antal personer bedöms komma att bo i så kallat eget boende, och därmed inte påverka de statliga konsumtionsutgifterna i särskilt stor utsträckning (se kapitlet ”Offentliga finanser”).

Den statliga konsumtionen påverkas också av den utbyggnad av försvaret som det finns en bred politisk enighet kring. Att öka försvarsanslagen till 2 procent av BNP bedöms ta flera år eftersom regeringen har signalerat att utbyggnaden ska ske på ett effektivt sätt. Försvarsanslagen höjs därför permanent med 3 miljarder kronor i år och med ytterligare 10 miljarder kronor 2023.

Även den kommunala konsumtionen påverkas av flyktingströmmen. Konjunkturinstitutet bedömer att antalet ensamkommande barn och behovet av så kallade HVB-hem kommer att vara betydligt mindre än under flyktingvågen runt 2015. Däremot kommer behovet av grundskola och i viss mån

Diagram 43 Offentlig konsumtion

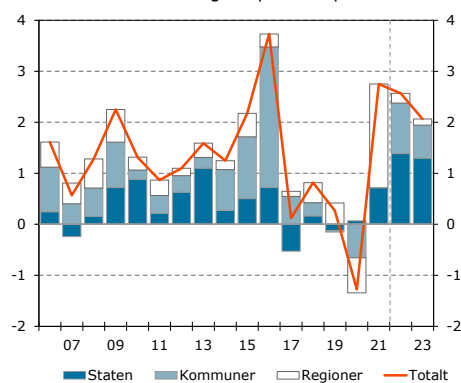
Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 44 Bidrag till offentlig konsumtionstillväxt

Procentuell förändring respektive procentenheter

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

³ Se De Bondt, G. m.fl., ”Household wealth and consumption in the euro area”, ECB Economic Bulletin, Issue 1/2020.

⁴ Se fördjupningen i Konjunkturläget december 2017 ”Konsumtionen, befolkningen och välståndet” och andra studier så som Berg, L. och R. Bergström, ”Housing and financial wealth, financial deregulation and consumption: the Swedish case” The Scandinavian Journal of Economics, 1995, 97(3), Johnsson, H. och P. Kaplan, (1999), ”An econometric study of private consumption expenditure in Sweden”, Konjunkturinstitutets Working Paper 70 och Barot, B., (2006), ”Empirical studies in consumption, house prices and the accuracy of European growth and inflation forecasts”, Konjunkturinstitutets Working Paper 98.

gymnasieskola att vara stort. Givet Konjunkturinstitutets antaganden kan det 2023 röra sig om ett tillskott på ca 50 000 elever, varav huvuddelen till grundskolan. Behovet av förskola bedöms inledningsvis bli relativt litet då vuxnas etablering på arbetsmarknaden väntas ta viss tid. Utöver flyktingmottagandet drivs den kommunala konsumtionen främst av ökat antal brukare inom äldreomsorgen till följd av en åldrande befolkning.

Inom regionerna sker en viss ökning av konsumtionen i år. Dels fortsätter arbetet med att korta köerna inom vården som byggts upp under pandemin. Dels bidrar tillskottet av flyktingar till ett ökat vårdbehov, även om vuxna flyktingars rättigheter till vård har vissa begränsningar.

Sammantaget ökar den offentliga konsumtionen med runt 2,5 procent per år både i år och nästa år. Statlig och kommunal konsumtion står för de största bidragen till detta (se diagram 44).

FORTSATTA FLASKHALSPROBLEM HÅLLER TILLBAKA PRODUKTIONEN UNDER 2022

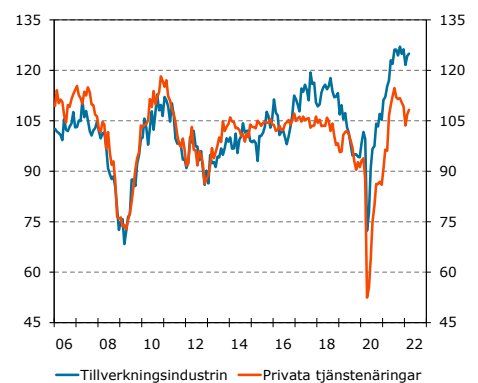
Efterfrågeläget i näringslivet är generellt starkt, trots kriget i Ukraina. Konfidensindikatorerna i industrin och tjänstesektorn föll i januari men är nu åter uppe på samma nivåer som före årsskiftet (se diagram 45). Företagen har på grund av flaskhalsproblem inte kunnat skala upp produktionen för att fullt ut möta den starka efterfrågan. Rysslands invasion av Ukraina och ökad omikronsmitta i Kina förstärker och förlänger bristen på insatsvaror och de leveransproblemen som rätt sedan förra året. Företagen möter också utmaningar i att hitta rätt personal och produktionskapaciteten är i delar av näringslivet lägre än vad man hade önskat. Problemen påverkar framför allt de tre första kvartalen av 2022 och antas därefter gradvis ebba ut. Vissa leveransproblem består in i 2023 (främst brist på halvledare), men i mindre omfattning.

Produktionen i industrin återhämtade sig ganska snart efter att pandemin bröt ut och var under det andra halvåret 2021 på en historiskt sett hög nivå (se diagram 46). Industriföretagen är enligt Konjunkturbarometern över lag väldigt positiva. Bland annat är frågan om produktionsplanerna klart över sitt historiska medelvärde. Samtidigt har brist på material och utrustning under de senaste tre kvartalen varit det överlägset främsta hindret för ökad produktion (se diagram 47).⁵ Ökad omikronsmitta i Kina och Rysslands invasion av Ukraina leder till att bristen på insatsvaror förvärras och framför allt fortsätter att hindra delar av industrin från att möta den starka efterfrågan under stora delar av 2022. I de delar av industrin där tillgången på insatsvaror inte begränsar produktionen är kapacitetsutnyttjandet i många fall ansträngt, vilket medför svårigheter att skala upp produktionen i närtid. Sammantaget innebär detta en svag utveckling för industriproduktionen under stora delar av 2022.

⁵ Brist på material är det främsta hindret mot ökad produktion även utan sammanslagningen med "andra faktorer" som gjorts i diagrammet.

Diagram 45 Konfidensindikatorer

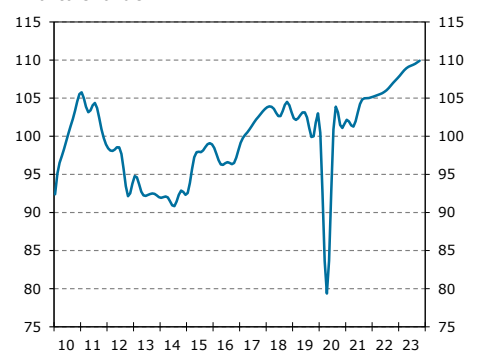
Index medelvärde=100, säsongrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 46 Produktion i industrin

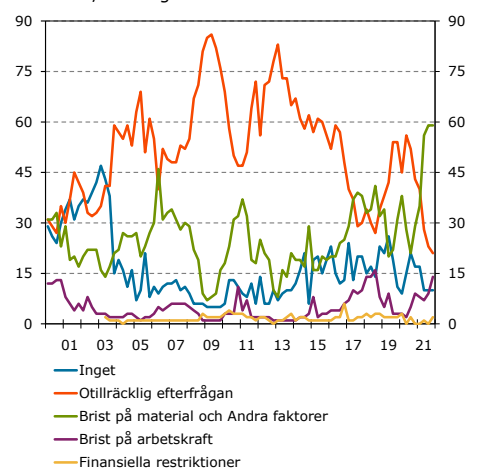
Index 2019 kvartal 4=100, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 47 Främsta hindret för ökad produktion, industrin

Nettotal, säsongrensade kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

På grund av de återinförda covid-restriktionerna minskade produktionen i de kontaktnära tjänstebanscher avsevärt under januari i år (se diagram 48). Efter att restriktionerna tagits bort i början av februari fortsätter återhämtningen i dessa branscher. Sammantaget för tjänstebanscher är produktionen det andra kvartalet i år tillbaka på samma nivå som före pandemin. Den svagare utvecklingen för industriproduktionen i närtid påverkar de tjänstebanscher som vänder sig mer mot företag (till exempel IKT och företagstjänster) och produktionen ökar betydligt långsammare 2022 än 2021. När produktionen i industrin ökar snabbare mot slutet av 2022 så får det även effekt på dessa branscher, vilket leder till en tillfälligt starkare tillväxt under senare delen av 2022 och början av 2023.

Byggföretagen har under vintern haft en optimistisk syn på det framtida byggandet. Konfidensindikatorn för bygg och anläggning i Konjunkturbarometern har varit starkare än normalt och produktionsförväntningarna ligger något över sitt historiska medelvärde (se diagram 49). Höga nivåer på investeringarna i industrin och en stark tillväxt i bostadsbyggandet ger också goda förutsättningar för byggproduktionen. Rysslands invasion av Ukraina har dock gjort det svårare att få tag i insatsvaror för företag och priserna på byggmateriel har ökat. Produktionen växer därför endast måttligt under inledningen av 2022 trots de höga investeringsnivåerna. Prognosen förutsätter att det inte uppstår någon storskalig cementbrist på grund av att Cementa skulle bli tvungna att minska sin produktion.

Tabell 8 Produktion

Miljarder kronor, respektive procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

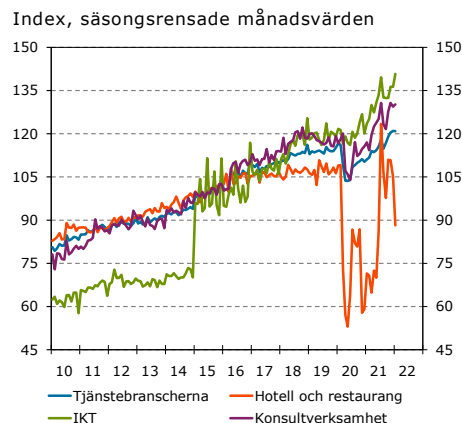
	Nivå				
	2020	2020	2021	2022	2023
Näringsliv	3 438	-3,5	5,4	3,4	2,3
Varubranscher	1 121	-3,5	4,7	2,4	2,4
varav Industri	637	-6,3	8,1	2,8	2,9
Byggverksamhet	296	0,7	0,3	2,3	1,8
Tjänstebanscher	2 317	-3,5	5,7	3,9	2,2
Offentliga myndigheter	921	-3,4	2,4	3,5	2,6
Hela ekonomin ¹					
BNP till baspris	4 416	-3,5	4,7	3,4	2,3
BNP till marknadspris	4 982	-3,2	4,7	3,4	2,3

¹ Inklusivt hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Anm. Med produktion avses förädlingsvärde.

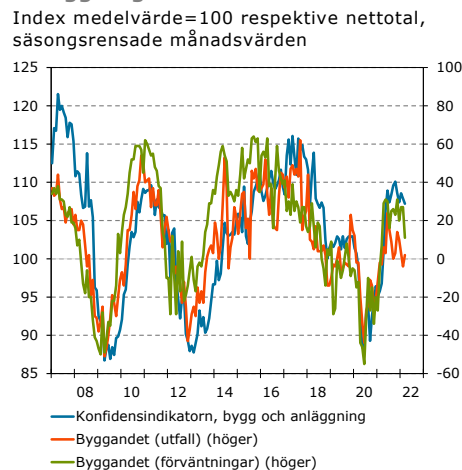
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 48 Produktionsvärdeindex, tjänstebanscher aggregat och utvalda branscher

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 49 Konfidensindikatorn samt utfall och förväntningar för bygg och anläggning

Källa: Konjunkturinstitutet.

Arbetsmarknad och resursutnyttjande

UKRAINSKA FLYKTINGAR BIDRAR TILL ATT ÖKA SYSSELSÄTTNINGEN

Kriget i Ukraina har lett till omfattande flyktingströmmar till EU. Sverige väntas ta emot knappt 200 000 personer 2022–2023 (se marginalrutan ”Antaganden om flyktingmottagandet och arbetsmarknaden”). En del av dessa kommer finna sysselsättning i Sverige under prognosperioden 2022–2023. Antalet sysselsatta bland de vuxna som flyr till Sverige antas öka till 25 000 personer i slutet av 2023, vilket motsvarar en sysselsättningsgrad på drygt 20 procent.⁶ Dessa sysselsatta kommer dock inte att fångas upp i Arbetskraftsundersökningarna (AKU) eftersom de inte ingår i urvalet.

Flyktingarna från Ukraina kommer bidra till att öka sysselsättningen i både offentlig och privat sektor. Offentlig sysselsättning kommer stiga då behoven av offentliga tjänster ökar eftersom fler människor vistas i landet. Bland annat har flyktingar från Ukraina rätt till vård och barn har rätt att gå i skolan. Även privat sysselsättning kommer att öka till följd av bland annat flyktingboenden i privat regi och ökad konsumtion.

SYSSELSÄTTNINGEN HAR ÅTERHÄMTAT SIG

Den svenska arbetsmarknaden fortsätter att utvecklas starkt. Det fjärde kvartalet 2021 steg sysselsättningen med 0,5 procent medan arbetskraften var oförändrad. Detta medförde en nedgång i arbetslösheten till 8,2 procent. Den starka utvecklingen fortsatte i januari och februari 2022 då sysselsättningen steg med 1,5 procent respektive 1,0 procent. Arbetskraften steg med 1,0 procent i januari och med 0,1 procent i februari.⁷ Den stora uppgången i sysselsättningen medför ytterligare nedgång i arbetslösheten.

Sysselsättningsgraden det fjärde kvartalet 2021 låg strax över nivån innan pandemin medan arbetskraftsdeltagandet legat stabilt högt de senaste kvartalen (se diagram 50).⁸ Till skillnad från sysselsättningsgraden påverkades inte arbetskraftsdeltagandet i någon större utsträckning av pandemin. De flesta som förlorade arbetet stannade kvar i arbetskraften. Vartefter ekonomin återhämtade sig har en del av de som förlorade arbetet återgått i sysselsättning även om arbetslösheten fortfarande är omkring 1 procentenhet högre än i slutet av 2019.

⁶ De flyktingar från forna Jugoslavien som kom till Sverige i början och mitten av 1990-talet hade efter ett år en sysselsättningsgrad på omkring 20 procent. Den svenska arbetsmarknaden var då svag och arbetslösheten var hög. Därför antas sysselsättningen för de ukrainska flyktingarna bli högre, se Forslund med flera ”Flykting- och anhöriginvandrades etablering på den svenska arbetsmarknaden”, rapport 2017:14, IFAU.

⁷ Tillväxttalen i sysselsättning och arbetskraft är uttryckta i så kallad tretakt. Det innebär att tillväxt i sysselsättning och arbetskraft beräknas för den panel som intervjuades i oktober och sedan igen i januari. Skillnaden däremellan blir tillväxttakterna för januari. Genomsnittet av tre tretaktstal blir sedan kvartalstillväxten.

⁸ AKU:s sysselsättningsstatistik är nu omlagd och länkad bakåt i enlighet med den nya ramlagen för AKU, se [scb.se](https://www.scb.se).

Antaganden om flyktingmottagandet och arbetsmarknaden

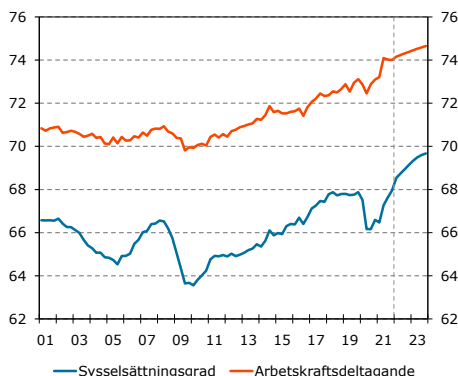
Konjunkturinstitutets prognos bygger på antagandet att Sverige kommer att ta emot knappt 200 000 flyktingar från Ukraina 2022. Av dessa antas hälften återvända innan 2026 och hälften stanna permanent. Inledningsvis väntas hälften av flyktingarna vara barn men till följd av familjeåterförening ökar andelen vuxna till 65 procent 2026.

De ukrainska flyktingarna antas till övervägande del få tillfälligt skydd enligt EU:s massflyktdirektiv, vilket ger dem både uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige. 25 000 av dem antas vara sysselsatta i slutet av 2023. Dessa personer kommer att räknas in i sysselsättningen enligt Nationalräkenskaperna men inte i Arbetskraftsundersökningarna (AKU).

Inledningsvis kommer de personer som omfattas av massflyktdirektiv inte att folkbokföras. Detta skapar en diskrepans i den ekonomiska statistiken eftersom enbart folkbokförda personer ingår i Arbetskraftsundersökningarna (AKU). Däremot ingår även ej folkbokförda sysselsatta i Nationalräkenskaperna (NR). Det bedöms leda till en underskattning av det faktiska antalet sysselsatta och arbetade timmar i AKU de närmaste åren.

Diagram 50 Sysselsättningsgrad och arbetskraftsdeltagande (15–74 år)

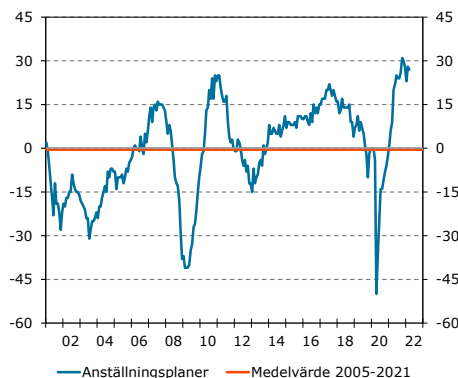
Procent, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 51 Anställningsplaner i näringslivet

Nettotal, säsongsrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

HÖG EFTERFRÅGAN PÅ PERSONAL

Återhämtningen i svensk ekonomi har varit snabb sedan andra kvartalet 2020. Arbetsgivare signalerar om fortsatt hög efterfrågan på arbetskraft. Anställningsplanerna är på höga nivåer, även om andelen företag som uppger att de ska anställa har minskat något de senaste månaderna (se diagram 51). Den höga efterfrågan på arbetskraft har också lett till att många arbetsgivare uppger att de har brist på arbetskraft. Inom industrin och de privata tjänstenäringarna är bristtalen bland de högsta som uppmätts under 2000-talet (se diagram 52). Trots den höga efterfrågan på arbetskraft har antalet arbetade timmar endast ökat måttligt (se diagram 53). Det är både en effekt av hög sjukfrånvaro och svårigheterna att rekrytera.

ARBETSLÖSHETEN FALLER TILLBAKA

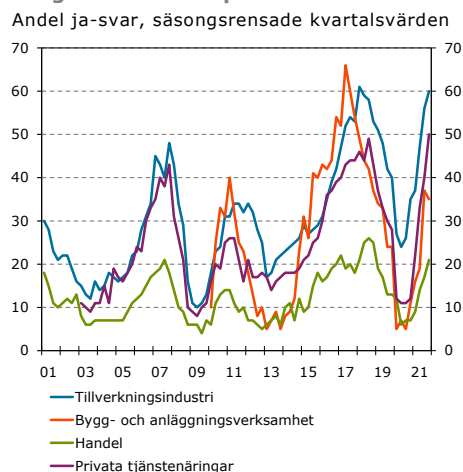
Den starka sysselsättningsutvecklingen väntas fortsätta 2022 och 2023 och drivs av stark BNP-tillväxt och hög efterfrågan på arbetskraft bland arbetsgivare. Det är främst tjänstesektorn och offentliga myndigheter som bidrar till sysselsättningsökningen. I vissa delar av tjänstebranscherna, som besöksnäringen och detaljhandeln, hålls dock sysselsättningsutvecklingen tillbaka något eftersom hushållens konsumtion utvecklas svagare till följd av högre priser (se diagram 54).

Arbetskraften utvecklas något långsammare än sysselsättningen (se tabell 9). Detta innebär att arbetslösheten faller och når under 7 procent 2023. Trots ett högt resursutnyttjande och hög efterfrågan på arbetskraft väntas arbetslösheten få svårt att nå ner mot de nivåer som rådde under tidigare högkonjunkturer (se diagram 55). Detta beror till stor del på att många arbetslösa har varit utan arbete i mer än ett år. Långtidsarbetslösa har svårare att få arbete och ju fler av de arbetslösa som är långtidsarbetslösa desto långsammare faller arbetslösheten, allt annat lika (se även fördjupningen ”Varför har långtidsarbetslösheten stigit?”).

De som flyr från kriget i Ukraina och söker arbete i Sverige väntas endast i mycket liten utsträckning registreras som arbetslösa i AKU (se marginalrutan ”Antaganden om flyktingmottagandet och arbetsmarknaden”). Däremot kommer de i viss utsträckning att minska jobbchanserna för en del av de som för närvarande är arbetslösa.⁹ Långtidsarbetslösheten faller därför tillbaka något långsammare 2022 och 2023.

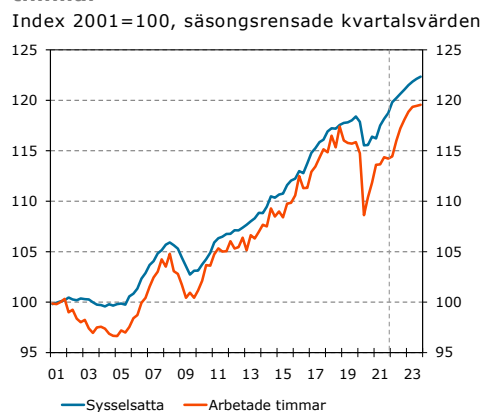
⁹ Arbetskraftsdeltagandet i Ukraina är drygt 60 procent jämfört med drygt 70 procent i Sverige. Utbildningsnivån i den åldersgrupp av vuxna som främst väntas komma är hög. Drygt 50 procent av 30–34-åringar i Ukraina har genomgått eftergymnasial utbildning, se ec.europa.eu/eurostat.

Diagram 52 Brist på arbetskraft

Källa: Konjunkturinstitutet.

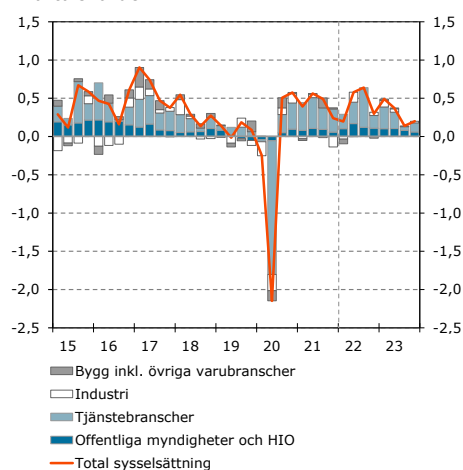
Diagram 53 Sysselsatta och arbetade timmar

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 54 Bidrag till sysselsättningstillväxten

Procentuell förändring respektive procentenheter, kvartalsvärden

Anm. HIO avser hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 9 Arbetsmarknad

Tusental personer respektive procentuell förändring, om inget annat anges

	Nivå	2020	2021	2022	2023
BNP till baspris ¹	4 416	-3,5	4,7	3,4	2,3
Produktivitet i hela ekonomin ²	555	0,4	2,4	1,2	-0,1
Produktivitet i näringslivet ²	615	1,4	2,4	1,0	-0,4
Arbetade timmar ³	7 951	-3,8	2,3	2,2	2,5
Medelarbetstid för sysselsatta ⁴	30,6	-2,4	1,1	-0,1	1,2
Sysselsättning	5 002	-1,4	1,1	2,4	1,3
Sysselsättningsgrad ⁵		66,6	67,3	68,8	69,5
Arbetskraft	5 469	0,3	1,4	0,7	0,6
Arbetskraftsdeltagande ⁶		72,8	73,8	74,3	74,6
Arbetslöshet ⁷	466	8,5	8,8	7,3	6,7
Befolkning 15–74 år ⁸	7 509	0,4	0,0	0,1	0,3
Produktivitetsgap i näringslivet		1,4	2,3	1,9	-0,1
Arbetsmarknadsgap ⁹		-4,1	-2,3	-0,9	0,7
BNP-gap ¹⁰		-3,2	-0,7	0,4	0,6

¹ Miljarder kronor, kalenderkorrigerade värden. ² Kronor per timme, kalenderkorrigerade värden. ³ Miljoner timmar, kalenderkorrigerade värden. ⁴ Timmar per vecka, kalenderkorrigerade värden. ⁵ Andelen sysselsatta av befolkningen 15–74 år, procent. ⁶ Andelen personer i arbetskraften av befolkningen 15–74 år, procent. ⁷ Procent av arbetskraften. ⁸ Enligt AKU:s definition av befolkningen, befolkningen är inte justerad för en ökad flyktingström från Ukraina. ⁹ Skillnaden mellan faktiskt och potentiellt arbetade timmar uttryckt i procent av potentiellt arbetade timmar. ¹⁰ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP uttryckt i procent av potentiell BNP.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

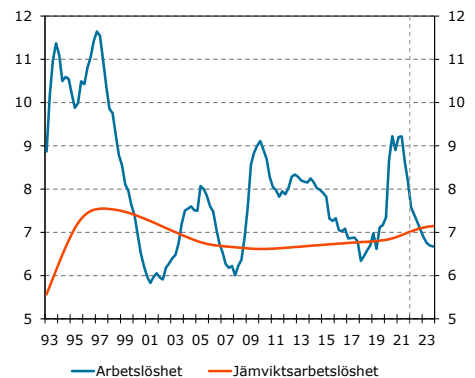
RESURSUBNYTTJANDET FORTSÄTTER ÖKA TROTS OSÄKERT OMVÄRLDSLÄGE

Kapacitetsutnyttjandet i ekonomin som helhet bedöms ha varit något positivt det fjärde kvartalet 2021 (se diagram 56). Det betyder att den djupa konjunkturedgången våren 2020 har återhämtats och att lågkonjunkturen är över. Den snabba återhämtningen har underlättats av att sysselsättningen har hållits uppe av de stora ekonomiska stimulanserna, inte minst stödprogrammen till företag. På arbetsmarknaden finns det dock fortfarande lediga resurser. Även om antalet sysselsatta och inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen är på en något högre respektive lägre nivå än innan pandemin, så är arbetslösheten så som den mäts i AKU förhöjd. Antalet arbetade timmar är nedtryckta, främst på grund av hög sjukfrånvaro. Eftersom det inte påverkar sysselsättningen på samma sätt resulterar det i att medelarbetstiden fallit (se diagram 57). Samtidigt är produktiviteten hög i slutet av 2021.

I år och nästa år tyngs den ekonomiska utvecklingen av högre råvarupriser och flaskhalsproblem. För svensk del motverkas dock dessa faktorer bland annat av högre offentlig konsumtion och offentliga investeringar till följd av utbyggnaden av försvaret och det stora flyktingmottagandet, vilket bidrar till högre sysselsättning i offentlig sektor. Även en återgång av

Diagram 55 Arbetslöshet

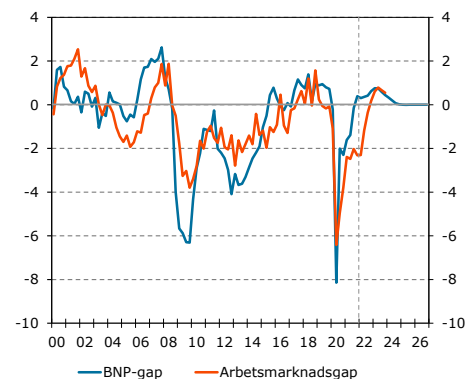
Procent av arbetskraften respektive procent av potentiell arbetskraft, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 56 BNP-gap, arbetsmarknadsgap

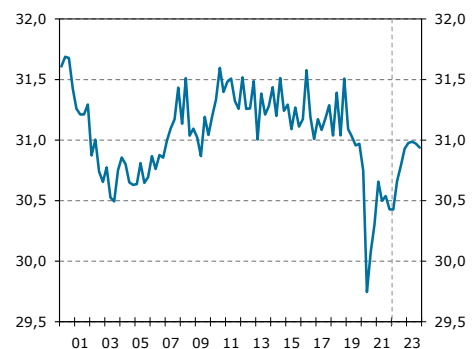
Procent av potentiell BNP respektive potentiellt arbetade timmar, säsongsrensade kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 57 Medelarbetstid

Timmar per vecka, säsongsrensade kvartalsvärden

Anm. Medelarbetstid enligt Nationalräkenskaperna.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

sjukfrånvaron till nivån innan pandemin bidrar till fler arbetade timmar och en svagare produktivitetsutveckling. Trots det osäkra omvärldsläget fortsätter resursutnyttjandet att öka i år och bedömningen är att det nästa år råder högkonjunktur i Sverige (se tabell 9 och diagram 56).

Löner och priser

KRAFTIGT FALL I DE REALA LÖNERNA I ÅR

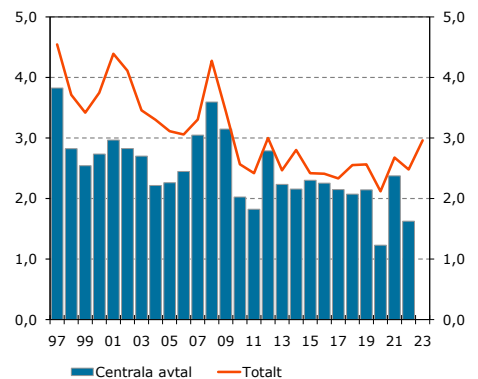
Lönerna i ekonomin som helhet ökar långsammare 2022 än 2021 (se diagram 58). Många av de avtal som slöts under slutet av 2020 var av framgångsrik karaktär. Mycket av de avtalade löneökningarna skedde i början på 2021 och avtalens profil innebär att de avtalade löneökningarna blir mindre i år. I år ökar dock löneökningarna, det vill säga löneökningarna utöver de avtalade löneökningarna, vilket främst förklaras av att utsikterna på arbetsmarknaden förbättras. Under hela avtalsperioden 2020–2022 ökar lönerna i genomsnitt med 2,5 procent per år. Det är betydligt högre än industrimärket på 1,8 procent per år (omräknat till en 36-månadersperiod). Inflationen ökar mer än de nominella lönerna och de reala löneökningarna blir därmed negativa fram tills mitten av 2023. I avtalsrörelsen 2023 ska drygt 500 av totalt 700 avtal förhandlas om, däribland industriavtalet. Högre långsiktiga inflationsförväntningar och en lägre arbetslöshet påverkar avtalsrörelsen och bedöms resultera i att löneökningstakten växlar upp 2023.

Under 2021 var löneökningarna i den statliga sektorn nedpressade (se diagram 59), vilket delvis berodde på ett lönervisionsglapp för vissa grupper. Bland annat blev förhandlingarna om polislönerna klara först under december 2021, vilket bidrar till att lönerna i staten stiger med 2,5 procent i år. Under pandemin har brist på vårdpersonal varit en drivande faktor bakom den relativt höga löneutvecklingen i den kommunala sektorn. Sjukhusen bedöms ha fortsatt stort behov att rekrytera vårdpersonal framöver, trots att belastningen till följd av pandemin nu avtar. Satsningar på kompetensutbildning och krav från både sjuksköterskor och lärare driver på löneökningarna under 2022 och 2023. Dessutom har andelen hyressjuksköterskor, som oftast arbetar till en högre timlön än vanliga sjuksköterskor, ökat sedan pandemin bröt ut, vilket ökar lönetrycket något.

GOD LÖNSAMHET I NÄRINGSLIVET

Arbetskostnaderna i näringslivet ökar med 2,5 procent i år (se diagram 60). Nästa år ökar näringslivets arbetskostnad per timme med 3,1 procent, vilket är något mer än löneökningstakten enligt nationalräkenskaperna (se tabell 10). Det förklaras bland annat av att nedsättningen av arbetsgivaravgifter för unga slopas.

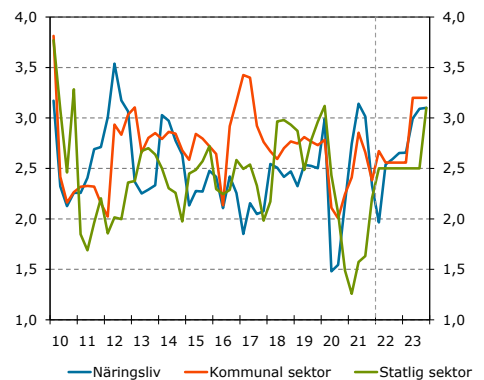
Diagram 58 Timlön i hela ekonomin
Procentuell förändring

Anm. För helåret 2023 saknas ännu centrala avtal för huvuddelen av arbetsmarknaden.

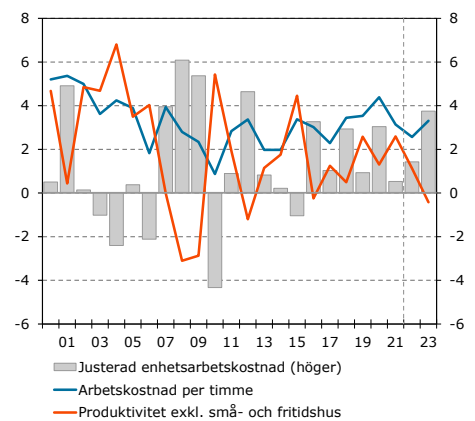
Källor: Medlingsinstitutet och Konjunkturinstitutet.

Diagram 59 Timlön
Procentuell förändring, kvartalsvärden

Källor: Medlingsinstitutet och Konjunkturinstitutet.

Diagram 60 Justerad enhetsarbetskostnad i näringslivet
Procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

Anm. Enhetsarbetskostnaden är justerad för egenföretagares arbetsinsats och exkluderar små- och fritidshus.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Den låga utvecklingen av enhetsarbetskostnaden (arbetskostnaden per producerad enhet) förra året berodde framför allt på en hög produktivitetsökning. År 2023 faller produktiviteten något och enhetsarbetskostnaderna ökar i linje med arbetskostnaderna. Enhetsarbetskostnaderna stiger därmed betydligt mer 2023 än i år och betydligt snabbare än vad som på sikt är förenligt med en KPIF-inflation på 2 procent.

Vinstandelen (justerad), som visar hur stor andel av näringslivets förädlingsvärde som går till kapitalägarna, stiger till en hög nivå i år (se diagram 61). Företagens egna bedömningar av lönsamhetsläget indikerar att lönsamheten återhämtat sig sedan det försämrades kraftigt i början på pandemin. Lönsamhetsomdömet i näringslivet som helhet (enligt Konjunkturbarometern) är mycket bättre än normalt (se diagram 61). Det starka vinstläget bidrar till att företagen kan ha lättare att acceptera högre löneökningar 2023.

Tabell 10 Timlön och arbetskostnad

Procentuell förändring respektive procent, kalenderkorrigerade värden

	2020	2021	2022	2023
Timlön, KL, hela ekonomin	2,1	2,7	2,5	3,0
Timlön, KL, i näringslivet	2,0	2,8	2,4	3,0
Timlön, KL, offentlig sektor	2,3	2,4	2,6	3,0
Timlön, NR, i näringslivet	5,3	2,1	2,4	3,0
Arbetsgivaravgifter ¹ (i procent av lönen), näringslivet	41,3	42,8	42,9	43,3
Arbetskostnad per timme, näringslivet ²	4,4	3,1	2,6	3,3
Produktivitet, näringslivet ^{3, 4}	1,3	2,6	1,1	-0,4
Justerad enhetsarbetskostnad, näringslivet ⁴	3,0	0,5	1,4	3,7
Justerad vinstandel, procent av förädlingsvärde, näringslivet ^{4,5}	36,5	37,7	39,0	38,0

¹ Lagstadgade och avtalade kollektiva avgifter samt löneskatter. ² NR-lön och arbetsgivaravgifter. ³ Förädlingsvärdet delat med arbetade timmar. ⁴ Exklusive små- och fritidshus samt justerad för antalet timmar utförda av egenföretagare. ⁵ Ej kalenderkorrigerad.

Anm. Konjunkturlönestatistiken (KL) respektive nationalräkenskaperna (NR). Timlönen enligt nationalräkenskaperna mäts som lönesumman dividerat med anställdas arbetade timmar.

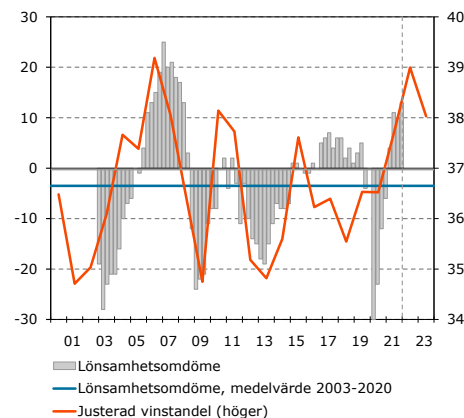
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet

OVANLIGT HÖG INFLATION 2022

Rysslands invasion av Ukraina har medfört högre priser på bland annat råolja, naturgas, kol, drivmedel och spannmål. Priset på vete har ökat kraftigt (se diagram 62). Det innebär i sin tur högre priser på mjöl och bröd samt dyrare foder som i förlängningen kommer att ge högre priser även på kött och mejerivaror. De globala matpriserna började dock stiga långt före invasionen, redan i början av 2021 (se diagram 63). Priset på kaffe har gått upp

Diagram 61 Lönsamhet i näringslivet

Procent, årsvärden respektive netttotal, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 62 Terminspris vete

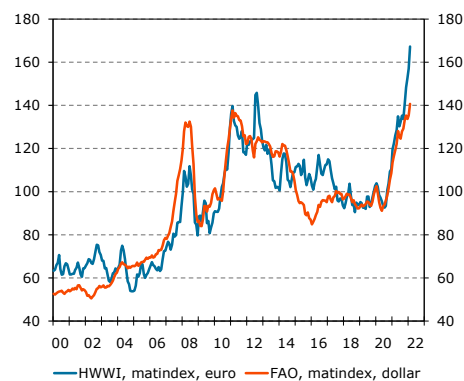
Euro per ton vete för kommande leverans i Frankrike, dagsvärden

Källor: Euronext och Macrobond.

Diagram 63 Globala jordbruks- och matpriser

Index, månadsvärden

Källor: HWWI, FAO och Macrobond.

på grund av frost och dåliga skördar i Brasilien under fjolåret.¹⁰ Priserna på vegetabiliska oljor som palm- och rapsolja steg också, på grund av sämre skördeutfall och hög efterfrågan till produktion av biodiesel. Kriget i Ukraina förstärker prisuppgångarna på livsmedel ytterligare. För svenska konsumenter innebär det att livsmedelspriserna stiger med drygt 7 procent 2022 och drygt 6 procent 2023.

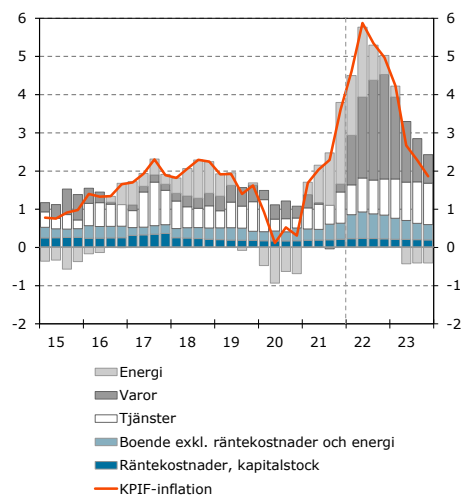
Energipriserna påverkas också av kriget. Energi i form av kol, naturgas, el eller råolja är viktiga insatsprodukter i nästan all produktion i det moderna samhället. I synnerhet dieselpriiset har stigit kraftigt efter krigsutbrottet, eftersom Ryssland är en stor exportör. Det medför dyrare transporter och högre produktionskostnader för exempelvis lantbrukare.

Kostnadsläget för importörer av konsumentvaror var förhöjt redan före invasionen, på grund av högre råvarupriser och kostnaden för containerfrakt från Asien. Det har medfört att priserna på exempelvis möbler, mattor och belysning i februari 2022 stigit med 11 procent jämfört med för ett år sedan. Kostnaden för containerfrakt förväntas gradvis sjunka under 2022 och 2023. En anledning är att kösituationen med containerskepp utanför hamnarna i Los Angeles har förbättrats påtagligt.¹¹ Minskad köbildning frigör kapacitet för transporter mellan andra hamnar, exempelvis mellan Asien och Europa. Råoljepriiset antas också sjunka successivt, i takt med att ett ökat utbud från andra regioner än Ryssland kommer ut på marknaden. Tillsammans med skattesänkningar på drivmedel håller detta i sig tillbaka kostnadstrycket för företagen något under loppet av 2022 och 2023.

Det tar i många fall lång tid innan företagens kostnadsökningar slår igenom i form av högre konsumentpriser, beroende på förekomsten av fastpriskontrakt och hur snabbt utbudet reagerar på prisförändringarna. Lagersituationen förblir dessutom ansträngd under en längre tid. Därför kommer priserna på konsumentvaror att stiga mer än normalt även under 2023, trots att energipriserna och fraktpiserna faller framöver (se diagram 64). Priserna på tjänster ökar också relativt mycket 2023, då de högre priserna på insatsvaror slår igenom med fördröjning, och lönekostnaderna ökar snabbare. Sammantaget blir KPIF-inflationen 5,2 procent 2022 och 2,8 procent 2023 (se tabell 11). Som högst blir inflationen nästan 6 procent i både april och maj 2022. Inflationstakten minskar dock betydligt längre fram och understiger 2 procent i december 2023 (se diagram 65).

Diagram 64 Bidrag till KPIF-inflationen

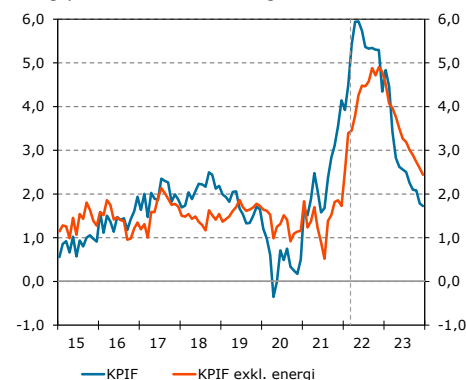
Procentenheter respektive årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Anm. Beräkningen av bidragen är approximativ. Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 65 Konsumentpriser

Årlig procentuell förändring, månadsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

¹⁰ Se "Explainer: The threat posed by frost to coffee crops in Brazil", nyhetsartikel 6 augusti 2021, [Reuters](#).

¹¹ Se "Cargo operations dashboard" på [portoflosangeles.org](#) för en aktuell bild av läget.

Tabell 11 Konsumentpriser

Procent respektive procentuell förändring

	Vikt				
	2022	2020	2021	2022	2023
KPI	100	0,5	2,2	5,3	3,4
Räntekostnader, räntesats ¹		0,4	-6,5	1,0	18,5
KPIF	100	0,5	2,4	5,2	2,8
Varor	46	0,8	0,3	4,7	3,0
Tjänster	27	1,5	2,3	3,2	3,9
Boende exkl. räntekostnader och energi ²	17	1,6	2,1	3,8	2,7
Energi ³	6	-9,7	17,0	19,8	-4,1
Räntekostnader, kapitalstock ¹	3	5,6	5,9	6,8	6,1
KPIF exkl. energi	94	1,3	1,4	4,2	3,3
HIKP		0,7	2,7	5,3	2,8

¹ Räntekostnader i KPI utgörs av produkten av kapitalstock och räntesats. ² Avser hyror, reparationskostnader, avskrivningar (renoveringskostnader), tomträttsavgäld och fastighetskatt, försäkringskostnader, kostnader för vatten, avlopp, renhållning och sotning. ³ Energi avser kostnader för el, gas, uppvärmning och drivmedel.

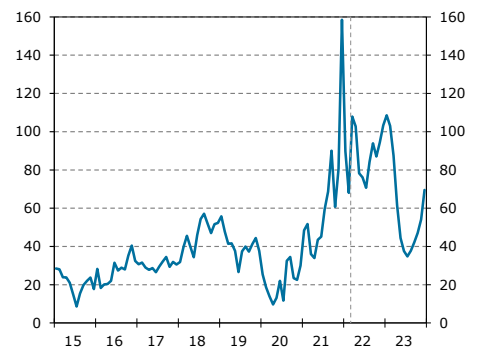
Anm. Den uppdelning i kategorierna varor, tjänster och boende som används här har ingen exakt motsvarighet i de aggregat som redovisas av SCB. HIKP avser det harmoniserade konsumentprisindex som används inom EU.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Indirekta effekter av högre elpriser

Konjunkturinstitutet har beräknat genomslaget av högre elpriser i producentledet på företagens produktionskostnader.¹² Det indirekta genomslaget av högre elpriser på konsumentpriserna via ökade produktionskostnader kan beräknas med en input-output-baserad prismodell. Modellen utgår ifrån uppgifter om företagens produktionskostnader som samlats in av Statistiska centralbyrån. Givet att företagen vältrar över hela kostnadsökningen på konsumenterna innebär 10 procent högre elpriser att KPI stiger med 0,04 procent.¹³ Det genomsnittliga spotpriset prognosticeras bli 88 öre per kWh 2022. Det är mer än dubbelt så högt som 2019, som är referensåret (se diagram 66).¹⁴ Om hela den kostnadsökningen övervältras på konsumenterna skulle det innebära 0,46 procent högre KPI enbart på grund av de indirekta effekterna via högre produktionskostnader. Om effekten dessutom är snarlik i omvärlden tillkommer ytterligare en inflationsimpuls via importpriserna. Den totala indirekta effekten beräknas då bli 0,58 procentenheter.

Diagram 66 Spotpris på el i Sverige
Öre per kilowattimme (kWh), månadsvärden

Anm. Priser för fyra prisområden har vägts samman av Konjunkturinstitutet.

Källor: Nordpool, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

¹² Se promemorian "Elprisernas betydelse för konsumentpriserna i Sverige – beräkningar med en input-output baserad prismodell", tillgänglig på Konjunkturinstitutets webbplats under rubriken "Övriga publikationer".

¹³ Det inkluderar enbart effekten av högre förbrukningskostnader för företagen. Högre kostnader för realkapital (till exempel maskiner och fastigheter) räknas inte in.

¹⁴ Priserna i Sveriges fyra prisområden har vägts ihop av Konjunkturinstitutet baserat på den geografiska fördelningen av hushållens elförbrukning.

Scenario för svensk ekonomi och ekonomisk politik

Prognosåren 2022 och 2023 är resursutnyttjandet i ekonomin högre än normalt, trots det ryska anfällskriget mot Ukraina. BNP-utvecklingen mattas därefter av och 2025 bedöms resursutnyttjandet i den svenska ekonomin vara tillbaka på normal nivå. Arbetslösheten förblir jämförelsevis låg 2024 men stiger sedan till att vara i linje med jämviktsarbetslösheten från och med 2025. Den ovanligt höga inflationen som präglar ekonomin under prognosåren mattas av i början av scenariot. Riksbankens inflationsmål nås 2024 och inflationen befinner sig på målet under hela scenarioperioden. Under scenarioåren trappar Riksbanken ner sin balansräkning och höjer reporäntan ytterligare 2024.

Scenario för svensk ekonomi 2024–2026

STARK KONJUNKTUR 2022–2023

Scenariot för åren 2024–2026 tar sin utgångspunkt i Konjunkturinstitutets prognos för 2022 och 2023. Trots det ryska anfallet mot Ukraina präglas den svenska ekonomin av en stark konjunktur under prognosåren. Utvecklingen på arbetsmarknaden är också stark. Arbetslösheten minskar både 2022 och 2023 från höga nivåer, samtidigt som sysselsättningen fortsätter öka, om än i långsammare takt.

Den ovanligt höga inflationen 2022 förklaras av ett allmänt förhöjt prisläge, med högre priser på inte minst råolja, kol, naturgas, drivmedel och spannmål. Nästa år faller inflationen dock tillbaka något, vilket bidrar till en återhämtning i hushållens reala disponibla inkomster.

BNP-TILLVÄXTEN MATTAS EFTER KONJUNKTURTOPPEN 2023

I scenariot antas effekterna på ekonomin av det ryska kriget i Ukraina klinga av, då företag och hushåll har anpassat sig till de olika störningar som kriget medfört. Omvärldens BNP och importefterfrågan växer relativt starkt men mattas gradvis av i scenariot. Det bidrar till att hålla uppe svensk exporttillväxt och exporten ger därmed fortsatt stora bidrag till den svenska BNP-tillväxten (se diagram 67).

De svenska hushållen möter höga priser på energi och livsmedel och en svagare utveckling av tillgångspriser under inledningen av scenariot. Samtidigt har hushållen en hög sparkvot i ett historiskt perspektiv, vilket bidrar till att hushållen kan hålla uppe konsumtionen (se diagram 68). Även om räntorna fortsätter att stiga växer hushållens konsumtion därför med i genomsnitt 1,9 procent per år 2024–2026. Sammantaget blir tillväxten i

Vad skiljer scenario från prognos?

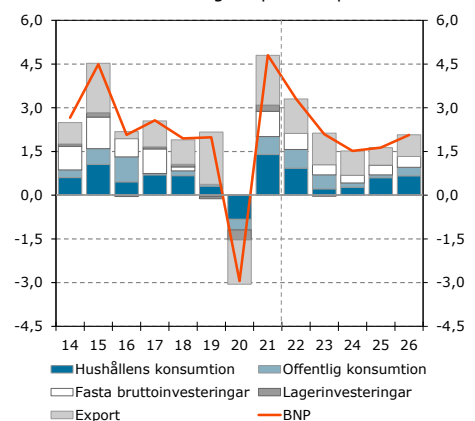
Prognos är Konjunkturinstitutets bedömning av den mest troliga utvecklingen för svensk ekonomi och omvärldsekonomin de närmaste åren, i nuläget till och med 2023.

Scenariot baseras på att inga nya störningar drabbar ekonomin och att den vid avvikelser från ett normalt resursutnyttjande vid scenariots inledning strävar mot konjunkturell balans. När den har uppnåtts är BNP-tillväxten utbudsbestämd och följer i huvudsak av hur produktivitetstillväxten och utbudet av arbetskraften utvecklas. Scenariot för svensk ekonomi bygger dessutom på följande specifika antaganden:

- Finanspolitiken och penningpolitiken anpassas så att överskottsmålet respektive inflationsmålet nås på några års sikt.
- Offentlig konsumtion och offentliga investeringar utvecklas i linje med det demografiskt betingade behovet. Det innebär bland annat oförändrad personaltätthet och konstanta kostnadsandelar för arbetskostnader respektive förbrukning av insatsvaror i offentlig finansierade verksamheter. Därmed sker en viss standardhöjning i verksamheterna eftersom prisutvecklingen i förbrukningen normalt sett är lägre än ökningen av arbetskostnaderna.

Diagram 67 Importjusterat bidrag till BNP-tillväxten

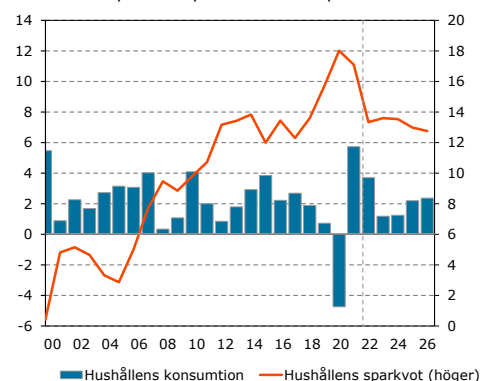
Procentuell förändring respektive procentenheter

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 68 Hushållens konsumtion och sparkvot

Procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden respektive procent av disponibel inkomst

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

hushållens konsumtion en viktig drivkraft för BNP-tillväxten i scenariot (se diagram 67).

Rysslands invasion av Ukraina har förvärrat några av de problem med brist på insatsvaror som uppstod under covid-19-pandemin och lett till högre priser på energi, drivmedel och andra råvaror. Invasionen har därutöver ställt krav på åtgärder som stärker totalförsvaret och energiförsörjningen, samtidigt som kraven på åtgärder som motverkar de kraftigt förhöjda energipri- serna har ökat. Det finns också ett fortsatt stort behov av investeringar för att nå klimatmålen. Dessa insatser, tillsammans med en fortsatt hög exportefterfrågan, bidrar till att investeringarna är på en hög nivå under prognosperioden. Investeringarna fortsätter att öka under scenarioåren, om än i måttlig takt eftersom behovet av att utöka produktionskapaciteten inte längre är lika stort.

Den offentliga konsumtionen ökar i ungefär normal takt under scenarioåren och ger ett visst bidrag till BNP-tillväxten. BNP-tillväxten i scenariot blir i genomsnitt 1,7 procent per år (diagram 67).

BALANSERAT RESURSUUTNYTTJANDE I SCENARIOT

Den svenska ekonomin befinner sig i ett läge med ett något ansträngt resursutnyttjande 2024, mätt med BNP-gapet, och övergår därefter till att vara i konjunktorell balans (se diagram 69 och tabell 12). Resursutnyttjandet på arbetsmarknaden, mätt med arbetsmarknadsgapet, är balanserat från och med 2025 (se diagram 69). Arbetslösheten ligger i stort sett i linje med jämviktsarbetslösheten från och med 2025 (se diagram 70).

INFLATIONSMÅLET NÅS 2024

Lönetillväxten i näringslivet tilltar något under scenarioåren. Det beror dels på att produktivitetstillväxten återhämtar sig efter den svaga utvecklingen 2023, dels på att det något förhöjda resursutnyttjandet på arbetsmarknaden och det höga vinstläget i näringslivet i inledningen av scenariot förstärker arbetstagarnas förhandlingsposition. Den relativt starka lönetillväxten driver upp arbetskostnaden per producerad enhet (enhetsarbetskostnaden). Uppgången motverkas delvis av en ökad produktivitetstillväxt men enhetsarbetskostnaden i näringslivet ökar trots det något starkare 2024 än vad som på lång sikt bedöms vara förenligt med 2 procents inflation. Åren därpå stiger enhetsarbetskostnaden något långsammare och ökar då mer i linje med en inflation på 2 procent (se diagram 73).

Drivkrafterna som håller upp inflationen under prognosåren avtar långsamt under scenarioperioden. Redan från och med år 2024 ligger inflationen mätt med KPIF på Riksbankens inflationsmål på 2 procent (se diagram 73).

Diagram 69 BNP-gap och arbetsmarknadsgap i Sverige

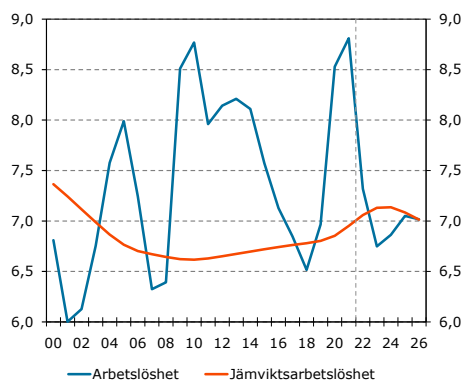
Procent av potentiell BNP respektive potentiellt arbetade timmar

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 70 Arbetslöshet och jämviktsarbetslöshet

Procent av arbetskraften

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Ekonomisk politik 2022–2026

FINANSPOLITIKEN BEDÖMS BLI SVAGT ÅTSTRAMANDE 2024

Indikatorn för överskottsmalet, det strukturella offentligfinansiella sparandet, ligger bland annat till följd av ökade utgifter för flyktingmottagande och försvarssatsningar något under den mål-satta nivån 2022 och 2023. Finanspolitiken bedöms därför bli svagt åtstramande 2024 så att det strukturella sparandet hamnar i linje med överskottsmalet, det vill säga 0,3 procent av potentiell BNP (se diagram 71). Åren därpå ges finanspolitiken en neutral inriktning och det strukturella sparandet blir oförändrat.

RIKSBANKEN HÖJER REPORÄNTAN GRADVIS FRÅN OCH MED SEPTEMBER 2022

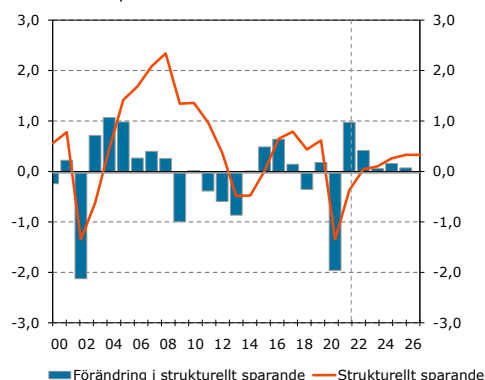
Konjunkturinstitutets prognos är att Riksbanken höjer reporäntan i september i år och sedan fortsätter de med flera höjningar de kommande åren (se diagram 72). Höjningarna genomförs för att stävja den höga inflationen och motverka att resursutnyttjandet i ekonomin blir alltför högt. Prognosen innebär en tidigare höjning än i Riksbankens egen prognos från februari. Samtidigt är reporäntan i Konjunkturinstitutets prognos lägre nästa år än marknadens förväntningar enligt så kallade RIBA-terminer (se diagram 72). Räntehöjningarna bidrar till att inflationen återgår till inflationsmålet på ett par års sikt. Reporäntan är fortsatt jämförelsevis låg i ett historiskt perspektiv. Den reala reporäntan fortsätter att vara negativ hela scenarioperioden (se diagram 73). KPIF-inflationen för 2023 är betydligt högre än Riksbankens inflationsmål, det vill säga 2,0 procent, medan den är i linje med inflationsmålet 2024 och framåt (se tabell 12 och diagram 73). Osäkerheten i inflationsprognosen är stor vilket leder till svåra avvägningar i penningpolitiken. För sena reporäntehöjningar riskerar att leda till att reporäntan behöver höjas till höga och för ekonomin kostsamma nivåer om inflationen försätter att vara hög. Om efterfrågan däremot blir svagare än väntat och inflationen snabbt faller tillbaka skulle en hög reporänta ytterligare dämpa efterfrågan.

LÅNGSAMT STIGANDE RÄNTA PÅ TIOÅRIGA STATSOBLIGATIONER

Riksbankens kommande nedtrappning av sin balansräkning och den gradvisa höjningen av reporäntan leder till att den 10-åriga statsobligationsräntan stiger till 1,9 procent i slutet av scenariot (se tabell 12). Denna räntenivå är ca 1,9 procentenheter lägre än genomsnittet för perioden 1993–2021. Den låga statsobligationsräntan beror bland annat på de jämförelsevis låga

Diagram 71 Strukturellt sparande i offentlig sektor

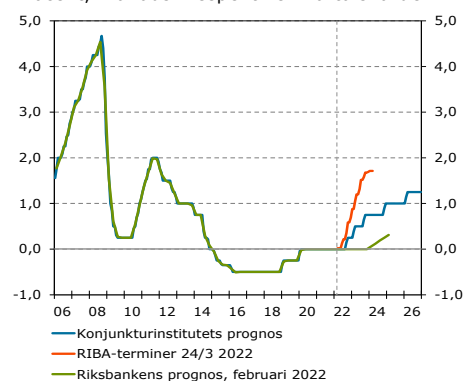
Procent av potentiell BNP

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 72 Reporänta

Procent, månads- respektive kvartalsvärden

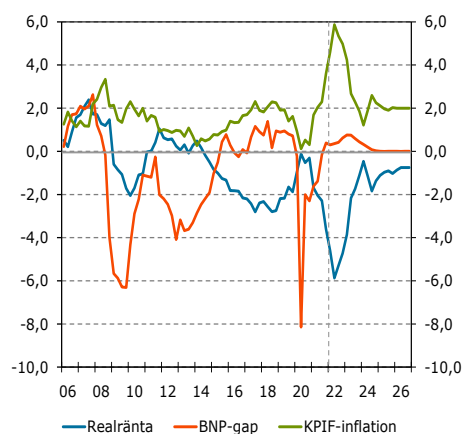

Anm. RIBA är terminskontrakt baserade på framtida reporäntor. Riksbankens prognos avser kvartalsvärden.

Källor: Nasdaq OMX, Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 73 Realränta, KPIF-inflation och BNP-gap

Procent respektive årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Anm. Realräntan är beräknad som reporäntan minus KPIF-inflationen.

Källa: Konjunkturinstitutet.

statsobligationsräntorna i omvärlden, den låga reporäntan och på ett fortsatt, om än lägre, innehav av statsobligationer hos Riksbanken.¹⁵

KRONANS VÄRDE STÄRKS GRADVIS UNDER SCENARIOT

Kronindex (KIX), som är ett konkurrensvägt växelkursindex mot Sveriges viktigaste handelspartners, har försvagats sedan början av november 2021 (se diagram 74). KIX är vid inledningen av scenariot något svagare än Konjunkturinstitutets bedömning av den jämviktsväxelkurs som råder i slutet av scenarioperioden. Detta bidrar till att KIX stärks gradvis under scenariot, både i nominella och reala termer (se tabell 12 och diagram 74).

Tabell 12 Scenario för svensk ekonomi

Procentuell förändring om inget annat anges

	Utfall		Prognos		Scenario	
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
BNP ¹	4,7	3,4	2,3	1,5	1,8	1,9
BNP per invånare ¹	4,2	2,9	1,8	1,1	1,3	1,4
Potentiell BNP	2,0	2,2	2,1	2,0	1,9	1,9
BNP-gap ²	-0,7	0,4	0,6	0,2	0,0	0,0
Arbetade timmar ¹	2,3	2,2	2,5	0,4	0,5	0,6
Produktivitet ¹	2,4	1,2	-0,1	1,1	1,3	1,3
Arbetskraft	1,4	0,7	0,6	0,8	0,8	0,7
Sysselsättning	1,1	2,4	1,3	0,7	0,6	0,7
Arbetslöshet ³	8,8	7,3	6,7	6,9	7,1	7,0
Timlön ⁴	2,7	2,5	3,0	3,3	3,4	3,5
Enhetsarbetskostnad ^{1,5}	1,9	1,2	3,5	2,2	2,1	2,2
KPI	2,2	5,3	3,4	2,6	2,5	2,5
KPIF	2,4	5,2	2,8	2,0	2,0	2,0
Reporänta ⁶	0,00	0,25	0,75	1,00	1,00	1,25
Statsobligationsränta ⁷	0,3	0,7	1,1	1,4	1,7	1,9
Kronindex (KIX) ⁸	114,3	118,2	117,3	116,4	115,5	114,7
Offentligt finansiellt sparande ⁹	-0,4	-0,1	0,2	0,2	0,3	0,3
Strukturellt sparande ²	-0,4	0,0	0,1	0,3	0,3	0,3

¹ Kalenderkorrigerade värden. BNP per invånare baserat på befolkning exklusive ukrainska flyktingar. ² Procent av potentiell BNP. ³ Procent av arbetskraften. ⁴ Enligt konjunkturlönestatistiken. ⁵ För hela ekonomin. ⁶ Vid slutet av året. ⁷ Tio års löptid, årsgenomsnitt. ⁸ Index 1992-11-18=100. ⁹ Procent av BNP.

Källor: Medlingsinstitutet, Riksbanken, SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 74 Kronans effektiva växelkurs (KIX)

Index 1992-11-18=100, månadsvärden

Anm. KIX är ett konkurrensvägt index baserat på valutor från samtliga OECD-länder samt Kina, Indien, Brasilien och Ryssland. Högre index motsvarar en svagare krona.

Källor: Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

¹⁵ Se fördjupningen "Effekter av centralbankens tillgångsköp" i *Konjunkturläget*, december 2017.

Offentliga finanser

Rysslands invasion av Ukraina innebär ökad osäkerhet för de offentliga finanserna. Kostnader för flyktingmottagande och försvarssatsningar beror på kriget och den fortsatta utvecklingen på längre sikt. Samtidigt är de offentliga finanserna goda till följd av den starka utvecklingen i ekonomin. Det strukturella sparandet blir 0,0 procent av potentiell BNP i år och 0,1 procent nästa år. Maastrichtskulden är låg och den offentliga nettoställningen fortsatt stark. Det finns indirekta effekter av högre energipriser som stärker de offentliga finanserna. Budgetutrymmet bedöms bli ca 110 miljarder kronor för de kommande fyra åren, men osäkerheten är större än vanligt.

Prognos för de offentliga finanserna

Rysslands invasion av Ukraina ger avtryck på finanspolitiken. De finanspolitiska åtgärderna till följd av pandemin fasas ut i år. I stället medför satsningar på försvaret och högre omkostnader för flyktingmottagande högre offentliga utgifter framöver.

NEUTRAL FINANSPOLITIK 2023

De offentliga inkomsterna faller i år som andel av BNP och utvecklas därefter ungefär i takt med ekonomin (se diagram 75). De offentliga utgifterna faller både i år och nästa år som andel av BNP, trots att de i kronor räknat stiger kraftigt. Den starka utvecklingen av ekonomin i år hjälper till att balansera de högre utgifterna till följd av satsningar på försvar och stöd med anledning av högre energipriser samt högre migrationsrelaterad offentlig konsumtion. Det finansiella sparandet blir $-0,1$ procent av BNP i år och stärks till $0,2$ procent nästa år (se diagram 76).

Riksbanken amorterar på sin valutaserv vilket bidrar till att Maastrichtskulden faller framöver och passerar det nedre intervallet för skuldankaret nästa år (se diagram 77). Samtidigt är den offentliga nettoställningen fortsatt hög.

Det strukturella sparandet, det vill säga det faktiska sparandet justerat för konjunkturella effekter, stärks till $0,0$ procent av potentiell BNP i år. Konjunkturinstitutet bedömer att finanspolitiken blir neutral nästa år, det vill säga tillkommande reformer bedöms rymmas inom ramen för ett i stort sett oförändrat strukturellt sparande, vilket innebär ett utrymme för ofinansierade reformer på ca 40 miljarder kronor. Det strukturella sparandet bedöms därför inte riktigt nå upp till den indikativa målnivån om $0,3$ procent av potentiell BNP nästa år.

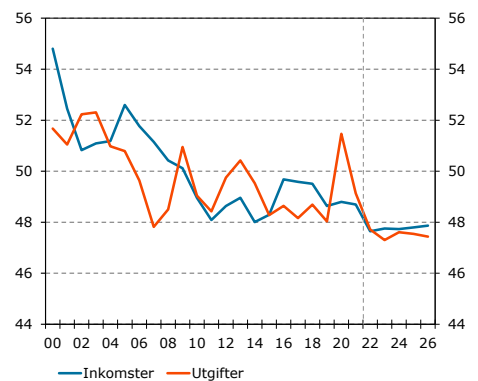
Prognos och scenario

På kort sikt gör Konjunkturinstitutet prognoser för de offentliga finanserna. Den finanspolitiska prognosen för 2022 utgår från statens budget för 2022. För 2023 görs en bedömning av inkomster och utgifter i kombination med nivån på det strukturella sparandet.

För scenarioåren 2024–2026 antas finanspolitiken bedrivas så att den är förenlig med det finanspolitiska ramverket. På sikt antas därför det strukturella sparandet uppgå till en tredjedels procent av potentiell BNP, vilket om ekonomin är nära konjunkturell balans innebär att det finansiella sparandet är i linje med överskottsmålet.

Diagram 75 Offentliga sektorns inkomster och utgifter

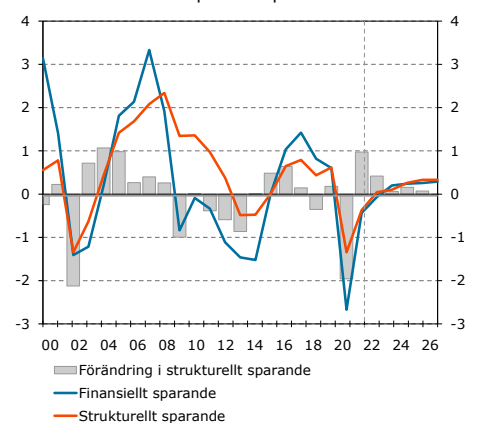
Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 76 Finansiellt och strukturellt sparande i offentlig sektor

Procent av BNP respektive potentiell BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 13 Offentliga sektorns finanser

Miljarderna kronor respektive procent av BNP, löpande priser

	2020	2021	2022	2023
Inkomster¹	2 434	2 621	2 733	2 869
<i>Procent av BNP</i>	48,8	48,7	47,6	47,8
Skatter och avgifter ²	2 135	2 300	2 377	2 504
<i>Skattekvot</i>	42,9	42,9	41,6	41,8
Kapitalinkomster	69	70	93	89
Övriga inkomster ³	229	251	263	277
Utgifter	2 567	2 644	2 737	2 843
<i>Procent av BNP</i>	51,5	49,1	47,7	47,3
Konsumtion	1 333	1 411	1 477	1 562
Transfereringar ²	966	958	965	967
Hushåll	711	724	757	756
Företag	162	138	114	111
Utland	93	97	94	100
Investeringar	244	253	269	286
Kapitalutgifter	23	21	25	27
Överföring till hushållen ⁴	0	0	0	15
Finansiellt sparande	-133	-23	-4	12
<i>Procent av BNP</i>	-2,7	-0,4	-0,1	0,2
Primärt finansiellt sparande ⁵	-180	-72	-71	-49
<i>Procent av BNP</i>	-3,6	-1,3	-1,2	-0,8
Strukturellt sparande	-69	-20	3	6
<i>Procent av potentiell BNP</i>	-1,3	-0,4	0,0	0,1
Maastrichtskuld	1 977	1 901	1 827	1 721
<i>Procent av BNP</i>	39,6	35,3	31,9	28,6

¹ Exklusive EU-skatter. Dessa ingår i skattekvoten men inte i den offentliga sektorns inkomster. ² Prognoserna för skatter och avgifter samt transfereringar baseras på 2020 års regelverk. ³ Bland annat transfereringar från utlandet och från a-kassorna samt inkomster av bokföringsteknisk karaktär såsom kapitalförslitning. ⁴ Beräkningsteknisk överföring till hushåll i form av skatter eller transfereringar. Avser de belopp som under kommande år behöver överföras mellan hushåll och offentlig sektor för att uppnå prognostiserad bana för det strukturella sparandet. Ett negativt tal innebär ett åtstramningsbehov i offentlig sektor, det vill säga att åtgärder vidtas med negativ effekt på hushållens disponibla inkomster, och ett positivt tal innebär ett utrymme för expansiva åtgärder. ⁵ Finansiellt sparande exklusive kapitalinkomster och kapitalutgifter.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

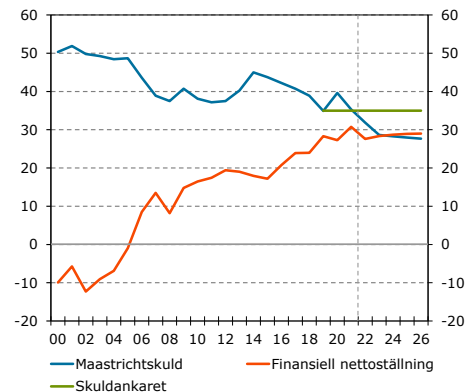
SKATTEKVOTEN UTVECKLAS STABILT FRAMÖVER

Skattekvoten, det vill säga skatter och avgifter som andel av BNP, faller mellan 2021 och 2022 (se diagram 78). Nedgången är en följd av skattesänkningar och en något mindre gynnsam sammansättning av skattebaserna relativt BNP i år.

Förra året sänktes skatterna med motsvarande 0,7 procent av BNP. Dock föll inte skattekvoten i motsvarande grad i och med en gynnsam utveckling av skattebaserna 2021. Skattekvoten har sedan 2019 fallit med 1,3 procentenheter, varav permanenta skattesänkningar står för ca 1,0 procentenheter. Att det har dröjt

Diagram 77 Maastrichtskuld och finansiell nettoställning

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Begrepp och antaganden

Strukturellt sparande visar vad offentlig sektors finansiella sparande skulle vara om ekonomin var i konjunkturell balans.

Budgetutrymmet visar utrymmet för nya ofinansierade finanspolitiska åtgärder. Det beräknas enligt Konjunkturinstitutets definition som den del av det strukturella sparandet som vid oförändrade regler överstiger en tredjedels procent av potentiell BNP.

Med **oförändrade regler** menas att inga nya beslut med finanspolitiska effekter fattas av riksdag, regering, kommuner eller EU.

Den **demografiskt betingade efterfrågan** visar hur efterfrågan på offentlig konsumtion och investeringar ändras när befolkningens storlek och sammansättning ändras.

Konjunkturinstitutets **finanspolitiska scenario** bygger på följande antaganden:

- Stat och kommunsektor beslutar om utgifts-åtgärder inom offentlig konsumtion och investeringar i linje med det demografiskt betingade behovet. Det innebär bland annat oförändrad personaltäthet och konstanta kostnadsandelar för arbetskostnader respektive förbrukning av insatsvaror i offentlig finansierade verksamheter. Därmed sker en viss standardhöjning i verksamheterna eftersom prisutvecklingen i förbrukningen normalt är lägre än ökningen av arbetskostnaderna.
- Stat och kommunsektor beslutar om åtgärder som ökar eller minskar hushållens disponibla inkomster så att det strukturella sparandet uppgår till en tredjedels procent av potentiell BNP. I scenariot sker detta genom en beräkningsteknisk överföring från offentlig sektor till hushållen. Vid större avvikelser bör en stegvis återgång ske till ett strukturellt sparande på en tredjedels procent av potentiell BNP.
- Kommunsektorns skulder antas på sikt stabiliseras som andel av BNP. Givet nuvarande investeringsnivåer innebär antagandet att ett finansiellt sparande i kommunsektorn på -0,3 procent av BNP nås på några års sikt.

En **utförligare beskrivning** av dessa begrepp och antaganden finns på www.konj.se/var-verksamhet/sa-gor-vi-prognoser/antaganden-gallande-offentliga-finanser.

till 2022 tills effekterna av skattesänkningarna syns fullt ut i skattekvoten beror på att pandemistöden och den makroekonomiska utvecklingen hållit uppe skattebaserna. Volatila skattebaser så som företagens vinster och hushållens kapitalinkomster har utvecklats starkt och hållit uppe skatteinkomsterna 2021. Dessa skattebaser utvecklas mer normalt framöver. Det är i stället de större och mer stabila skattebaserna, som lönesumman och hushållens konsumtion, som framför allt påverkar utvecklingen av skattekvoten framöver. När dessa skattebaser växer, om än långsamt, som andel av BNP, stiger skattekvoten. Sedan statens budget för 2022 beslutades har ytterligare skattesänkningar aviserats av regeringen för 2022. Dessa är temporära sänkningar av drivmedelsskatter och är beaktade i prognosen för 2022. Ytterligare aviseringar bortanför 2022 är inte beaktade i prognosen. Sammantaget medför detta att skattekvoten stiger nästa år till 41,8 procent av BNP.

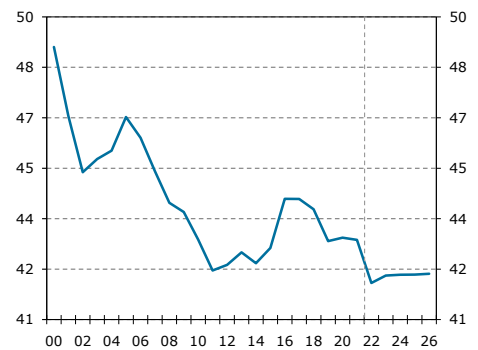
OFFENTLIG KONSUMTION ÖKAR TILL FÖLJD AV RYSSLANDS INVASION AV UKRAINA

Den stora flyktingströmmen från Ukraina och ökade försvarsutgifter innebär att den offentliga konsumtionen växer jämförelsevis snabbt i år och nästa år. Även förra året ökade de offentliga konsumtionsutgifterna i snabb takt (se diagram 79). Regionernas konsumtion ökade då mycket i och med massvaccineringen mot covid-19 och att mer vård kunde genomföras jämfört med 2020. Även den statliga konsumtionen ökade påtagligt, till följd av bland annat ökade resurser till polisen, försvaret, folkhälsa och högskolan. Trots att utgiftsnivån ökade tydligt innebar den starka konjunkturuppgången att konsumtionen minskade som andel av BNP.

Flyktingvågen från Ukraina innebär en fortsatt snabb ökning av den offentliga konsumtionen i år och nästa år (se marginalrutan ”Offentligfinansiella antaganden om flyktingmottagandet” och rutan ”Effekter på de offentliga utgifterna av EU:s massflyktsdirektiv”). Migrationsverkets utgifter för anläggningsboende väntas öka kraftigt, men ökningen hålls tillbaka i och med att en betydande andel av flyktingarna antas bosätta sig i eget boende. Upp emot hälften av flyktingarna antas vara barn varför kommunernas kostnader för grundskola och gymnasium ökar i år och nästa år. Kommunernas kostnader för HVB-hem kommer inte upp i liknande nivåer som under flyktingkrisen 2015–2016 eftersom antalet ensamkommande barn nu antas bli betydligt lägre. Sammantaget uppgår de tillkommande offentliga konsumtionsutgifterna till följd av flyktingströmmen från Ukraina till ca 14 miljarder kronor 2022 och 27 miljarder kronor 2023. Av dessa antas ca 9 respektive drygt 7 miljarder räknas av mot

Diagram 78 Skatter och avgifter

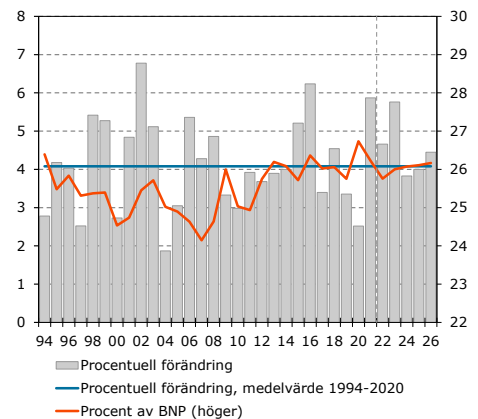
Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 79 Offentliga konsumtionsutgifter

Procentuell förändring, löpande priser respektive procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Offentligfinansiella antaganden om flyktingmottagandet

Sverige antas ta emot knappt 200 000 flyktingar från Ukraina i år.

Lite mindre än hälften av dessa antas vara barn. Det innebär att behovet av platser på grund- och gymnasieskolan ökar med ca 50 000 elever. Behovet av nya platser på förskolan blir inledningsvis litet eftersom det tar tid för många vuxna att hitta arbete.

Av flyktingarna antas 70 procent bo i så kallat anläggningsboende som tillhandahålls av Migrationsverket. Av de övriga antas de flesta bo i så kallat eget boende, som ordnas av privatpersoner, organisationer eller dem själva. Endast en liten andel antas vara ensamkommande barn, vars boende kommunerna ansvarar för.

Under 2024 och 2025 sker ett återvändande till Ukraina samtidigt som en del, främst vuxna män, kommer till Sverige. Ca 100 000 personer antas stanna permanent i Sverige, varav cirka en tredjedel är barn.

Sveriges bistånd till utlandet, vilket innebär att motsvarande summa inte påverkar det finansiella sparandet.¹⁶

Det finns en parlamentarisk överenskommelse om att öka resurserna till försvaret och att försvarsbudgeten på sikt ska nå 2 procent av BNP. Regeringen har föreslagit ett tillskott på ca 3 miljarder kronor i år. För nästa år bedömer Konjunkturinstitutet att ytterligare 10 miljarder tillförs försvaret. Sammantaget antas försvarets utgifter öka med ca 50 miljarder kronor till och med år 2027 då målsättningen antas nås.

Vårdköerna är fortsatt höga och dessutom ökar behovet av vårdinsatser till följd av flyktingmottagandet, även om rättigheterna till vård för vuxna som flytt från Ukraina har vissa begränsningar. Den uppdrivna konsumtionsnivån 2021 bidrar dock till att konsumtionen inom regionerna ökar i en långsammare takt framöver.

Den offentliga konsumtionen minskar som andel av BNP i år, men ökar svagt därefter (se diagram 79).

Effekter på de offentliga utgifterna av EU:s massflyktsdirektiv

Med anledning av kriget i Ukraina har EU beslutat att aktivera det så kallade massflyktsdirektivet (direktiv 2001/55/EG). Direktivet innebär att ukrainska flyktingar får ett tidsbegränsat arbets- och uppehållstillstånd i alla EU:s medlemsländer och gäller inledningsvis under ett år, det vill säga uppehållstillståndet gäller från det datum beslutet om att bevilja uppehållstillståndet tas till och med den 4 mars 2023. Beroende på hur kriget i Ukraina utvecklas finns möjligheten att antingen avaktivera eller förlänga det tillfälliga skyddet. Direktivet kan som mest förlängas med ytterligare två år. Personer som beviljas uppehållstillstånd i Sverige enligt massflyktsdirektivet omfattas av lagen om mottagande av asylsökande (1994:137) och har samma rättigheter som de som söker asyl. Följaktligen påverkar direktivet de offentliga finanserna i flera led.

Till att börja med ger direktivet rätt till lämpligt boende, skolgång för barn, vård till barn, samt akutsjukvård till vuxna och annan nödvändig läkarvård till de med särskilda behov. Således har direktivet en effekt på den offentliga konsumtionen på statlig, regional och kommunal nivå. Vidare har ukrainska flyktingar även rätt till dagsersättning när de uppehåller sig i Sverige, vilket påverkar statens transfereringar till utlandet.

¹⁶ Den svenska biståndsramen inrymmer de kostnader som av OECD:s bistånds-kommitté (DAC) klassificeras som Official Development Assistance (ODA). Kostnader för mottagande av de flyktingar som omfattas av massflyktsdirektivet uppfyller DAC:s ODA-kriterier, och kan därför finansieras inom ramen för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Det är endast kostnaderna för flyktingmottagandets första 12 månader som får räknas som ODA.

ÖKADE OFFENTLIGA FÖRSVARINVESTERINGAR

Statens investeringsutgifter ökade kraftigt som andel av BNP 2020 och den högre investeringsnivån väntas bestå under de kommande åren (se diagram 80). Bakom investeringsuppgången ligger ökade försvarsinvesteringar, både tidigare beslutade och sådana som väntas till följd av ambitionerna att öka försvarsbudgeten till 2 procent av BNP. Utöver detta pågår stora väg- och järnvägsprojekt i bland annat Göteborg och Stockholm.

Kommunsektorns investeringar har stigit som andel av BNP under en längre tid. Huvuddelen av kommunsektorns investeringar är byggnader och anläggningar. Under de senaste åren har det skett stora investeringar i sjukhus, skolor och äldreboenden vilket bidrog till att driva upp nivån 2018–2019 som andel av BNP. Investeringarna minskade sedan både 2020 och 2021. Inom framför allt regionerna tycks hanteringen av pandemin ha medfört att vissa bygginvesteringar blivit senarelagda. År 2022 planar investeringarna ut som andel av BNP och stiger igen 2023, då en del försenade och tillkommande projekt kan genomföras. Kommunsektorns investeringar ligger sedan kvar en bit över 2 procent av BNP de efterföljande åren.

TRANSFERERINGARNA FALLER TROTS ÖKAT FLYKTINGMOTTAGANDE

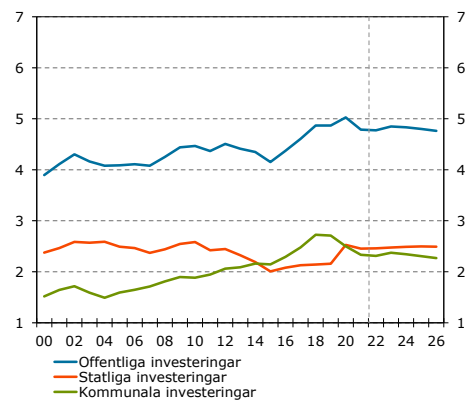
Utvecklingen av transfereringar påverkas i år av att ett stort antal flyktingar från Ukraina antas komma till Sverige. Eftersom en del av kostnaderna för flyktingmottagandet belastar den givna biståndsramen minskar det internationella biståndet och därmed transfereringarna till utlandet, se fotnot 17. Samtidigt fasas de pandemirelaterade stödåtgärderna ut, vilket framför allt består av transfereringar till företag (se diagram 81). Transfereringar till hushåll påverkas i år framför allt av regeringens energipriskompensation och det aviserade garantitillägget i bostadstillägget för pensionärer.¹⁷

Garantitillägget i bostadstillägget för pensionärer är en ny förmån som ökar transfereringen med drygt 4 miljarder kronor i år och 9 miljarder 2023.¹⁸ Arbetsmarknadsbaserade ersättningar minskar som andel av BNP framöver till följd av en förbättrad arbetsmarknad (se diagram 82). Långvariga sjukdomar, såsom psykiatriska sjukdomar, väntas öka i omfattning framöver och bidra till att utgifterna för sjukpenning hålls uppe, även om de minskar marginellt som andel av BNP.

¹⁷ Energipriskompenseringen kommer i form av en särskild drivmedelskompensation till privatpersoner som äger bil, elpriskompensation, ett tillfälligt höjt bostadsbidrag för barnfamiljer, samt ytterligare medel till klimatbonussystemet. Politiken är aviserad för 2022.

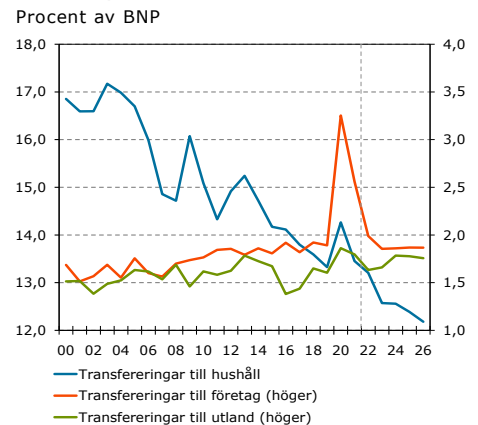
¹⁸ Garantitillägget är planerat att gälla från och med augusti 2022 och kommer betalas ut till personer med en inkomstgrundad pension på maximalt 14 000 kronor per månad. Regeringen beräknar att ca 1 miljon svenskar omfattas av garantitillägget.

Diagram 80 Offentliga investeringar
Procent av BNP

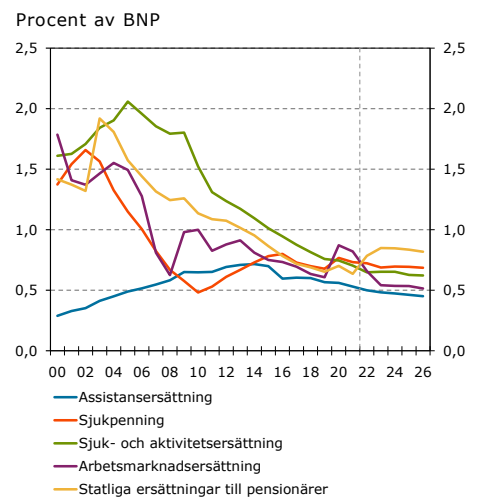
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 81 Transfereringar från offentlig sektor
Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 82 Transfereringar från stat till hushåll
Procent av BNP

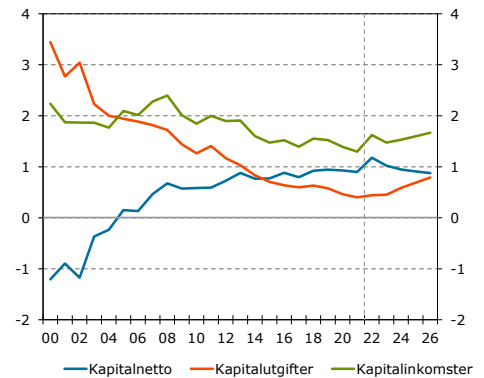
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

UTDELNINGAR FRÅN STATLIGA BOLAG TILL FÖLJD AV DE HÖGRE ENERGIPRISERNA

Offentlig sektors kapitalnetto stärks 2022 till följd av en historiskt stor utdelning från statligt ägda Vattenfall. Bolagets rörelsevinst för 2021 stärktes tillfälligt av verksamheten på den tyska marknaden, redan före elprisuppgången i slutet av 2021. Framöver väntas de högre energipriserna leda till fortsatta överskott, vilka delvis delas ut till staten. Samtidigt stiger både ränteinkomster och ränteutgifterna till följd av det högre ränteläget. Till följd av att Sverige har en positiv finansiell nettoförmögenhet innebär det sammantaget att kapitalnettot stärks som andel av BNP 2022 för att sedan gradvis falla (se diagram 83).

Diagram 83 Kapitalnetto

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Offentligfinansiella förutsättningar och budgetutrymme

I detta avsnitt redogörs för utvecklingen av de offentliga finanserna vid oförändrade regler för åren 2023–2026. Oförändrade regler innebär att inga beslut om finanspolitiska åtgärder tas utöver vad som finns med i statens budget för 2022 (se marginalrutan ”Begrepp och antaganden”).¹⁹ Beräkningen vid oförändrade regler är ett sätt att illustrera hur stort utrymme för ofinansierade finanspolitiska åtgärder som finns under de närmaste åren.

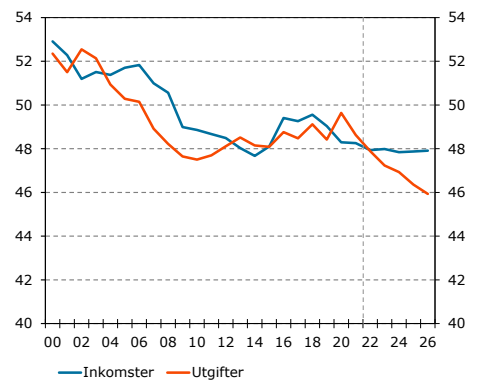
AUTOMATISK BUDGETFÖRSTÄRKNING SKAPAR UTRYMME FÖR OFINANSIERADE ÅTGÄRDER

I avsaknad av nya politiska beslut sjunker de offentliga utgifterna i strukturella termer som andel av potentiell BNP 2023–2026 medan de strukturella inkomsterna är relativt stabila (se diagram 84). Skillnaden mellan hur de strukturella intäkterna och utgifterna utvecklas vid oförändrad politik kallas för automatisk budgetförstärkning. Normalt innebär det att det strukturella sparandet successivt stärks i avsaknad av nya finanspolitiska åtgärder (se diagram 85).

Kommunsektorn, som består av kommuner och regioner, har under covid-19-pandemin haft ett sparande över den nivå som Konjunkturinstitutet bedömer är förenlig med god ekonomisk hushållning. Eftersom kommunsektorns inkomster minskar som andel av BNP vid oförändrade regler, framför allt till följd av att statsbidragen är nominellt oförändrade, krävs det på sikt dock att utgifterna, som andel av BNP, hålls tillbaka för att god ekonomisk hushållning ska uppnås (se marginalrutan ”Offentlig konsumtion vid oförändrade regler”). Vid oförändrade regler antas därför att de kommunala utgifterna minskar med 0,5 procent av BNP mellan 2022 och 2026 (se diagram 86).

Diagram 84 Strukturella utgifter och inkomster i offentlig sektor vid oförändrade regler

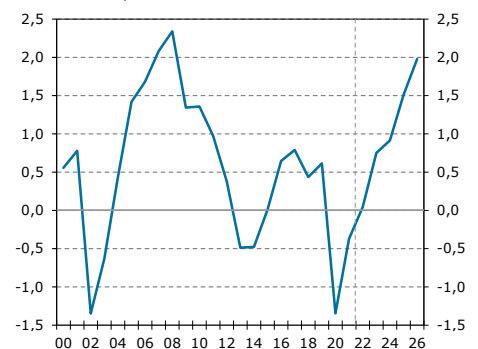
Procent av potentiell BNP

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 85 Strukturellt sparande i offentlig sektor vid oförändrade regler

Procent av potentiell BNP

Källa: Konjunkturinstitutet.

¹⁹ I beräkningen av nivån för utgifterna vid oförändrade regler beaktas att vissa utgifter kan vara temporärt förhöjda efter 2022, bland annat som en följd av den beslutade politiken i statens budget för 2022. Även temporära skattesänkningar beaktas.

EU har beslutat att aktivera massflyktsdirektivet, vilket innebär att personer från Ukraina ska erbjudas tidsbegränsat uppehålls- och arbetstillstånd inom EU. Kostnaderna för flyktingmottagande ingår därför i konsumtions- och transfereringsutgifter vid oförändrade regler.

Budgetutrymmet, som visar utrymmet för ofinansierade åtgärder, beräknas som den del av det strukturella sparandet som vid oförändrade regler överstiger en tredjedels procent av potentiell BNP. Det strukturella sparandet ökar vid oförändrade regler till ungefär 2,0 procent av potentiell BNP 2026 (se diagram 85). Detta ger ett budgetutrymme som successivt ökar till ungefär 110 miljarder kronor 2026, det vill säga att i kommande budgetar kan nya ofinansierade finanspolitiska åtgärder genomföras som från och med 2026 sammantaget uppgår till detta belopp (se tabell 14).²⁰

Tabell 14 Budgetutrymme 2023–2026

Miljarder kronor

		2023	2024	2025	2026	2023-2026
Förändring av strukturella inkomster vid oförändrade regler	(A)	128	107	121	133	488
Förändring av strukturella utgifter vid oförändrade regler	(B)	85	95	80	98	358
Automatisk budgetförstärkning	(C=A-B)	42	12	41	36	131
Förstärkning av strukturellt sparande för att nå 1/3 procent av potentiell BNP	(D)	17	1	1	1	20
Budgetutrymme ¹	(C-D)	25	11	40	35	111
Akkumulerat budgetutrymme		25	36	76	111	

¹ Det nya budgetutrymme som genereras varje enskilt år redovisas för respektive år 2023–2026. Det totala ackumulerade budgetutrymme 2023–2026 visas i den sista kolumnen samt i raden "Ackumulerat budgetutrymme".

Anm. Åren summerar inte exakt till summeringen i kolumn 2023–2026.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Finanspolitik för bibehållet åtagande

För scenarioåren 2024–2026 antar Konjunkturinstitutet att finanspolitiska beslut avseende offentlig konsumtion och

Konjunkturinstitutets definition av offentlig konsumtion vid oförändrade regler

För statlig konsumtion finns det regler och en praxis för vad som händer i frånvaron av aktiv finanspolitik. Det finns dock inte motsvarande regler för den kommunala konsumtionen.

Statlig konsumtion skrivs fram med pris- och löneomräkning (PLO) av statliga myndigheters anslag vid oförändrade regler.

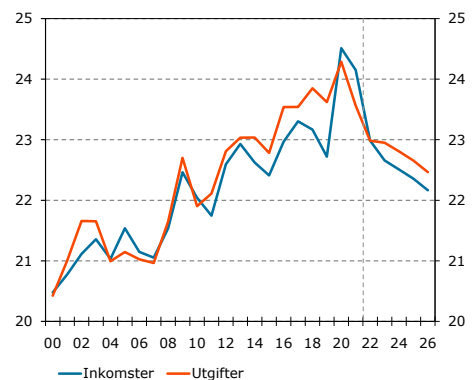
Kommunsektorn antas uppnå god ekonomisk hushållning vid oförändrade regler. Detta har Konjunkturinstitutet operationaliserat så som att kommunsektorns finansiella sparande på sikt når -0,3 procent av BNP. Kommunsektorns inkomster minskar som andel av BNP vid oförändrade regler, eftersom statsbidragen är oförändrade, vilket i dagsläget skapar ett tryck på minskande utgifter för att sparandet ska nå den önskvärda nivån.

Kommunal konsumtion blir således residualt beräknad för att kommunsektorn ska nå god ekonomisk hushållning vid oförändrade regler.

Hur offentlig sektor utvecklas vid oförändrade regler beskrivs mer ingående i fördjupningen "Automatisk budgetförstärkning ger utrymme för ofinansierade reformer" i *Konjunkturläget*, oktober 2019.

Diagram 86 Kommunsektorns finanser vid oförändrade regler

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

²⁰ I budgetpropositionen för 2022 finns uppgifter om aviseringar för åren efter 2022 som är beaktade i de preliminära ramarna för utgifter och inkomster för åren 2023 och 2024. Ramarna för dessa år ingår i riksdagens rambeslut. Dessa aviseringar är inte beaktade vid oförändrade regler i Konjunkturinstitutets beräkningar. Därutöver har satsningar på försvaret bortanför 2022 aviserats. Aviseringarna uppgår till ca 20 miljarder kronor och skulle om de hade beaktats minska budgetutrymmet med motsvarande belopp. En ytterligare skillnad mellan regeringens och Konjunkturinstitutets beräkningar för vilket utrymme som finns är vilken nivå som antas för kommunsektorns sparande. Regeringen antar ett finansiellt sparande på sikt som är ca 2 tiondelar av BNP lägre än Konjunkturinstitutet, vilket minskar det av Konjunkturinstitutet beräknade budgetutrymme med ca 10 miljarder kronor. Sammantaget skulle budgetutrymme med regeringens aviseringar och antagande vara ca 30 miljarder kronor mindre för åren 2023–2024 jämfört med det som redovisas i tabell 14.

investeringar tillkommer i en omfattning som möjliggör bibehållen personaltäthet i offentligt finansierade verksamheter. Scenariot tar sin utgångspunkt i den personaltäthet som följer av statens budget för 2022. Därutöver beaktas också aviserad politik för 2022 som väntas komma i och med vårändringsbudgeten och 2022 års ekonomiska vårproposition.

BIBEHÅLLEN PERSONALTÄTHET GER ÖKADE KOSTNADER

Bibehållande av personaltätheten i de offentligt finansierade verksamheterna under 2023–2026 leder till successivt ökade kostnader som bedöms uppgå till ca 100 miljarder kronor 2026 jämfört med kostnadsutvecklingen vid oförändrade regler (se tabell 15). I kalkylen ingår att kostnaderna för insatsvaror ökar i takt med arbetskostnaderna, vilket vanligen innebär att det sker en viss standardhöjning i insatsförbrukningen.²¹ De demografiskt betingade utgiftsåtgärderna är mindre än budgetutrymmet till och med 2026. I scenariot sker därför en beräkningsteknisk överföring till hushållen på totalt 10 miljarder kronor 2023–2026 (se tabell 15). Detta utrymme kan till följd av politiska beslut i stället komma att användas till andra åtgärder, till exempel ytterligare förstärkning av offentlig konsumtion eller investeringar eller stöd till företag. Det strukturella sparandet ökar från 0,1 procent av potentiell BNP 2023 till 0,3 procent 2024 och ligger sedan kvar på denna nivå. Det innebär att offentlig sektors sparande är i linje med överskottsmålet 2024 och framåt.

Tabell 15 Finanspolitisk prognos och scenario

Miljarder kronor

	2023	2024	2025	2026	2023- 2026
Budgetutrymme	25	11	40	35	111
Utgiftsåtgärder	24	24	29	25	101
Staten	18	11	19	12	60
Konsumtion	18	10	17	10	54
Investeringar	0	1	2	3	6
Kommunal sektor	6	13	10	12	41
Konsumtion	5	12	9	11	37
Investeringar	1	1	1	1	4
Överföring till hushållen genom ändrade skatter och transfereringar	15	-22	7	10	10
Strukturellt sparande ¹	0,1	0,3	0,3	0,3	

¹ Procent av potentiell BNP.

Anm. Åren summerar inte exakt till summeringen i kolumn 2023–2026.

Källa: Konjunkturinstitutet.

²¹ Standardhöjningen uppstår eftersom priset på arbetskraft vanligen ökar snabbare än priset på förbrukningsvaror och visar sig genom att volymen förbrukningsvaror ökar i förhållande till antalet arbetade timmar. Den återspeglar en allmän teknikutveckling och ökad kvalitet i de varor som används som insatsvaror.

Jämförelse mellan regeringens och Konjunkturinstitutets offentligfinansiella prognos

Konjunkturinstitutets offentligfinansiella prognos för 2022 utgår från statens budget för 2022. För 2023 görs en bedömning av finanspolitiken och för scenarioåren 2024–2025 beräknas ett finanspolitiskt scenario med demografiskt betingade utgiftsåtgärder för offentlig konsumtion och investeringar och en beräkningsteknisk överföring mellan offentlig sektor och hushållen. Konjunkturinstitutet beräknar även utvecklingen vid oförändrade regler.²²

Regeringens prognos för 2022 utgår, liksom Konjunkturinstitutets prognos och beräkning vid oförändrade regler, från statens budget 2022. För de efterföljande åren inkluderar regeringens beräkningar de föreslagna samt aviserade åtgärderna.

Konjunkturinstitutets beräkning av utvecklingen vid oförändrade regler skiljer sig gentemot regeringens beräkningar eftersom Konjunkturinstitutets beräkningar inte har med de av regeringen aviserade eller föreslagna åtgärderna med ikraftträdande åren efter budgetåret.²³

I tabell 16 presenteras utvecklingen vid oförändrade regler, regeringens aviserade och föreslagna åtgärder samt Konjunkturinstitutets finanspolitiska scenario. Tabellen tar sin utgångspunkt i Konjunkturinstitutets beräkning av de offentliga finansernas utveckling vid oförändrade regler, vilken visas i del 1. Del 2 visar hur offentlig sektors inkomster och utgifter skulle påverkas, om hänsyn togs till regeringens aviseringar, samt det finansiella sparandet som detta resulterar i. Del 3 av tabellen redovisar hur den offentliga sektorns utgifter påverkas av Konjunkturinstitutets finanspolitiska scenario samt det finansiella sparandet som då uppkommer.

²² En utförlig beskrivning av dessa begrepp och antaganden finns på www.konj.se/var-verksamhet/sa-gor-vi-prognoser/antaganden-gallande-offentliga-finanser.

²³ I beräkningen av nivån för utgifterna vid oförändrade regler beaktas att vissa utgifter kan vara temporärt förhöjda på grund av olika omständigheter.

Tabell 16 Jämförelse av offentliga finanser med en fyraårig horisont

Miljard kronor respektive procent av BNP, löpande priser

		2021	2022	2023	2024
Del 1: Oförändrade regler¹					
Inkomster	(A)	2 621	2 733	2 869	2 970
<i>Procent av BNP</i>		48,7	47,6	47,8	47,7
Utgifter	(B)	2 644	2 737	2 819	2 914
<i>Procent av BNP</i>		49,1	47,7	46,9	46,8
Finansiellt sparande vid oförändrade regler	(C=A-B)	-23	-4	51	55
<i>Procent av BNP</i>		-0,4	-0,1	0,8	0,9
Del 2: Aviserade åtgärder²					
Inkomster	(D)	0	0	1	0
Utgifter	(E)	0	7	18	21
Finansiellt sparande vid oförändrade regler, med aviseringar	(C+D-E)	-23	-11	34	34
<i>Procent av BNP</i>		-0,4	-0,2	0,6	0,6
Del 3: Skillnad mellan KI:s huvudscenario och oförändrade regler³					
Inkomster utöver oförändrade regler	(F)	0	0	0	0
Utgifter utöver oförändrade regler	(G)	0	0	24	48
Överföring till hushållen ⁴	(H)	0	0	15	-7
Finansiellt sparande i KI:s huvudscenario	(C+F-G-H)	-23	-4	12	15
<i>Procent av BNP</i>		-0,4	-0,1	0,2	0,2

¹ Framskrivning utifrån statens budget för 2022 (prop. År 2021/22:1 och 2021/22:FiU) samt gällande regler. För 2022 har Konjunkturinstitutet i sin prognos antagit att en del av åtgärderna som är aviserade för 2022 inte omsätts i statlig och kommunal konsumtion. För statens del handlar detta om myndigheter som får medel att utöka sin verksamhet men som inte har möjlighet att göra detta i full utsträckning. Tilldelade medel som inte används blir anslagssparande och inte statlig konsumtion. För kommunsektorns del antas kommuner och regioner inte ta del av ökade statsbidrag i full utsträckning och inte heller utöka sin verksamhet i samma takt som statsbidragen ökar.

² Med aviserade åtgärder för 2022 avses de åtgärder som aviserats i budgetpropositionen för 2022 men som Konjunkturinstitutet inte har beaktat i prognosen för 2022 (se anmärkning 1 ovan). Med aviserade åtgärder för 2023–2024 avses de i budgetpropositionen för 2022 och 2021/22:FiU1 och tidigare propositioner omnämnda åtgärderna som ingår i beräknade preliminära utgifts- och inkomstramarna. Därutöver antas också samma utgiftsökning rörande förvaret som Konjunkturinstitutet antar i huvudscenariot. Finansiellt sparande vid oförändrade regler med aviserade åtgärder motsvarar regeringens metod för att redovisa det finansiella sparandet i offentlig sektor.

³ Skillnaden mellan KI:s huvudscenario och oförändrade regler består till största del av offentlig konsumtion som följer av demografiskt betingad efterfrågan samt en standardhöjning i insatsförbrukningen.

⁴ Beräkningsteknisk överföring till hushållen genom ändrade skatter och/eller transfereringar.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Osäkerhet i prognosen

Rysslands invasion av Ukraina innebär att utsikterna för den närmaste tidens ekonomiska utveckling har blivit mer osäkra. Riskbilden är i hög utsträckning kopplad till hur kriget och de efterföljande sanktionerna mot Ryssland kommer att påverka den ekonomiska aktiviteten framöver. Det är även osäkert hur många flyktingar som kommer att söka sig till Sverige och vilka konsekvenser det får för Sveriges ekonomi. Utöver kriget finns det fortfarande en risk att nya och mer problematiska mutationer av coronaviruset uppstår.

OSÄKERT HUR STORA FLYKTINGSTRÖMMARNA BLIR

Rysslands invasion av Ukraina har resulterat i ett kraftigt försämrat säkerhetsläge och den snabbast växande flyktingkrisen i Europa sedan andra världskriget. Trots att kriget redan har inneburit stor förödelse och mänskligt lidande i Ukraina finns det en risk att konflikten eskalerar ytterligare. Flyktingströmmen till Sverige skulle då kunna bli än större än vad som antas i prognosen, med åtföljande konsekvenser för den svenska ekonomin. De offentliga konsumtionsutgifterna skulle då bli högre. Storleken på flyktingmottagandet har även betydande effekt på arbetsmarknaden och kan innebära att långtidsarbetslösheten inte minskar så som förutses i prognosen. Hur långvarigt och hur intensivt Rysslands krig i Ukraina blir avgör även hur många personer som permanent kan komma att behöva söka skydd utanför Ukrainas gränser. Om det skulle ske en snabb nedtrappning av kriget är det möjligt att flyktingströmmarna börjar reverseras under prognosåren så flyktingmottagandet blir mindre omfattande än vad som förutsätts i prognosen.

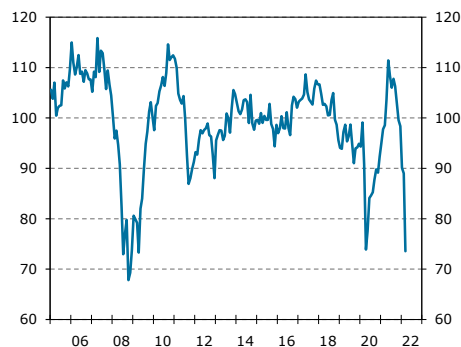
RISK FÖR ÄNNU HÖGRE ENERGIPRISER

Rysslands roll som stor global energiexportör innebär att det är osäkert hur stora följd effekter kriget får på den globala ekonomin. I prognosen antas det inte ske något totalt exportstopp av rysk energi. Sanktionerna som har införts från väst kan dock komma att skärpas ytterligare i form av exempelvis stoppad import till Europa av rysk naturgas och råolja, och Ryssland kan dessutom svara med motsanktioner. En sådan situation riskerar att leda till kraftigt stigande europeiska energipriser, med produktionsbortfall och svagare hushållskonsumtion som följd (se även Alternativa scenarier: Energiprisernas påverkan på den svenska ekonomin).

I Sverige har stämmningsläget bland hushållen försämrats kraftigt i samband med Rysslands invasion av Ukraina (se diagram 87). Trots att naturgas endast utgör en liten del av Sveriges energitillförsel, tenderar högre europeiska energipriser att spilla över på Sverige via den integrerade europeiska elmarknaden. Utökade sanktioner och en svagare ekonomisk aktivitet i Europa riskerar

Diagram 87 Hushållens konfidensindikator

Index medelvärde=100, säsongsrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

även att hämma Sveriges produktion och export. Det finns därmed en risk att kriget i Ukraina kommer att ge följd effekter som påverkar svenska hushåll och företag i större utsträckning än vad som förutsätts i prognosen.

RISK FÖR ATT UTBUDSBEGRÄNSNINGARNA FÖRVÄRRAS ÄN MER AV KRIGET

Kriget i Ukraina innebär även en risk för att störningarna i de globala leverantörskedjorna inte lättar i den utsträckning som antas i prognosen och att de därmed ger ännu större negativa effekter på produktionen i flera olika branscher. Ryssland och Ukraina står tillsammans för en betydande andel av det globala utbudet av ett antal industrimetaller som är viktiga insatsvaror i bland annat teknik- och motorfordonsindustrin. Det finns därför en betydande risk att det uppstår brist på den typen av insatsvaror.

FORTSATT OSÄKERHET KRING PANDEMIN

Redan innan Rysslands invasion av Ukraina fanns det en osäkerhet kring huruvida återinförda restriktioner till följd av omikronvariantens utbrott på flera håll i världen skulle försena normaliseringen i de globala leverantörskedjorna. Kinas kraftfulla åtgärder för att bekämpa smittspridningen av viruset riskerar fortfarande att leda till nya produktionsstopp, vilket skulle kunna göra att utbudsbegränsningarna blir mer omfattande och mer utdragna än vad som antas i prognosen.

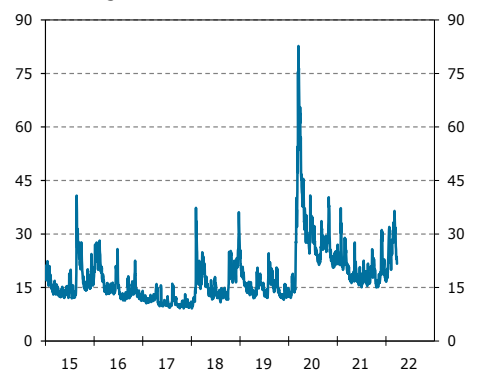
Osäkerheten kring pandemins framtida utveckling är fortfarande hög. Den i nuläget dominerande omikronvarianten har dock visat sig ge mildare symptom än tidigare varianter och orsakar därmed inte samma belastning på sjukvården. Dessutom tycks vaccinen fortfarande minska dödligheten och risken för allvarlig sjukdom. Att vaccinationsgraden fortfarande är låg i många länder innebär en risk för att nya och mer problematiska mutationer uppstår. Det skulle kunna leda till återinförda restriktioner och nedstängningar även i andra delar av världen än Kina, vilket skulle hämma den ekonomiska utvecklingen.

OSÄKRA PROGNOSE PÅ RÄNTOR OCH INFLATION

Den senaste tidens inflationsutfall har lett till att flera centralbanker har lagt om penningpolitiken mot högre räntor än vad som tidigare signalerats. Rysslands invasion av Ukraina har även bidragit till osäkerhet på de finansiella marknaderna (se diagram 88), bland annat kopplat till hur centralbankerna ska hantera en situation där den globala aktiviteten riskerar att bli svagare samtidigt som inflationen stiger ytterligare. Effekten på inflationen av högre energipriser, nya flaskhalsproblem i leverantörskedjorna och stigande löner till följd av svårigheter i att få tag på personal, har beaktats i prognosen. Magnituden av effekten är dock svår att bedöma och inflationen i såväl Sverige som omvärlden kan

Diagram 88 VIX-index

Index, dagsvärden

Källor: Chicago Board Options Exchange (CBOE) och Macrobond.

bli högre än i prognosen. Om detta skulle leda till stigande inflationsförväntningar även på sikt skulle centralbankerna kunna behöva höja räntorna mer än vad som nu prognosticeras. Detta skulle i sin tur påverka inhemsk efterfrågan negativt. Vidare skulle det kunna leda till prisnedgångar på aktie- och bostadsmarknaderna som i sig kan hämma investeringar och hushållens konsumtion.

RISK FÖR HÅRDLANDNING I KINA

I Kina finns det även en osäkerhet kopplad till hur avmattningen i landets högt skuldsatta fastighetssektor kan komma att påverka BNP-tillväxten framöver. Flera fastighetsbolag är i praktiken konkursmässiga. Skuldproblemen riskerar att generera spridningseffekter till andra delar av ekonomin och i förlängningen även den globala ekonomin. Det kan dels ske genom minskad efterfrågan från Kina, dels genom turbulens på de finansiella marknaderna. Hur omfattande spridningseffekterna blir är svårbedömt, vilket innebär en osäkerhet för prognosen.

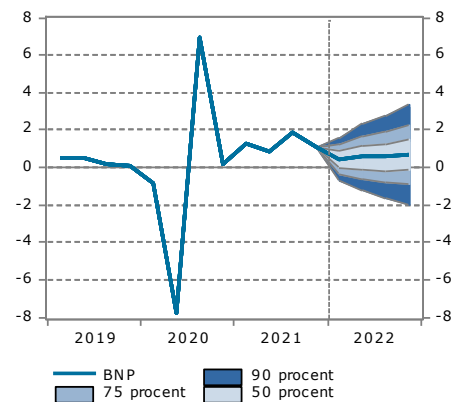
Prognosfelens storlek

Prognoser är alltid behäftade med en viss osäkerhet. För att illustrera nivån på prognososäkerheten visar Konjunkturinstitutet osäkerhetsintervall runt prognoserna för BNP-tillväxten i kvartalstakt och den relativa arbetslösheten.²⁴ För att ta större hänsyn till rådande prognososäkerhet redovisas osäkerhetsintervallen med tidsvarierande i stället för genomsnittlig prognososäkerhet. Den tidsvarierande prognososäkerheten beräknas genom att koppla osäkerheten till storleken på prognosrevideringarna som sker mellan konjunkturlägesrapporterna.²⁵

Diagram 89 och diagram 90 visar osäkerhetsintervall beräknade med tidsvarierande osäkerhet för BNP-tillväxten och den relativa arbetslösheten för de närmaste fyra prognoskvartalen. I tabell 17 visas en jämförelse mellan genomsnittlig och tidsvarierande prognososäkerhet.

Diagram 89 Osäkerhetsintervall för BNP-prognosen

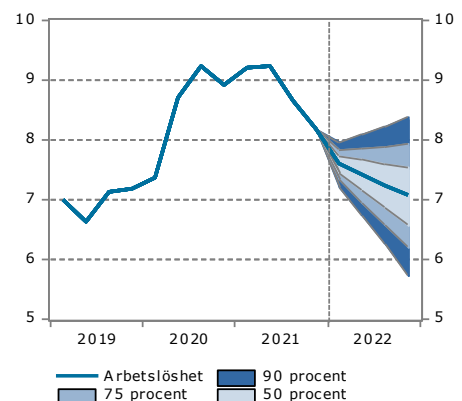
Procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 90 Osäkerhetsintervall för arbetslöshetsprognosen

Procent av arbetskraften, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

²⁴ Se fördjupningen "Osäkerheten i Konjunkturinstitutets prognoser", *Konjunkturläget*, december 2014.

²⁵ För mer information om metoden, se "Prognososäkerhet i osäkra tider", *Konjunkturläget*, juni 2020 och Ankargren, S., "Time-Varying Macroeconomic Forecast Uncertainty: Sweden and the Covid-19 Pandemic", Working Paper 153, Konjunkturinstitutet, 2020.

Tabell 17 Bredd på 90-procentigt osäkerhetsintervall

Procentenheter

Prognososäkerhet		2022 kv. 1	2022 kv. 2	2022 kv. 3	2022 kv. 4
BNP-tillväxt	Genomsnittlig	2,1	2,8	4,7	5,2
	Tidsvarierande	2,3	3,5	4,4	5,3
Arbetslöshet	Genomsnittlig	0,8	1,5	2,2	3,0
	Tidsvarierande	0,7	1,4	2,0	2,7

Källa: Konjunkturinstitutet.

Alternativa scenarier: Energiprisernas påverkan på den svenska ekonomin

Rysslands invasion av Ukraina medför att osäkerheten om energiprisernas framtida utveckling, som redan innan var hög, har ökat ytterligare.²⁶ Därför presenteras två alternativa scenarier i detta avsnitt, ett där energipriserna är högre än i Konjunkturinstitutets huvudscenario, och ett där energipriserna är lägre. Scenarierna är gjorda med allmän-jämviktsmodellen SELMA och illustrerar hur Sveriges och omvärldens ekonomier påverkas av högre respektive lägre priser på energi.

Ett scenario med högre priser skulle till exempel kunna inträffa om ytterligare sanktioner mot Ryssland införs som påverkar rysk olje- eller gasexport negativt, vilket höjer energipriserna, eller om Ryssland minskar gas- och oljeutbudet till Europa som svar på de pågående sanktionerna mot Ryssland. Ett scenario med lägre priser skulle i stället kunna inträffa om substituerbarheten mellan rysk energi och andra energikällor är större än vad som antas i huvudscenariot, eller om den totala energiproduktionen blir högre än förväntat, vilket skulle leda till lägre priser.²⁷

SCENARIOANTAGANDEN

I det första scenariot antas att konsumentpriset på energi i Sverige och omvärlden blir 10 procent högre än i huvudscenariot det andra kvartalet 2022, för att sedan gradvis återgå till huvudscenariots nivåer. Vidare antas att företagen utanför energisektorn (som representeras av insatsvaruföretagen i modellen) höjer sina priser med 0,3 procent för att kompensera för de

²⁶ Bland annat skrev internationella energiorganisationen IEA i september 2021 att energimarknaderna riskerar att vara ovanligt turbulenta de kommande åren, se "World Energy Outlook 2021" september 2021, IEA. Dessutom har revideringarna av prognosen på priset på energi varit stora den senaste tiden, vilket även det är ett tecken på hög osäkerhet, se Ankargren S., "Time-Varying Macroeconomic Forecast Uncertainty: Sweden and the Covid-19 Pandemic", Working Paper No. 153, Konjunkturinstitutet, 2020.

²⁷ Vad gäller högre total produktion så påverkas till exempel vind- och vattenkraftsproduktionen i hög grad av väderförhållanden, vilka är svåra att förutse på lite sikt.

Vad är ett alternativscenario?

I detta avsnitt beskrivs en alternativ utveckling av ekonomin jämfört med prognosen för åren 2022–2023 samt det medelfristiga scenario som följer för de närmaste åren därpå. I avsnittet beskrivs hur de ekonomiska förutsättningarna kan skilja sig från prognosen och huvudscenariot, och vilka effekter dessa alternativa förutsättningar kan ha på den svenska ekonomin.

Alternativscenario är framtaget med Konjunkturinstitutets allmän-jämviktsmodell SELMA. Analysen som presenteras är helt och hållet modellbaserad och därmed en konsekvens av de antaganden som gjorts i modellen. För mer information om SELMA, se "SELMA - Technical documentation" och "SELMA - Icke teknisk beskrivning" på www.konj.se.

Antaganden om den ekonomiska politiken i scenarierna

I scenarierna modelleras både penning- och finanspolitiken explicit.

Svensk penningpolitik modelleras i modellen helt och hållet via reporäntan, som antas följa en penningpolitisk regel där räntan blir högre om inflationen exklusive energi är över inflationsmålet, medan den blir lägre om arbetslösheten är högre än jämviktsarbetslösheten. Det sistnämnda är ett mått på resursutnyttjandet i ekonomin. Slutligen leder en ökning av arbetslösheten en viss tidsperiod till en lägre ränta. I verkligheten behöver förändringar i penningpolitiken dock inte ske via reporäntan, utan kan också ske via andra instrument, till exempel kvantitativa lättnader. Denna penningpolitik approximeras dock i modellen av förändringar i reporäntan.

Finanspolitiken bedrivs så att ingen ytterligare diskretionär finanspolitik förs utöver den som ingår i huvudscenariot. Det finns dock ett undantag; transfereringarna till hushållen justeras så att överskottsmålet (definierat som ett strukturellt sparande om en tredjedels procent av potentiell BNP) nås. Finanspolitiken avviker trots detta från huvudscenariot eftersom den verkar via de automatiska stabilisatorerna, via både offentliga inkomster och utgifter. Inkomsterna varierar över konjunkturen till följd av att skatteintäkterna varierar över konjunkturen. Till exempel är inkomsterna från skatt på arbete högre när sysselsättningen är högre och vice versa. Utgifterna varierar över konjunkturen via transfereringarna till hushållen. En arbetslöshet som är lägre än jämviktsarbetslösheten ger lägre transfereringar till hushållen, medan en arbetslöshet som är högre än jämviktsarbetslösheten i stället ger högre transfereringar till hushållen.

kostnadsökningar som följer av de högre energipriserna.²⁸ I det andra scenariot blir energipriserna i stället 10 procent lägre än i huvudscenariot det andra kvartalet 2022, och insatsvaruföretagen sänker därför sina priser med 0,3 procent relativt huvudscenariot.

Penningpolitiken antas bedrivas via en penningpolitisk regel, där räntan är högre/lägre om inflationen exklusive energi ligger över/under inflationsmålet eller om arbetslösheten är lägre/högre än jämviktsarbetslösheten.²⁹ Det antas alltså att penningpolitiken inte reagerar på förändringar i energipriserna i sig, men på de förändringar i andra priser som högre eller lägre energipriser kan resultera i. För mer information om den ekonomiska politiken, se marginalrutan ”Antaganden om den ekonomiska politiken i SELMA”.

HÖGRE ENERGIPRISER LEDER TILL TILLFÄLLIGT HÖGRE INFLATION OCH LÄGRE BNP-TILLVÄXT

Scenariot med högre energipriser representeras av den röda linjen i diagrammen. Till följd av prishöjningarna blir KPIF-inflationen i Sverige och KPI-inflationen i omvärlden tillfälligt högre än i huvudscenariot (se diagram 91 och diagram 92). Inflationen faller sedan tillbaka och blir något lägre än i huvudscenariot under några år.

De högre priserna i omvärlden dämpar omvärldens konsumtion och investeringar, vilket gör att BNP-tillväxten i omvärlden blir lägre än i huvudscenariot 2022 och 2023 (se diagram 93). Omvärldens styrränta bestäms som en avvägning mellan inflationen exklusive energi och resursutnyttjandet i omvärldsekonomin, mätt med omvärldens BNP-gap. Trots den tillfälligt höga inflationen blir omvärldens styrränta lägre än i huvudscenariot på grund av det lägre resursutnyttjandet. Penningpolitiken är dock inte tillräckligt expansiv för att helt motverka den minskning i omvärldens hushållskonsumtion som sker till följd av de högre priserna.

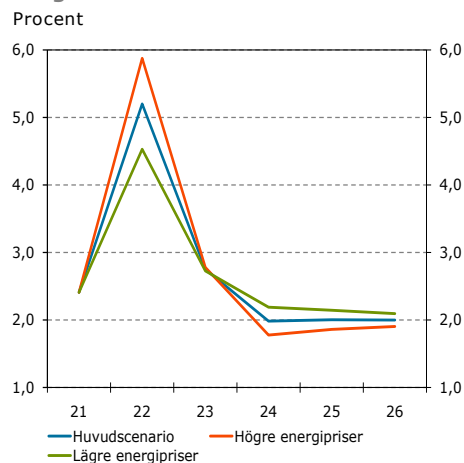
Även i Sverige växer hushållens konsumtion långsammare än i huvudscenariot 2022 och 2023 (se diagram 94). Dels är priset på de varor och tjänster som konsumeras högre, vilket dämpar efterfrågan. Dels minskar hushållens inkomster på grund av lägre sysselsättning, vilket dämpar hushållens disponibla inkomster, och därmed dämpar konsumtionsefterfrågan ytterligare.

Investeringarna följer i stort sett huvudscenariot. Både den lägre efterfrågan i ekonomin och de högre priserna på inhemska insatsvaror verkar dämpande på efterfrågan på investeringar.

²⁸ I SELMA är energi som en kostnad för företagen inte explicit modellerat, endast energiprisernas direkta påverkan på konsumentpriserna är modellerat. Därför antas i detta scenario en exogen höjning av övriga priser i ekonomin. 0,3 procentens prisökning är baserad på att energikostnadsandelen i aggregerad produktion i allmänjämviktsmodellen EMEC är ungefär 3 procent.

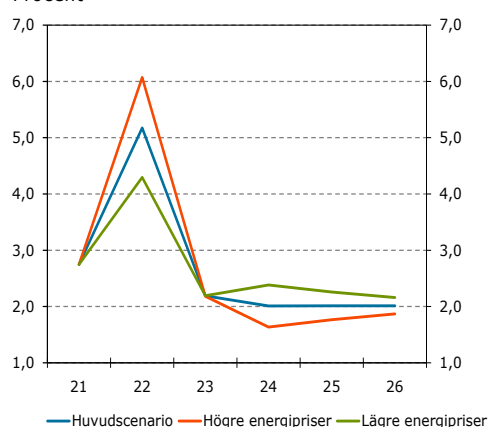
²⁹ Arbetslösheten används som ett mått på resursutnyttjandet i ekonomin i den penningpolitiska regeln.

Diagram 91 KPIF-inflation

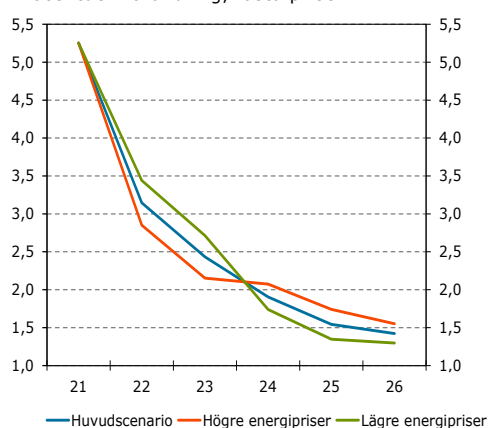
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 92 KPI-inflation i omvärlden

Anm. Omvärlden representeras av KIX6.
Källor: OECD, Eurostat, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 93 Omvärldens BNP

Anm. Omvärlden representeras av KIX6.
Källor: OECD, Eurostat, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Detta motverkas dock av att priset på importerade insatsvaror minskar till följd av en starkare krona (se nedan).

I likhet med hushållens konsumtion växer exporten långsammare än i huvudscenariot 2022 och 2023 (se diagram 95). Detta eftersom efterfrågan från omvärlden är lägre. Även importen utvecklas svagare eftersom efterfrågan i ekonomin utvecklas svagare. Sammantaget blir BNP-tillväxten lägre än i huvudscenariot 2022 och 2023 (se diagram 96).

De nominella lönerna är oförändrade jämfört med i huvudscenariot, trots de högre priserna (se diagram 97). Den pådrivande effekten av att arbetstagarna vill kompenseras för de höga priserna motverkas av den lägre efterfrågan på arbetskraft som följer av den lägre efterfrågan i ekonomin. Därmed blir reallönen lägre, eftersom priserna är högre. Den lägre efterfrågan på arbetskraft leder också till lägre sysselsättning än i huvudscenariot (se diagram 98). Samtidigt blir även utbudet av arbetskraft lägre än i huvudscenariot som en följd av de lägre reallönerna. Men eftersom minskningen i sysselsättning relativt huvudscenariot dominerar så blir arbetslösheten högre än i huvudscenariot (se diagram 99).

Den högre inflationen leder, allt annat lika, till räntehöjningar. Detta motverkas dock av det lägre resursutnyttjandet i ekonomin, som allt annat lika leder till en lägre ränta. Sammantaget är reporäntan oförändrad i relation till huvudscenariot. Eftersom räntan i omvärlden sänks i förhållande till huvudscenariot medan reporäntan är oförändrad blir kronan starkare än i huvudscenariot.

I offentlig sektor är skatteintäkterna från hushållens konsumtion i stort sett oförändrade eftersom ökningen i skatteinkomster från högre konsumtionspriser är lika stor som minskningen från en lägre konsumtionsvolym. Dock blir inkomsterna från skatten på arbete lägre än i huvudscenariot, vilket gör att de totala skatteinkomsterna blir lägre. Transfereringarna blir högre till följd av den högre arbetslösheten. Sammantaget blir det finansiella sparandet i offentlig sektor lägre och den offentliga skulden som andel av BNP högre. Det strukturella sparandet är dock så gott som oförändrat eftersom effekterna på primära inkomster och utgifter är tillfälliga.

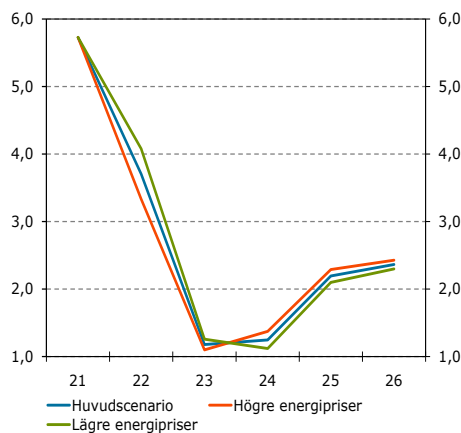
Sammantaget leder de högre priserna i ekonomin till en tillfälligt högre inflation, medan effekten på den reala ekonomin blir negativ och mer långvarig med en svagare utveckling av hushållens konsumtion, export och BNP än i huvudscenariot 2022 och 2023. De offentliga finanserna påverkas negativt, med en högre offentlig skuld som andel av BNP.

LÄGRE ENERGIPRISER LEDER TILL TILLFÄLLIGT LÄGRE INFLATION OCH HÖGRE BNP-TILLVÄXT

Scenariot med lägre energipriser illustreras av den gröna linjen i diagrammen. I scenariot blir KPIF-inflationen i Sverige och KPI-inflationen i omvärlden tillfälligt lägre (se diagram 91 och

Diagram 94 Hushållens konsumtion

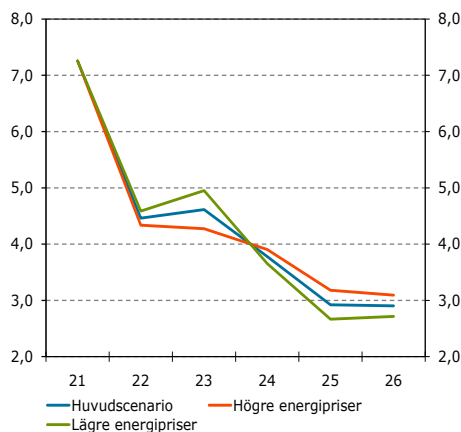
Procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 95 Svensk export

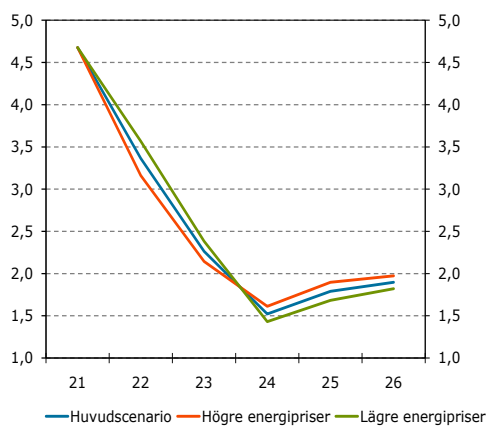
Procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 96 Svensk BNP

Procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

diagram 92). Scenariot är symmetriskt med scenariot med ett högre pris, och mekanismerna är precis de samma som i scenariot med ett högre pris, men med omvänt tecken. Därför är beskrivningen av mekanismerna i scenariot något mer kortfattad.

De lägre priserna i omvärlden leder till att konsumtionen och investeringarna, och därmed BNP, i omvärlden växer snabbare än i huvudscenariot 2022 och 2023 (se diagram 93). Samtidigt blir omvärldens styrränta något högre än i huvudscenariot till följd av högre BNP i omvärlden.

Även i Sverige utvecklas hushållens konsumtion starkare än i huvudscenariot under 2022 och 2023 till följd av de lägre priserna, men även som en effekt av en högre sysselsättning än i huvudscenariot påverkar hushållens disponibelinkomster positivt (se diagram 94). Investeringarna är i stort sett oförändrade jämfört med huvudscenariot. Den högre efterfrågan i ekonomin och de lägre inhemska insatsvarupriserna motverkas av att kronan försvagas, vilket höjer priset på importerade insatsvaror.

Reporäntan är så gott som oförändrad jämfört med huvudscenariot, eftersom effekten på räntan av en lägre inflation motverkas av effekten från ett högre resursutnyttjande. Eftersom styrräntan i utlandet samtidigt höjs försvagas kronan.

Den högre efterfrågan i omvärlden leder till att svensk export utvecklas starkare än i huvudscenariot 2022 och 2023 (se diagram 95). Även importen växer snabbare, trots försvagningen av kronan, eftersom efterfrågan i ekonomin är högre. Sammantaget blir BNP-tillväxten högre än huvudscenariot 2022 och 2023 (se diagram 96).

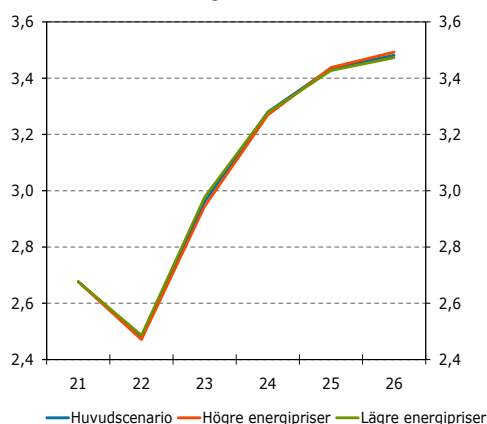
Nominellt sett är lönerna oförändrade jämfört med huvudscenariot, eftersom de lägre priserna, som dämpar kompensationskraven från arbetstagarnas sida, motverkas av en högre efterfrågan på arbetskraft (se diagram 97). Detta medför att hushållen får högre reallöner än i huvudscenariot. Både sysselsättningen och utbudet på arbetskraft blir högre än i huvudscenariot (se diagram 98). Sysselsättningen ökar till följd av den högre efterfrågan i ekonomin medan arbetskraftsutbudet blir högre till följd av högre reallöner. Sammantaget blir arbetslösheten lägre än i huvudscenariot, eftersom effekten på sysselsättningen dominerar (se diagram 99).

I offentlig sektor blir skatteintäkterna högre än i huvudscenariot, till följd av att en högre sysselsättning ökar intäkterna från skatten på arbete. Då de offentliga utgifterna samtidigt blir lägre än i huvudscenariot (på grund av lägre transfereringar) blir det finansiella sparandet i offentlig sektor högre medan den offentliga skulden blir lägre.

Sammanfattningsvis blir inflationen tillfälligt lägre, medan BNP-tillväxten och sysselsättningen blir högre än i huvudscenariot. Både efterfrågan inom Sverige och utomlands blir högre än i huvudscenariot.

Diagram 97 Timlön i hela ekonomin i Sverige

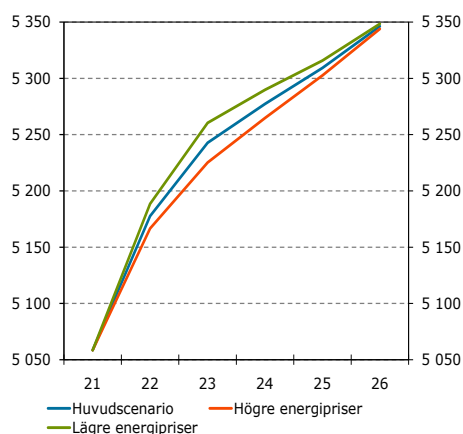
Procentuell förändring

Källor: Medlingsinstitutet och Konjunkturinstitutet.

Diagram 98 Sysselsatta i Sverige

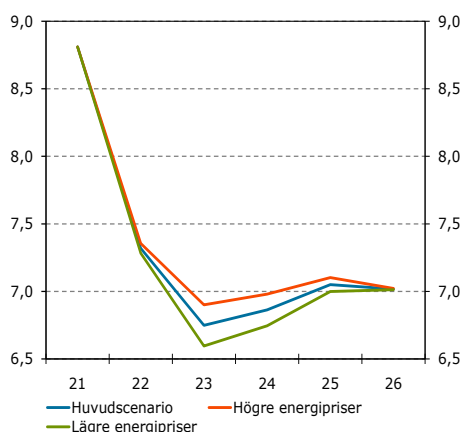
Tusental

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 99 Arbetslöshet i Sverige

Procent av arbetskraften

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

**FÖRVÄNTNINGSBILDEN FRAMÖVER SPELAR ROLL FÖR
PENNINGPOLITIKEN OCH EFFEKTEN PÅ MAKROEKONOMIN**

I detta avsnitt har två scenarier redovisats, ett med högre och ett med lägre energipriser. Energiprisförändringarna har i sig inte några större effekter på den reala ekonomin, utöver på hushållens konsumtion. Om prisförändringarna leder till en bredare uppgång eller nedgång av priserna, än i scenarierna som beskrivs här, blir effekten på den reala ekonomin dock större. Effekten på den reala ekonomin påverkar penningpolitiken i motsatt riktning mot hur inflationen påverkar penningpolitiken, vilket gör att den sammanvägda effekten på penningpolitiken i Sverige blir oförändrad. Det är dock viktigt att påpeka att detta resultat är en konsekvens av att uppgången/nedgången i inflationen är tillfällig och att hushållens och företagens förväntningar är rationella. Om inflationsförväntningarna på sikt skulle bita sig fast på en högre/lägre nivå på grund av prisförändringarna skulle effekten på penningpolitiken och på makroekonomin bli annorlunda än i dessa scenarier.

FÖRDJUPNING

Lagerinvesteringar – en liten och volatil del av BNP

Lagerinvesteringar utgör en mycket liten del av BNP,³⁰ men kan till följd av kraftiga förändringar ändå spela en ganska stor roll i konjunktursvängningar. Syftet med denna fördjupning är att översiktligt beskriva vad lagerinvesteringar är och kortfattat redogöra för de modeller som oftast används för att förklara hur lagerinvesteringar varierar över tid. Fördjupningen avslutas med en kommentar om utsikterna för lagerinvesteringarna den närmaste tiden.

LAGERINVESTERINGAR REDOVISAS ANNORLUNDA ÄN ÖVRIGA DELAR AV BNP

Eftersom lagerinvesteringarna är betydligt mer volatila än övriga poster i försörjningsbalansen analyseras vanligen inte den procentuella förändringen av dessa utan i stället det så kallade lageromslaget. Lageromslaget är skillnaden mellan lagerinvesteringarna innevarande och föregående period, uttryckt som procent av föregående periods BNP. Lagerinvesteringarna är skillnaden mellan vad som går in i lager och vad som tas ut från lager. Ökar lagren mer än föregående period är lageromslaget positivt, vilket registreras som ett positivt lagerbidrag till BNP-tillväxten.³¹ Det samma gäller om lagerinvesteringarna faller mindre än i föregående period. I tabell 18 redovisas några exempel. I samtliga exempel är BNP 1 000 miljarder kronor år 1.

- I exempel A ökar lagren mer år 2 än år 1. Lageromslaget år 2 är således positivt och ger ett positivt bidrag till BNP-tillväxten (på 0,5 procentenheter).
- I exempel B ökar också lagren båda åren, men ökningen är mindre år 2 än år 1. Lageromslaget år 2 är därför negativt och ger ett negativt bidrag till BNP-tillväxten.
- I exempel C minskar lagren båda åren, men minskningen år 2 är mindre än år 1. Lageromslaget år 2 är därmed positivt och ger ett positivt bidrag till BNP-tillväxten.
- I exempel D ökar lagren båda åren, men ökningarna är lika stora och ger därför inget bidrag till BNP-tillväxten.

³⁰ Omkring 0,3 procent under perioden 1993–2000 (inklusive importerade lager).

³¹ Det är så Statistiska Centralbyrån redovisar lagerinvesteringar. Nettoeffekten på BNP-tillväxten är dock normalt lägre eftersom en del av lagerökningen importeras och därmed inte berör den svenska produktionen.

Tabell 18 Exempel på beräkningar av lagerinvesteringar

Lagerstock, lagerinvesteringar, lageromslag, miljoner kronor respektive bidrag till BNP-tillväxten, procentenheter

		A	B	C	D
År 0	Lagerstock ¹	10 000	10 000	10 000	10 000
År 1	Lagerinvesteringar	1 000	6 000	-6 000	3 000
År 1	Lagerstock ¹	11 000	16 000	4 000	13 000
År 2	Lagerinvesteringar	6 000	1 000	-1 000	3 000
År 2	Lagerstock ¹	17 000	17 000	3 000	16 000
År 2	Lageromslag	5 000	-5 000	5 000	0
År 2	Bidrag till BNP-tillväxten	0,5	-0,5	0,5	0,0

Antagande: BNP år 1 är 1 000 miljarder kronor.

¹ Vid slutet av året.

VARFÖR HAR FÖRETAG LAGER?

Det är förknippat med både nytta och kostnader för ett företag att köpa in insatsvaror och lägga på sina lagerhyllor, liksom att ha lager av färdiga produkter. Bland de större kostnaderna finns lagringskostnader och så kallade alternativkostnader, det vill säga den avkastning som företaget försakar genom att inte investera i något annat än lagervaror. Nyttan är främst att lager dels gör det lättare för varuproducerande företag att hålla en jämn produktionstakt vid efterfrågesvängningar, dels bidrar till att det inte uppstår produktionsstörningar som försenar leveranserna av den färdiga produkt som företaget säljer.

VAD DRIVER LAGERINVESTERINGARNA?

Det finns alltså goda skäl för ett företag att ha lager, samtidigt som man kan konstatera att lagerinvesteringar är volatila. I litteraturen finns det två standardmodeller för att förklara lagerinvesteringarna i ekonomin och varför de ibland ökar och ibland minskar. Här redovisas de enkla och ursprungliga versionerna av de båda modellerna.³²

Produktionsutjämningsmodellen

Den kanske mest kända modellen för att förklara lagerinvesteringar fokuserar på att det är förknippat med kostnader för ett företag att justera sin produktionstakt och att dessa kostnader stiger med storleken på justeringen. Samtidigt fluktuerar

³² En modell som förekommer mer sällan än de som nämns i texten är den så kallade Stockout avoidance model. I denna kommer företags beslut att investera i lager bero på den risk som följer av fördröjningen mellan det att företaget gjort sin lagerinvestering och uppkomsten av chocker som har en inverkan på företagets marginalkostnader eller intäkter.

efterfrågan på företagets produkter, både enligt ett förväntat mönster och på grund av oförutsedda händelser. För att kunna hålla en jämnare produktionstakt över tid har företag därför lager av redan producerade varor, så kallade färdigvaror. När efterfrågan ökar snabbt tar företaget färdigvaror från sina lagerhyllor för att möta den ökade efterfrågan och i tider då efterfrågan utvecklas svagt kan företaget under en tid producera för lagerhyllorna.

I den här modellen, här kallad produktionsutjämningsmodellen, fungerar färdigvarulagren som en stötdämpare för produktionen, som därmed varierar mindre än efterfrågan och försäljningen.³³

En stor del av de lager som ett producerande företag har består dock av inköpta produkter till den färdiga vara man producerar, så kallade insatsvaror.³⁴ Dessa lager behövs för att produktion över huvud taget ska vara möjlig och bör finnas i tillräcklig mängd för att undvika produktionsstörningar. För att analysera investeringar i lager av insatsvaror är det mer relevant att använda den så kallade S,s-modellen som också är vanligt förekommande i den akademiska litteraturen.

S,s-modellen

S,s-modellen fokuserar på att det finns fasta kostnader när ett företag beställer och tar emot varor. I den ursprungliga modellen låg fokus på insatsvaror³⁵, men modellen kan även tillämpas på andra varor som köps in för lagerhållning, till exempel handelslager.³⁶ Beskrivningen här avser insatsvaror. Ju högre de fasta kostnaderna är, desto mer sällan sker beställningarna av varor och desto större blir volymen som beställs. Företaget kommer att låta sitt lager av insatsvaror fluktuera mellan en övre gräns, S, som inträffar när man just har fyllt på sina lager och en undre gräns, s, när lagren har nått en minsta önskad nivå där risken för produktionsstörningar börjar bli för stor och en ny beställning av varor görs. Om efterfrågan på en viss produkt tar fart

³³ Se Blinder, A. och Maccini, L. "Taking Stock: A Critical Assessment of Recent Research on Inventories" *Journal of Economic Perspectives*, vol. 5, pp. 73–96, 1991.

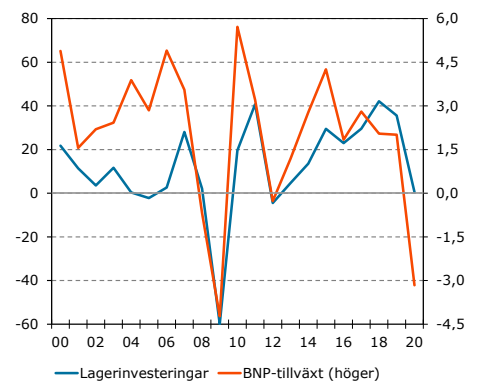
³⁴ År 2008 var stocken av insatsvaror ungefär lika stor som stocken av färdigvaror i den svenska industrin. I nationalräkenskaperna finns det även en tredje variant av lager i industrin, så kallade varor i arbete. Det är ännu ej färdigtillverkade varor, till exempel en halvfärdig bil som står på fabriksgolvet. Vidare håller handeln lager av de varor man säljer för att hålla nere de fasta kostnader det innebär att beställa och ta emot varan från producenten samt för att ha en buffert ifall det uppstår leveransproblem. Av övriga typer av lager är lager av växande skog den största posten.

³⁵ Se Blinder, A. och Maccini, L. "Taking Stock: A Critical Assessment of Recent Research on Inventories" *Journal of Economic Perspectives*, vol. 5, pp. 73–96, 1991.

³⁶ Fisher, J. D. M. och Hornstein, A., "(S,s) Inventory Policies in General Equilibrium" i *FRB Richmond Working Paper No. 97-7*, 1998.

Diagram 100 Lagerinvesteringar och BNP-tillväxt i Sverige

Miljarder kronor respektive procentuell förändring, dagkorrigerade värden

Källa: SCB.

kommer företag som tillverkar denna produkt att öka produktionen. Lagren av insatsvaror minskar då snabbare än vad de annars skulle ha gjort i dessa företag, men det innebär samtidigt att vissa företag tidigarelägger nästa beställning av insatsvaror. Ju större efterfrågeökningen är, desto fler företag hamnar på sin miniminivå och behöver fylla på sina insatsvarulager. När efterfrågan och försäljning i stället utvecklas ovanligt svagt sker det omvända. Under vissa antaganden innebär detta att lagerinvesteringarna på aggregerad nivå tenderar att öka vid en relativt stor och tillfällig ökning i efterfrågan. Vid en relativt stor och tillfällig efterfrågeminusning gäller det omvända. S,s-modellen indikerar därmed att lagerinvesteringarna ofta är procykliska, det vill säga tvärtemot den enkla och ursprungliga versionen av Produktionsutjämningsmodellen som beskrivs ovan.

VAD SÄGER DATA?

Fokus i den här fördjupningen ligger på lagerinvesteringarna på aggregerad nivå. Diagram 100 och diagram 101 visar de totala lagerinvesteringarna i den svenska ekonomin tillsammans med BNP-tillväxten, respektive den cykliska komponenten i BNP. Av diagrammen framgår det att lagerinvesteringarna oftast har varit procykliska. Historiska data för till exempel USA och euroområdet visar samma sak (se diagram 102 och diagram 103). Det innebär att S,s-modellen kan ge en bättre förklaring av historiska data för åtminstone dessa ekonomier än vad Produktionsutjämningsmodellen gör.³⁷ Samtidigt är det förstås rimligt att anta att lagerinvesteringarna i realiteten styrs av mekanismer som finns i båda de beskrivna modellerna. Men sammantaget talar alltså historiska mönster för att det finns skäl att förvänta sig att lagerinvesteringarna kommer att falla om BNP och efterfrågan faller markant och vice versa.

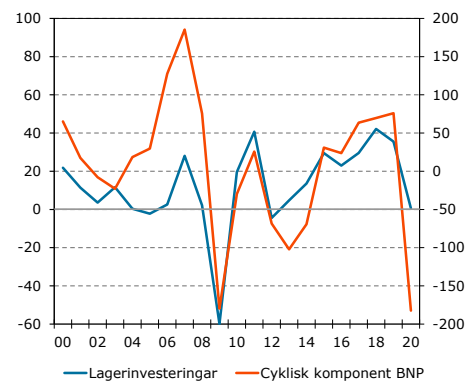
STIGANDE LAGERINVESTERINGAR NÄR FLASKHALSPROBLEMEN I INDUSTRIEN MINSKAR

Det går att argumentera för att det historiska mönstret med procykliska lagerinvesteringar upprepades under den första fasen av den innevarande konjunkturcykeln. Efterfrågan i Sverige vek ner

³⁷ I den här fördjupningen är det standardvarianter av modellerna och de mer grundläggande sambanden som gäller lagerinvesteringar som beskrivs. Det finns även varianter av modellerna där det till exempel är teknologi- och utbudschocker snarare än chocker till efterfrågan som driver resultaten. Vid en produktionschock och under vissa antaganden är Produktionsutjämningsmodellen kompatibel med procykliska lagerinvesteringar. Om det tar lång tid innan efterfrågan normaliseras efter en oväntad nedgång eller uppgång kan de mekanismer som finns i Produktionsutjämningsmodellen även med efterfrågechocker vara kompatibla med procykliska investeringar i lager av färdigvaror under vissa faser av konjunkturcykeln. Sammanfattningsvis får man konstatera att utvecklingen av lagerinvesteringar på aggregerad nivå är för komplex för att fullt ut kunna förklaras av en enstaka modell.

Diagram 101 Lagerinvesteringar och cyklisk komponent BNP i Sverige

Miljarder kronor, dagkorrigerade värden

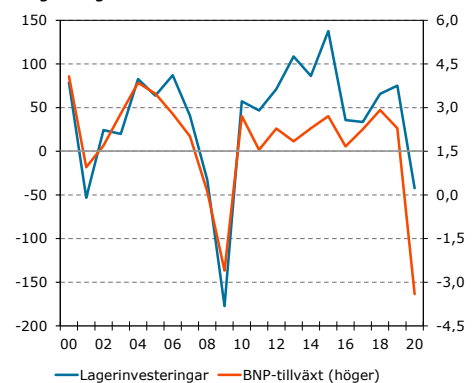

Anm. Cyklisk komponent BNP avser den cykliska komponenten från en så kallad HP-filtrering av BNP.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 102 Lagerinvesteringar och BNP i USA

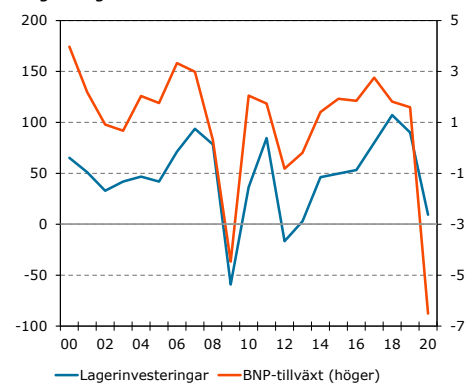
Miljarder USD respektive procentuell förändring, dagkorrigerade värden

Källa: Bureau of Economic Analysis.

Diagram 103 Lagerinvesteringar och BNP i euroområdet

Miljarder euro respektive procentuell förändring, dagkorrigerade värden

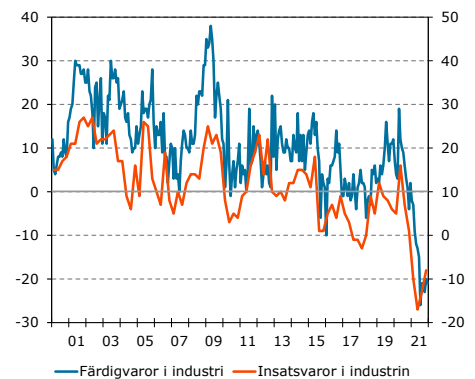
Källa: Eurostat.

markant i slutet av det första kvartalet och under det andra kvartalet 2020 medan lagerinvesteringarna föll det första kvartalet. Det var den första lagerminskningen sedan det första kvartalet 2014. Efterfrågan började dock stiga snabbt redan från och med det tredje kvartalet 2020 och många företag började förmodligen bedöma efterfrågeutsikterna som goda. Dock började lagerinvesteringarna falla igen efter en tillfällig ökning det andra och det tredje kvartalet 2020. Dessa lagerneddragningar tycks i stor utsträckning ha varit ofrivilliga. I Konjunkturbarometern syns att företagen började bli missnöjda med att lagren var för små i slutet av 2020, ett missnöje som eskalerade våren 2021 och som sedan låg kvar på ungefär samma extrema nivåer till slutet av året (se diagram 104).

Något som präglat den innevarande uppgången är att utbudsbegränsningar dök upp ovanligt tidigt och har varit ovanligt omfattande (se fördjupningen ”Historiskt snabb konjunkturåterhämtning stöter på tidiga flaskhalsproblem” i *Konjunkturläget*, september 2021). Det beror troligtvis på att återhämtningen varit historiskt snabb, på förekomsten av pandemirelaterade produktionsstopp och på efterfrågeskift från framför allt kontaktnära tjänster till varor till följd av pandemirelaterade restriktioner. En tolkning av det stora missnöjet med för små lager, samtidigt som lagerinvesteringarna har utvecklats svagt, är att företagen (som aggregat) även i den senaste konjunkturuppgången och i enlighet med det historiska mönstret har önskat att öka lagerinvesteringarna men delvis hindrats av komponentbrist och logistikproblem. Det finns dock tecken på att processen mot en normalisering har inletts. Industrins lager av insatsvaror samt av färdigvaror och varor i arbete ökade det tredje och det fjärde kvartalet 2021 enligt nationalräkenskaperna. Handelns lager var i stort sett oförändrade det tredje kvartalet, men ökade det fjärde kvartalet. Enligt Konjunkturbarometern har också företagen den senaste tiden blivit mindre missnöjda med att lagren är för små (se diagram 104). Missnöjet är dock på en hög nivå historiskt sett, vilket talar för en fortsatt relativt stark utveckling av lagerinvesteringarna i närtid. Kvardröjande flaskhalsproblem väntas dock dämpa utvecklingen något. Som på så många andra håll beror utvecklingen på pandemins utveckling och på hur kriget i Ukraina fortskrider.

Diagram 104 Lageromdöme i Konjunkturbarometern

Nettotal, säsongrensade månads- respektive kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

FÖRDJUPNING

Varför har långtidsarbetslösheten stigit?

Långtidsarbetslösheten har stigit under covid-19-pandemin.

Framst är det personer som varit utan arbete i mer än ett år som blivit fler. Till stor del är detta ett normalt konjunkturmönster.

Långtidsarbetslösa är vanligtvis de som får arbete sist i en återhämtning och det finns tydliga tecken på att långtidsarbetslösheten är på väg ner. Bland annat har sannolikheten för långtidsarbetslösa att få arbete stigit kraftigt det senaste året. Däremot finns stöd för att långtidsarbetslösheten, och därmed den sammanlagda arbetslösheten, kan komma att vara kvar på en högre nivå än vad som varit fallet de senaste decennierna. Framst beror det på att majoriteten av arbetslösa i dag tillhör grupper som har svårare att få arbete.

Covid-19-pandemin har präglat den ekonomiska utvecklingen i Sverige sedan andra kvartalet 2020. Arbetslösheten enligt AKU steg kraftigt och nådde andra kvartalet 2021 sin högsta nivå de senaste 15 åren (se diagram 105). Även långtidsarbetslösheten har stigit (se diagram 106). Fjärde kvartalet 2021 var ca 2 procent av arbetskraften, eller 112 000 personer, arbetslösa sedan minst ett år tillbaka. Även långtidsinskrivna arbetssökande vid Arbetsförmedlingen har blivit fler. Andelen av arbetskraften med långa arbetslöshetstider på mer än 51 veckor, det vill säga ett år eller längre, har stigit och är nu högre än den var efter finanskrisen 2009–2010 (se diagram 106). Även andelen personer som varit inskrivna mer än 51 veckor hos Arbetsförmedlingen är nu högre än vad den varit sedan 2008 (se diagram 107).

LÅNGTIDSARBETSLÖSA HAR SVÅRARE ATT FÅ JOBB

Längre tid i arbetslöshet minskar sannolikheten att få ett arbete. Arbetslösa förlorar allt fler kontakter och färdigheter ju längre tiden går utan arbete. Det finns även en selektionseffekt så att de som har en svagare ställning på arbetsmarknaden oftare blir kvar längre tid i arbetslöshet när de väl blivit arbetslösa. Arbetsgivare kan därför göra bedömningen att långtidsarbetslösa som grupp i genomsnitt är mindre produktiva än andra sökande vilket ytterligare minskar chansen för dem att få arbete. I en lågkonjunktur blir det även svårare att få arbete för de som var långtidsarbetslösa redan innan konjunkturen vände nedåt eftersom de konkurrerar med nyttillkomna arbetslösa som har en relativt sett starkare ställning på arbetsmarknaden. När fler av de arbetslösa är långtidsarbetslösa kan nedgången i den totala arbetslösheten bromsas. Detta kallas persistenseffekter.

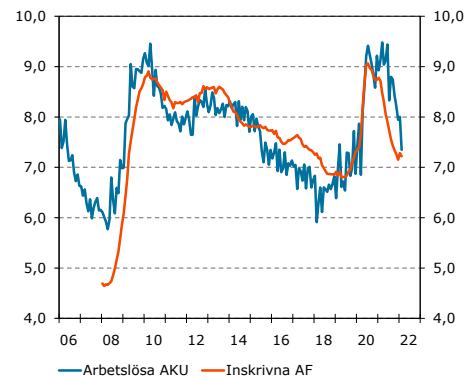
Statistiska definitioner

Det finns olika definitioner av långtidsarbetslöshet. En är arbetslöshetsperioder som sträcker sig längre än sex månader, en annan är arbetslöshetsperioder som är ett år eller mer. Framställningen kommer koncentreras på de som varit arbetslösa i ett år eller mer eftersom gruppen växt snabbt de senaste kvartalen medan de med arbetslöshetsperioder mellan sex månader och ett år minskat betydligt.

I fördjupningen används både data från SCB:s Arbetskraftsundersökningar, AKU, och data för inskrivna vid Arbetsförmedlingen. AKU följer internationella standarder angivna av ILO (International Labour Organization) och är jämförbar med exempelvis Eurostats statistik. Arbetsförmedlingens statistik är registerdata över antalet inskrivna personer. En annan skillnad är att AKU:s högsta ålder är 74 år medan Arbetsförmedlingen redovisar upp till 64 år. I data från Arbetsförmedlingen ingår både öppet arbetslösa och sökande i arbetsmarknadspolitiska program.

Diagram 105 Arbetslöshet i AKU, 15–74 år, och inskrivna vid AF

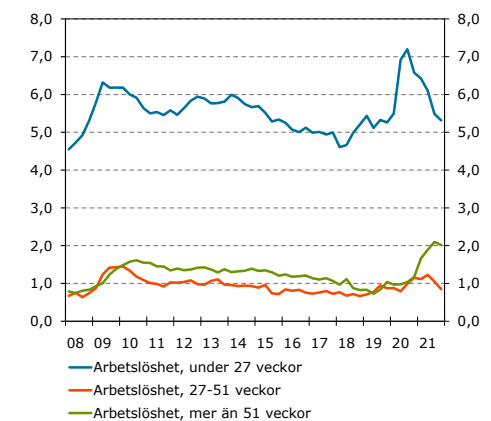
Procent av arbetskraften respektive registerbaserad arbetskraft, säsongsrensade månadsvärden

Källor: SCB, Arbetsförmedlingen och Konjunkturinstitutet.

Diagram 106 Arbetslöshet (AKU) efter tid

Procent av arbetskraften, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Pandemins utbrott det andra kvartalet 2020 innebar ett kraftigt fall i jobbchansen, det vill säga sannolikheten för inskrivna arbetslösa hos Arbetsförmedlingen att hitta ett arbete (se diagram 108).³⁸ Sedan tredje kvartalet 2020 har det skett en återhämtning av sannolikheten att få arbete för samtliga inskrivningstider, men i störst utsträckning för dem med de längsta inskrivningstiderna.³⁹

Under andra halvan av 2021 har de som varit arbetslösa i mer än ett år blivit fler medan de med kortare arbetslöshetstider blivit färre (se diagram 106 och diagram 107). Den fortsatta analysen kommer därför koncentreras på jobbchanser för de som varit inskrivna vid Arbetsförmedlingen i mer än ett år.

JOBBCHANSEN FÖR LÅNGTIDSINSKRIVNA HAR ÅTERHÄMTAT SIG I ALLA GRUPPER

Jobbchansen för personer som varit inskrivna vid Arbetsförmedlingen i mer än 51 veckor stiger med utbildningsnivån. Sannolikheten att under ett kvartal lämna Arbetsförmedlingen för ett arbete under ett kvartal är 12–15 procent för personer med gymnasial eller eftergymnasial utbildning medan motsvarande siffra är ca 9 procent för personer med som mest grundskoleutbildning (se diagram 109). För alla utbildningsgrupper har dock sannolikheten att få ett arbete stigit sedan tredje kvartalet 2020 och är nu på sin högsta nivå sedan 2016.

Långtidsinskrivna inrikes födda har högre sannolikhet att få arbete än långtidsinskrivna utrikes födda (se diagram 110).⁴⁰ Efter andra kvartalet 2020 har sannolikheten att få arbete återhämtat sig i ungefär samma utsträckning för både inrikes och utrikes födda.

Långtidsinskrivna unga, 16–24 år, har högre sannolikhet att få arbete jämfört med långtidsinskrivna personer i kärnarbetskraften, det vill säga de som är 25–54 år, medan äldre, 55–64 år, har lägre sannolikhet att få ett arbete jämfört med långtidsinskrivna i kärnarbetskraften (se diagram 111). Sedan andra kvartalet 2020 har sannolikheten att lämna Arbetsförmedlingen för ett

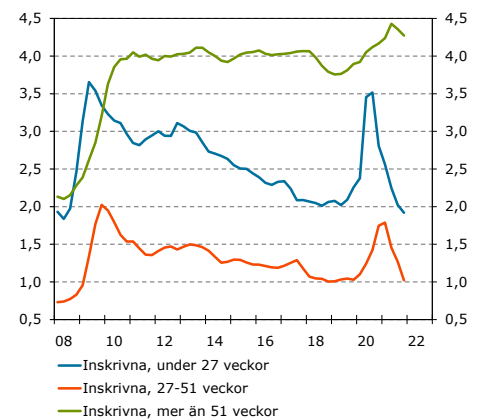
³⁸ Jobbchansen beräknas som antalet personer som lämnar Arbetsförmedlingen för ett arbete, utan stöd eller ett nystartsjobb, under ett kvartal som andel av antalet inskrivna föregående kvartal.

³⁹ Sannolikheten att få arbete beräknas genom att ta antalet personer som lämnat Arbetsförmedlingen för antingen ett arbete utan stöd eller ett nystartsjobb ett kvartal som andel av med kvarstående inskrivna samma kvartal. Om nystartsjobb inte tas med blir jobbchansen 2–3 procentenheter lägre per kvartal. Arbeten med stöd som anvisas av Arbetsförmedlingen inkluderas inte eftersom dessa inte mäter efterfrågan på arbetskraft i samma utsträckning som arbete utan stöd och nystartsjobb. Nystartsjobb ger arbetsgivaren en subvention men det är enbart arbetsgivaren som beslutar om anställning, inte Arbetsförmedlingen.

⁴⁰ Utomeuropeiskt födda har lägre sysselsättningsgrad än personer födda i Europa. Av inskrivna vid Arbetsförmedlingen var andelen utrikes födda som är födda utanför Europa drygt 50 procent i mitten av 2000-talet. 2021 var andelen drygt 80 procent.

Diagram 107 Inskrivna efter tid (AF)

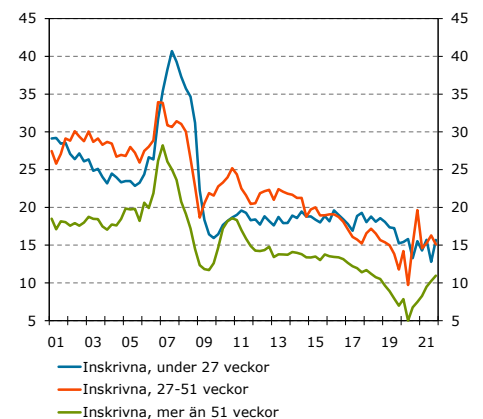
Procent av registerbaserad arbetskraft, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: Arbetsförmedlingen och Konjunkturinstitutet.

Diagram 108 Sannolikheten att få ett arbete

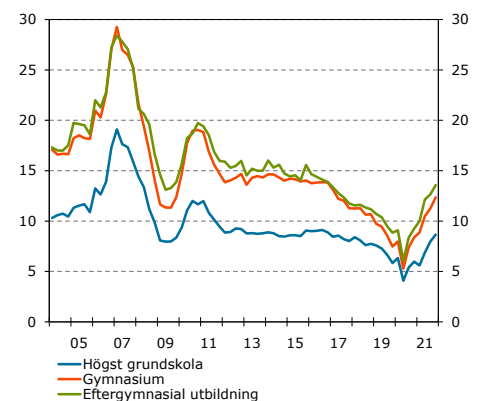
Procent av inskrivna, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: Arbetsförmedlingen och Konjunkturinstitutet.

Diagram 109 Sannolikheten att få arbete för inskrivna över 51 veckor (AF)

Procentenheter, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: Arbetsförmedlingen och Konjunkturinstitutet.

arbete stigit för alla åldersgrupper men jämförelsevis mest för långtidsarbetslösa unga.

SAMMANSÄTTNINGEN AV LÅNGTIDSARBETSLÖSA HAR FÖRÄNDRATS ÖVER TID

Ju fler långtidsarbetslösa som tillhör grupper med låg jobbchans desto långsammare faller också långtidsarbetslösheten i en konjunkturåterhämtning, allt annat lika. Sammansättningen av de långtidsarbetslösa spelar därför stor roll för utvecklingen. En förklaring till att långtidsarbetslösheten är högre nu än de senaste 15 åren är att sammansättningen av gruppen arbetslösa har förändrats. Utrikes födda, personer som saknar en fullständig gymnasieutbildning och personer som fyllt 55 år har ökat sina andelar av de som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen (se diagram 112).⁴¹ Dessa grupper löper i genomsnitt större risk att bli arbetslösa en lång tid om de förlorar arbetet.

Att fler utrikes födda är inskrivna lång tid beror till stor del på att nyanlända under två år deltar i Arbetsförmedlingens etableringsprogram.⁴² Inskrivna med som mest grundskoleutbildning har också blivit fler över tid. Detta har till stor del att göra med att fler utrikes födda är inskrivna vid Arbetsförmedlingen och många i gruppen saknar gymnasieutbildning. År 2021 saknade knappt hälften av alla utrikes födda som varit inskrivna i mer än ett år gymnasieutbildning. Detta kan jämföras med ca en femtedel av de inrikes födda långtidsinskrivna.

LÄGRE GENOMSNITTLIG JOBBCHANS SEDAN 2010-TALET

Hur fort långtidsarbetslösheten kan sjunka i en återhämtning beror i hög utsträckning på arbetsmarknadens funktionssätt och hur väl arbetslösa kan matchas med lediga arbeten. Efter finanskrisen 2008–2009 ser matchningen ut att ha försämrats på svensk arbetsmarknad. Trots många vakanser har arbetslösheten varit hög.⁴³

Detta syns också i jobbchansens utveckling över tid. Fram till inledningen av 2010-talet fanns ett tydligt positivt samband mellan antalet vakanser per inskriven och jobbchansen, men under andra halvan av 2010-talet föll jobbchansen trots att antalet

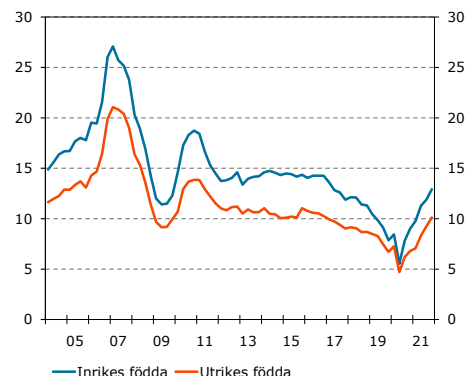
⁴¹ Detta gäller även för arbetslösa i AKU. I grupper med svag konkurrensförmåga ingår utomeuropeiskt födda, personer som fyllt 55 år, personer utan gymnasieutbildning samt funktionsnedsatta.

⁴² Den sammanlagda inskrivningstiden i etableringsprogrammet är 24 månader. Det går dock att tillfälligt avbryta för arbete eller föräldraledighet men deltagandet måste återupptas inom 36 månader från det att individen fick sitt personnummer, se även www.arbetsformedlingen.se.

⁴³ Se kapitlet "Bedömning av den svenska jämviktsarbetslösheten" i *Lönebildningsrapporten* (2021).

Diagram 110 Sannolikheten att få arbete för inskrivna över 51 veckor (AF)

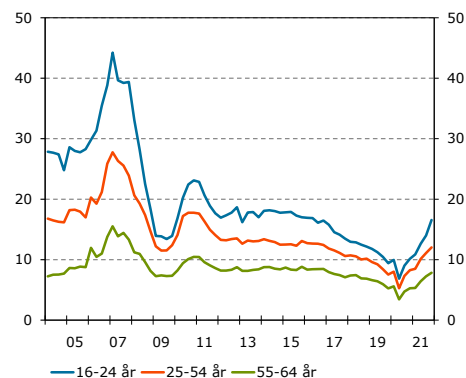
Procentenheter, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: Arbetsförmedlingen och Konjunkturinstitutet.

Diagram 111 Sannolikheten att få arbete för inskrivna över 51 veckor (AF)

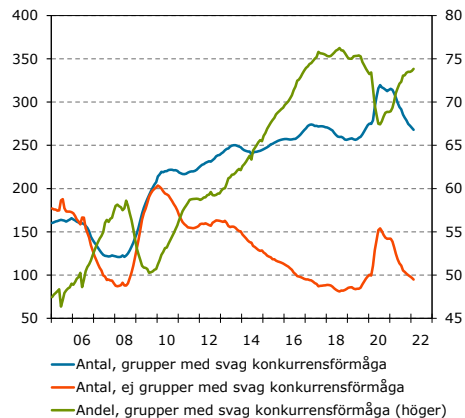
Procentenheter, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: Arbetsförmedlingen och Konjunkturinstitutet.

Diagram 112 Inskrivna efter konkurrensförmåga (AF)

Tusental respektive procent, säsongrensade månadsvärden

Källor: Arbetsförmedlingen och Konjunkturinstitutet.

vakanser per inskriven var högt. Sedan pandemin bröt ut andra kvartalet 2020 har sambandet mellan jobbchanser och vakanser per inskriven blivit tydligare igen men chansen att få ett arbete är ändå betydligt lägre 2021 än vad den var under inledningen av 2000-talet (se diagram 113).

Nedgången i jobbchans under 2010-talet sammanfaller med en uppgång i andelen inskrivna tillhörande grupper som har lägre sannolikhet att få arbete. Andelen nådde en historisk topp 2016–2018 (se diagram 112). Jobbchansen har inte sjunkit på samma sätt för grupper med relativt sett hög chans att få arbete, det vill säga personer mellan 16–54 år med gymnasieutbildning, som är inrikes födda och inte har en funktionsnedsättning (se diagram 113). Att den sammanlagda jobbchansen sjunkit kan därför till viss del förklaras av att fler inskrivna tillhör grupper där sannolikheten att få arbete är lägre.

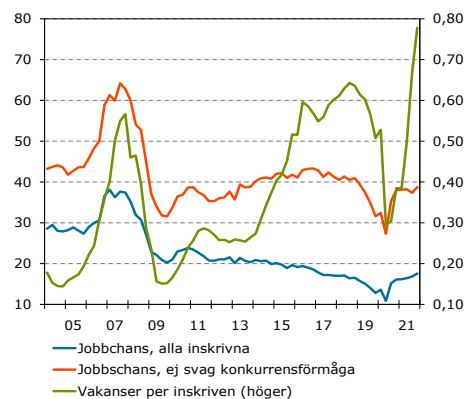
LÅNGTIDSARBETSLÖSHETEN KOMMER ATT MINSKA

Långtidsarbetslösheten bedöms falla tillbaka de kommande åren och detta kommer troligen att ske snabbare jämfört med under återhämtningen efter finanskrisen i början av 2010-talet.⁴⁴ Nedgången av långtidsarbetslösheten bedöms dock ske långsammare än i början av 2000-talet. Detta beror främst på att sammansättningen av de långtidsarbetslösa förändrats så att fler långtidsarbetslösa numera tillhör grupper med relativt sett sämre arbetsmarknadsanknytning. Jobbchanserna har inte påverkats i samma utsträckning för personer som inte tillhör grupper med svag konkurrenskraft.

En osäkerhetsfaktor för långtidsarbetslöshetens utveckling är om pandemin kommer påverka den svenska branschammansättningen. Exempelvis kan det ökade hemarbetet leda till färre arbetstillfällen inom hotell- och restaurangbranschen, som tidigare anställt många med svag arbetsmarknadsanknytning.

Diagram 113 Jobbchans och vakanser per arbetslös (AF)

Andelar respektive procent, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: Arbetsförmedlingen och Konjunkturinstitutet.

Anm. Ej svag konkurrensförmåga är personer 16–54 år, inrikes födda, med minst gymnasieutbildning och som ej är funktionsnedsatta.

⁴⁴ Det finns flera skäl till att nedgången i långtidsarbetslösheten gick långsamt efter finanskrisen. Dels eftersom finanskrisen följdes av eurokrisen, dels då en hög flyktinginvandring till Sverige under mitten av 2010-talet lett till fler långtidsarbetslösa utrikes födda, en grupp som har svårare att få arbete jämfört med långtidsarbetslösa inrikes födda. I samband med finanskrisen 2008–2009 steg långtidsarbetslösheten till knappa tre procent av arbetskraften. Därefter tog det drygt fem år för långtidsarbetslösheten att nå sitt medelvärde sedan 2001 på 2,0 procent. Detta kan jämföras med återhämtningen efter lågkonjunkturen i början av 2000-talet då det tog knappt två år för motsvarande sänkning av långtidsarbetslösheten.

Tabellbilaga

Internationell konjunktur	67
Tabell A1 BNP i världen.....	67
Tabell A2 Konsumentpriser i världen.....	67
Tabell A3 Nyckeltal för euroområdet.....	68
Tabell A4 Nyckeltal för USA	68
Räntor och växelkurser.....	68
Tabell A5 Räntor och växelkurser	68
Konjunkturen i Sverige.....	69
Tabell A6 Försörjningsbalans	69
Tabell A7 Hushållens inkomster, konsumtionsutgifter och sparande.....	70
Tabell A8 Bytesbalans och finansiellt sparande	70
Tabell A9 Bruttonationalinkomst (BNI).....	71
Tabell A10 Produktion.....	71
Tabell A11 Arbetade timmar.....	71
Tabell A12 Produktivitet.....	72
Tabell A13 Arbetsmarknad	72
Tabell A14 Resursutnyttjande	73
Tabell A15 Timlön enligt konjunkturlönestatistiken.....	73
Tabell A16 Timlön och arbetskostnad i näringslivet enligt nationalräkenskaperna	74
Tabell A17 Tillförsel- och användningspriser	74
Tabell A18 Priser, kostnader och vinster i näringslivet.....	75
Tabell A19 Konsumentpriser.....	75
Offentliga finanser.....	76
Tabell A20 Offentliga sektorns finanser	76
Tabell A21 Statens finanser.....	77
Tabell A22 Ålderspensionssystemets finanser	78
Tabell A23 Kommunsektorns finanser	78
Tabell A24 Offentliga sektorns inkomster	79
Tabell A25 Offentliga sektorns utgifter	79
Tabell A26 Transfereringar från offentlig sektor till hushåll.....	80
Tabell A27 Basbelopp	80
Tabell A28 Inkomstindex, balansindex, inkomstpensioner och dämpat balanstal.....	80
Tabell A29 Statens budgetsaldo och skuld	81
Tabell A30 Utgiftstak för staten	81
Tabell A31 Finanspolitisk prognos och scenario i offentlig sektor	82

Internationell konjunktur

Tabell A1 BNP i världen

Procent av köpkraftsjusterad global BNP respektive procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

	Vikt¹	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Världen ²	100,0	-3,0	5,9	3,4	3,3	3,1	3,0	3,0
KIX-vägd ³	75,2	-4,3	5,2	3,1	2,7	2,4	2,1	2,0
USA	15,8	-3,4	5,7	3,3	2,4	1,8	1,7	1,7
Euroområdet	13,9	-6,5	5,3	3,1	2,6	2,0	1,5	1,3
Japan	4,0	-4,5	1,7	2,1	1,8	0,9	0,7	0,7
Storbritannien	2,2	-9,4	7,5	3,7	1,7	1,6	1,6	1,6
Sverige	0,4	-3,2	4,7	3,4	2,3	1,5	1,8	1,9
Norge	0,3	-1,3	4,1	4,0	2,2	1,8	1,8	1,8
Danmark	0,3	-2,1	4,1	2,8	2,0	2,0	1,7	1,6
Kina	18,3	1,6	8,5	5,0	5,3	5,2	5,1	5,0
Svensk exportmarknad⁴	...	-9,2	8,7	5,6	4,1	3,8	3,2	3,2

¹ Vikterna anger varje lands eller regions köpkraftskorrigerade andel av världens BNP. ² I tabellen visas ett urval av de länder Konjunkturinstitutet gör prognoser för. Världsaggregatet beräknas med hjälp av tidsvarierande köpkraftsjusterade BNP-vikter från IMF. ³ KIX-vägd BNP är ett aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår Sveriges 32 viktigaste handelspartners (för information om vilka länder som ingår i KIX, se www.konj.se). ⁴ Den svenska exportmarknaden avser den samlade importefterfrågan i de 32 länder som är Sveriges viktigaste handelspartners. Respektive lands vikt utgörs av dess andel i svensk varuexport.

Källor: Eurostat, IMF, OECD, Macrobond, Riksbanken och Konjunkturinstitutet.

Tabell A2 Konsumentpriser i världen

Procentuell förändring

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
USA	1,8	1,2	4,7	6,5	2,8	2,3	2,3	2,3
Euroområdet	1,2	0,3	2,6	5,3	2,1	2,0	2,0	2,0
Japan	0,5	0,0	-0,2	1,2	1,1	1,3	1,3	1,3
Storbritannien	1,7	1,0	2,5	5,8	3,1	2,0	2,0	2,0
Sverige	1,7	0,5	2,4	5,2	2,8	2,0	2,0	2,0
Norge	2,3	1,2	3,9	3,3	2,1	2,0	2,0	2,0
Danmark	0,7	0,3	1,9	4,4	1,8	2,0	2,0	2,0
Kina	2,9	2,4	1,0	1,6	2,3	3,0	3,0	3,0

Anm. För EU-länder och Norge avses harmoniserade index för konsumentpriser (HIKP). För Storbritannien avses CPIH, vilket innefattar kostnader för egna hem. För Sverige avses KPIF. Aggregatet för euroområdet är vägt med konsumtionsvikter från Eurostat.

Källor: OECD, Eurostat, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Tabell A3 Nyckeltal för euroområdet

Procentuell förändring, fasta priser, procent respektive nivå

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
BNP ¹	1,6	-6,5	5,3	3,1	2,6	2,0	1,5	1,3
HIKP	1,2	0,3	2,6	5,3	2,1	2,0	2,0	2,0
Styrränta ²	0,00	0,00	0,00	0,25	0,75	1,00	1,00	1,25
Dagslåneränta, euroområdet ³	-0,5	-0,6	-0,6	-0,3	0,4	0,7	0,7	1,0
Tioårig statsobligationsränta ⁴	-0,2	-0,5	-0,3	0,3	0,7	1,0	1,4	1,7
Dollar per euro ⁵	1,12	1,14	1,18	1,11	1,11	1,12	1,14	1,15

¹ Kalenderkorrigerade värden. ² Procent, vid slutet av året. Avser refinansräntan. ³ Procent, vid slutet av året. Avser estr. ⁴ Procent, årsgenomsnitt. Avser Tyskland. ⁵ Nivå.

Källor: ECB, Eurostat, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Tabell A4 Nyckeltal för USA

Procentuell förändring, fasta priser, procent respektive nivå

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
BNP ¹	2,3	-3,4	5,7	3,3	2,4	1,8	1,7	1,7
KPI	1,8	1,2	4,7	6,5	2,8	2,3	2,3	2,3
Styrränta ²	1,8	0,25	0,25	2,25	2,50	2,50	2,50	2,50
Tioårig statsobligationsränta ³	2,1	0,9	1,4	2,2	2,8	3,1	3,1	3,1
Dollar per euro ⁴	1,12	1,14	1,18	1,11	1,11	1,12	1,14	1,15

¹ Kalenderkorrigerade värden. ² Procent, vid slutet av året. Avser övre gränsen i Federal Reserves styrräntespann. ³ Procent. ⁴ Nivå.

Källor: Bureau of Economic Analysis, Federal Reserve, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Räntor och växelkurser

Tabell A5 Räntor och växelkurser

Procent, index 1992-11-18=100 respektive kronor per valutaenhet

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Vid slutet av året								
Reporänta	-0,25	0,00	0,00	0,25	0,75	1,00	1,00	1,25
Styrränta i omvärlden, KIX6-vägd ¹	-0,05	-0,38	-0,36	0,20	0,81	0,91	1,05	1,29
Årsgenomsnitt								
Reporänta	-0,26	0,00	0,00	0,07	0,54	0,78	1,00	1,22
5-årig svensk statsobligationsränta	-0,4	-0,3	0,0	0,6	1,0	1,2	1,5	1,8
10-årig svensk statsobligationsränta	0,1	0,0	0,3	0,7	1,1	1,4	1,7	1,9
KIX	122,1	118,5	114,3	118,2	117,3	116,4	115,5	114,7
Euro per krona	10,59	10,49	10,14	10,42	10,36	10,31	10,26	10,21
Dollar per krona	9,46	9,21	8,58	9,41	9,32	9,17	9,02	8,87

¹ Avser ett genomsnitt av estr för euroområdet samt styrräntor i USA, Norge, Storbritannien, Danmark och Japan. Danmark betraktas i sammanvägningen som ett euroland.

Källor: Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Konjunkturen i Sverige

Tabell A6 Försörjningsbalans

Miljarder kronor, löpande priser respektive procentuell förändring, fasta priser

	Nivå 2020	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Hushållens konsumtionsutgifter ¹	2 187	-4,7	5,8	3,7	1,1	1,2	2,1	2,4
Varor	1 026	-0,1	6,2	2,6	1,2
Tjänster exkl. bostadstjänster	645	-12,6	7,2	7,3	2,0
Bostadstjänster	457	2,2	0,8	1,9	2,0
Offentliga konsumtionsutgifter	1 333	-1,3	2,8	2,6	2,1	0,7	0,5	1,3
Staten	343	0,3	2,8	5,4	4,9
Kommunsektorn	991	-1,8	2,7	1,6	1,1
Fasta bruttoinvesteringar ²	1 235	-0,3	6,1	3,5	2,5	2,1	2,3	2,7
Näringslivet exkl. bostäder	748	-2,2	7,3	3,0	2,3
Industrin	162	-5,9	14,0	5,2	0,4
Övriga varubranscher	137	-3,4	-11,0	2,7	8,8
Tjänsterbranscher exkl. bostäder	449	-0,4	10,4	2,2	1,4
Bostäder	248	3,3	11,1	3,9	0,9
Offentliga myndigheter	233	1,9	-2,3	4,8	4,9
Inhemsk efterfrågan exkl. lager	4 756	-2,6	5,0	3,3	1,7	1,3	1,7	2,2
Lagerinvesteringar ³	0	-0,7	0,4	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0
Total inhemsk efterfrågan	4 756	-3,3	5,5	3,3	1,6	1,3	1,7	2,2
Export	2 223	-4,6	7,5	4,4	4,2	3,8	2,6	3,3
Varor	1 592	-1,3	8,1	3,5	3,6
Bearbetade varor	1 278	-3,3	10,1	3,8	4,0
Råvaror	313	6,7	-0,4	1,8	1,8
Tjänster	631	-12,3	6,0	7,0	5,6
Total efterfrågan	6 979	-3,7	6,1	3,7	2,5	2,1	2,0	2,6
Import	1 992	-5,6	9,4	4,6	3,3	3,6	2,9	3,7
Varor	1 356	-3,9	10,3	3,7	3,0
Bearbetade varor	1 029	-5,4	13,4	3,9	3,4
Råvaror	327	0,4	0,8	2,9	1,9
Tjänster	636	-9,1	7,5	6,6	4,0
Nettoexport ³	231	0,2	-0,4	0,1	0,5	0,2	0,0	0,0
BNP	4 987	-2,9	4,8	3,3	2,1	1,5	1,6	2,1
BNP per invånare ⁴	482	-3,6	4,3	2,8	1,6	1,1	1,2	1,6

¹ Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer samt nettot av hushållens konsumtion i utlandet och utländsk konsumtion i Sverige. ² Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer. ³ Förändring i procent av BNP föregående år. ⁴ Tusental kronor, löpande priser respektive procentuell förändring, fasta priser.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A7 Hushållens inkomster, konsumtionsutgifter och sparande

Miljarder kronor, löpande priser, respektive procentuell förändring

	Nivå 2020	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lönesumma, justerad för utland	2 023	0,9	5,8	4,6	5,6	3,6	3,9	4,1
Timlön enligt NR ^{1,2}	264	4,8	2,7	2,3	3,1	3,3	3,4	3,5
Arbetade timmar ^{1,3}	7 615	-3,7	3,1	2,2	2,5	0,4	0,5	0,6
Transfereringar från offentlig sektor, netto	697	5,3	2,0	4,7	-0,1	3,4	2,4	2,5
Kapitalinkomster, netto	251	-23,8	29,5	3,4	0,6	6,6	1,9	7,5
Övriga inkomster, netto ⁴	348	3,2	3,3	2,1	9,7	-0,5	7,3	7,9
Inkomster före skatt⁵	3 320	-0,4	6,5	4,3	4,4	3,4	3,8	4,5
Skatter och avgifter ⁶	850	1,4	-0,5	0,9	-0,1	-0,1	0,0	0,1
Disponibel inkomst	2 470	1,0	6,0	5,1	4,4	3,4	3,8	4,5
Konsumentpris ⁷		1,1	1,9	5,4	2,8	2,0	2,1	2,1
Real disponibel inkomst	2 470	-0,1	4,0	-0,2	1,5	1,4	1,7	2,4
per invånare ⁸	239	-0,9	3,5	-0,7	1,0	0,9	1,2	1,9
Konsumtionsutgifter⁹	2 187	-4,7	5,8	3,7	1,1	1,2	2,1	2,4
Sparande ¹⁰	481	18,0	17,1	13,3	13,6	13,5	13,0	12,8
Nettosparande i avtals- och premiepensioner ¹⁰	198	7,4	7,9	7,4	7,3	7,2	7,0	6,8
Eget sparande ¹⁰	282	10,6	9,2	5,9	6,3	6,4	6,0	6,0
Finansiellt sparande ¹⁰	380	14,2	12,9	8,9	9,2	9,2	8,6	8,4

¹ Kalenderkorrigerade värden. ² Kronor per timme. ³ Avser anställdas timmar, miljon. ⁴ I denna post ingår även beräknings- teknisk överföring till hushållen genom ändrade skatter och/eller transfereringar, se tabell A20. ⁵ Tillväxten i inkomster före skatt är en vägd summa av tillväxttakterna för lönesumma, transfereringar, kapitalinkomster och övriga inkomster. ⁶ Skatter och avgifters bidrag till disponibelinkomstens förändring, uttryckt i procentenheter. I denna post ingår statlig och kommunal inkomstskatt, kapitalskatt, allmän pensionsavgift, skattereduktioner, fastighetsskatt och fastighetsavgift. ⁷ Implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter. ⁸ Tusental kronor. ⁹ Fasta priser. ¹⁰ Första kolumnen avser sparande i miljarder kronor, resterande kolumner avser sparandet i procent av summan av disponibel inkomst och nettosparandet i avtals- och premiepensioner.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A8 Bytesbalans och finansiellt sparande

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Nettoexport	211	231	234	203	240	252	249	244
Varor	197	235	242	216	235
Tjänster	14	-4	-8	-13	5
Löner, netto	10	11	9	10	11	11	11	11
Kapitalavkastning, netto	134	161	149	154	162	159	162	155
Transfereringar med mera, netto	-89	-97	-93	-89	-96	-114	-116	-120
Bytesbalans	263	302	293	279	316	308	306	291
Procent av BNP	5,2	6,1	5,5	4,9	5,3	5,0	4,7	4,3
Kapitaltransfereringar	0	2	8	1	1	1	1	1
Finansiellt sparande	263	303	301	280	317	310	307	292
Procent av BNP	5,2	6,1	5,6	4,9	5,3	5,0	4,7	4,3

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A9 Bruttonationalinkomst (BNI)

Miljarder kronor, löpande priser samt tusental respektive procentuell förändring

	Nivå 2020	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
BNI	5 163	-0,7	7,3	6,5	4,8	3,4	3,8	4,0
Deflator, inhemsk användning	...	1,7	2,6	4,0	2,6	2,1	2,3	2,2
Real BNI	...	-2,3	4,6	2,4	2,1	1,3	1,5	1,7
Befolkning ¹	10 353	0,7	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4
Real BNI per invånare²	499	-3,0	4,1	1,9	1,6	0,8	1,0	1,3

¹ Tusentals personer. ² Tusentals kronor.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A10 Produktion

Miljarder kronor, löpande priser respektive procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

	Nivå 2020	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Varubranscher	1 121	-3,5	4,7	2,4	2,4
varav industri	637	-6,3	8,1	2,8	2,9
byggverksamhet	296	0,7	0,3	2,3	1,8
Tjänstebanscher	2 317	-3,5	5,7	3,9	2,2
Näringsliv	3 438	-3,5	5,4	3,4	2,3	1,7	2,1	2,2
Offentliga myndigheter	921	-3,4	2,4	3,5	2,6	0,7	0,6	0,8
BNP till baspris¹	4 416	-3,5	4,7	3,4	2,3	1,5	1,8	1,9
Produktskatter/subventioner	566	-0,6	4,2	2,9	1,8	1,7	1,8	1,9
BNP till marknadspris	4 982	-3,2	4,7	3,4	2,3	1,5	1,8	1,9

¹ Inklusive produktion i hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Anm. Med produktion avses förädlingsvärde.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A11 Arbetade timmar

Miljoner timmar respektive procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

	Nivå 2020	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Varubranscher	1 862	-5,4	2,0	0,7	2,6
varav industri	916	-7,8	4,5	-0,3	3,8
byggverksamhet	624	-5,0	1,8	0,9	1,4
Tjänstebanscher	3 729	-4,6	3,5	3,2	2,8
Näringsliv	5 591	-4,9	3,0	2,4	2,7	0,2	0,4	0,5
Offentliga myndigheter	2 198	-1,2	0,2	1,8	1,9	0,7	0,5	0,7
Hela ekonomin¹	7 951	-3,8	2,3	2,2	2,5	0,4	0,5	0,6

¹ Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A12 Produktivitet

Kronor per timme respektive procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

	Nivå							
	2020	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Varubranscher	602	1,9	2,7	1,7	-0,2
varav industri	696	1,7	3,5	3,2	-0,9
byggverksamhet	474	6,0	-1,5	1,4	0,4
Tjänstebranscher	621	1,2	2,2	0,7	-0,6
Näringsliv	615	1,4	2,4	1,0	-0,4	1,5	1,7	1,7
Offentliga myndigheter	419	-2,3	2,2	1,6	0,7	0,0	0,0	0,0
Hela ekonomin¹	555	0,4	2,4	1,2	-0,1	1,1	1,3	1,3

¹ Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Anm. Avser förädlingsvärdet beräknat till baspris per arbetad timme.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A13 Arbetsmarknad

Tusental personer respektive procentuell förändring

	Nivå							
	2020	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Arbetade timmar ¹	7 951	-3,8	2,3	2,2	2,5	0,4	0,5	0,6
Medelarbetstid för sysselsatta ²	30,6	-2,4	1,1	-0,1	1,2	-0,3	-0,1	-0,1
Sysselsatta	5 002	-1,4	1,1	2,4	1,3	0,7	0,6	0,7
Sysselsättningsgrad ³	...	66,6	67,3	68,8	69,5	69,8	69,9	70,1
Arbetskraft	5 469	0,3	1,4	0,7	0,6	0,8	0,8	0,7
Arbetskraftsdeltagande ⁴	...	72,8	73,8	74,3	74,6	74,9	75,2	75,4
Arbetslöshet ⁵	466	8,5	8,8	7,3	6,7	6,9	7,1	7,0
Befolkning 15-74 år ⁶	7 509	0,4	0,0	0,1	0,3	0,3	0,4	0,5

¹ Miljoner timmar, kalenderkorrigerade värden. ² Timmar per vecka, kalenderkorrigerade värden. ³ Andelen sysselsatta av befolkningen 15-74 år, procent. ⁴ Andelen personer i arbetskraften av befolkningen 15-74 år, procent. ⁵ Procent av arbetskraften.⁶ Enligt AKU:s definition av befolkningen, befolkningsprognos exklusive ukrainska flyktingar.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A14 Resursutnyttjande

Procent respektive procentuell förändring

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Arbetsmarknad								
Jämviktsarbetslöshet ¹	6,8	6,9	7,0	7,1	7,1	7,1	7,1	7,0
Faktisk arbetslöshet ²	7,0	8,5	8,8	7,3	6,7	6,9	7,1	7,0
Potentiellt arbetade timmar	0,6	0,2	0,5	0,7	0,9	0,8	0,7	0,6
varav potentiell sysselsättning	1,1	0,9	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7
Faktiskt arbetade timmar ³	-0,2	-3,8	2,3	2,2	2,5	0,4	0,5	0,6
Arbetsmarknadsgap ⁴	0,0	-4,1	-2,3	-0,9	0,7	0,2	0,0	0,0
Produktivitet								
Potentiell produktivitet	1,4	0,7	1,5	1,5	1,2	1,2	1,3	1,3
varav potentiell produktivitet, näringslivet	1,4	1,4	1,4	1,5	1,5	1,5	1,6	1,6
Faktisk produktivitet ³	2,2	0,7	2,4	1,1	-0,2	1,2	1,3	1,3
Produktivitetsgap ⁵	0,9	0,9	1,7	1,4	0,0	-0,1	0,0	0,0
BNP								
Potentiell BNP	2,0	0,9	2,0	2,2	2,1	2,0	1,9	1,9
Faktisk BNP ³	2,0	-3,2	4,7	3,4	2,3	1,5	1,8	1,9
BNP-gap ⁶	0,8	-3,2	-0,7	0,4	0,6	0,2	0,0	0,0

¹ Nivå i procent av potentiell arbetskraft. ² Nivå i procent av arbetskraften. ³ Kalenderkorrigerade värden. ⁴ Skillnaden mellan faktiskt och potentiellt arbetade timmar uttryckt i procent av potentiellt arbetade timmar. ⁵ Skillnaden mellan faktisk och potentiell produktivitet uttryckt i procent av potentiell produktivitet. ⁶ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP uttryckt i procent av potentiell BNP.

Anm. De potentiella variablerna är också kalenderkorrigerade, i bemärkelsen att de skall spegla den kalenderkorrigerade nivån som hade observerats vid ett balanserat konjunkturläge.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A15 Timlön enligt konjunkturlönestatistiken

Procent respektive procentuell förändring

	Vikt	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Näringsliv	68	2,0	2,8	2,4	3,0	3,3	3,4	3,5
Varubranscher	21	1,2	2,6	2,4	3,0
varav industri	14	1,1	2,7	2,4	3,0
byggverksamhet	7	1,5	2,5	2,4	3,0
Tjänstebanscher	47	2,4	2,9	2,5	2,9
Kommunal sektor	25	2,3	2,6	2,6	3,0
Stat	6	2,3	1,7	2,5	2,7
Totalt	100	2,1	2,7	2,5	3,0	3,3	3,4	3,5
Real timlön (KPI) ¹	...	1,6	0,5	-2,8	-0,5	0,7	0,9	1,0
Real timlön (KPIF) ²	...	1,7	0,3	-2,7	0,2	1,3	1,4	1,5

¹ Deflaterad med konsumentprisindex (KPI). ² Deflaterad med konsumentprisindex med fast bostadsränta (KPIF).

Källor: Medlingsinstitutet, SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A16 Timlön och arbetskostnad i näringslivet enligt nationalräkenskaperna

Kronor per timme, procent respektive procentuell förändring

	Nivå	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Ej kalenderkorrigerade värden								
Timlön ¹	272	4,6	1,7	2,5	3,6	3,4	4,1	2,9
Arbetsgivaravgifter ² (i procent av lönen)	...	41,3	42,8	42,9	43,3	44,1	43,9	44,1
Arbetskostnad per timme ³	385	3,7	2,8	2,6	3,9	4,0	3,9	3,0
Produktivitet ⁴	593	0,9	2,4	1,1	0,0
Justerad enhetsarbetskostnad ⁵	...	2,8	0,4	1,4	4,0
Kalenderkorrigerade värden								
Timlön ¹	273	5,3	2,1	2,4	3,0	3,3	3,4	3,5
Arbetskostnad per timme ³	386	4,4	3,1	2,6	3,3	3,9	3,4	3,5
Produktivitet ⁴	594	1,3	2,6	1,1	-0,4
Justerad enhetsarbetskostnad ⁵	...	3,0	0,5	1,4	3,7

¹ Beräknat med enbart anställdas arbetade timmar. ² Kollektiva avgifter och löneskatter. ³ NR-lön och arbetsgivaravgifter. ⁴ Exklusive små- och fritidshus. ⁵ Exklusive små- och fritidshus samt justerad för antalet timmar utförda av egenföretagare.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A17 Tillförsel- och användningspriser

Procent respektive procentuell förändring

	Vikt	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
BNP	71,5	1,8	3,0	3,2	2,6	2,0	2,2	2,1
Offentliga myndigheter ^{1, 2}	14,0	5,0	2,8	1,3	3,0	3,3	3,6	3,3
Näringsliv ²	49,3	1,0	3,0	4,1	2,5	1,7	1,8	1,8
Skattenetto	8,1	0,7	3,2	0,8	3,0
Import	28,5	-4,2	3,4	11,0	-1,7	0,8	0,8	0,7
Bearbetade varor	14,8	-1,2	0,7	6,4	-2,3
Råvaror	4,7	-16,5	20,9	34,3	-3,5
Tjänster	9,1	-1,7	-0,3	5,8	1,0
Tillförsel/användning³	100,0	0,0	3,1	5,5	1,3	1,6	1,8	1,7
Offentliga konsumtionsutgifter	19,1	3,8	3,0	2,0	3,6	3,1	3,5	3,1
Hushållens konsumtionsutgifter	31,3	1,1	1,9	5,4	2,8	2,0	2,1	2,1
Fasta investeringar	17,7	0,5	3,6	3,5	1,3	1,4	1,5	1,5
Export	31,9	-3,5	4,2	8,5	-1,4	0,7	0,7	0,6
Bearbetade varor	18,3	-1,9	-0,4	6,3	-1,1
Råvaror	4,5	-13,7	32,6	23,1	-6,0
Tjänster	9,0	-0,8	0,6	4,9	1,7

¹ Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer. ² Förädlingsvärdepris beräknat till baspris. ³ Inklusive lagerinvesteringar.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A18 Priser, kostnader och vinster i näringslivet

Miljarder kronor löpande priser, procentuell utveckling respektive procent

	Nivå	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Förädlingsvärde ¹	3 499	-0,7	7,9	7,0	4,5	3,4	3,8	4,2
Arbetade timmar, anställda ²	5 270	-4,2	4,6	2,3	2,2	0,2	-0,2	1,1
Arbetskostnad per timme ³	385	3,7	2,8	2,6	3,9	4,0	3,9	3,0
Total arbetskostnad ⁴	2 027	-0,6	7,5	5,0	6,2	4,2	3,7	4,2
Bruttoöverskott	1 472	-0,9	8,4	9,8	2,2
Vinstandel	...	42,1	42,3	43,4	42,4	42,0	42,1	42,1
Justerad vinstandel ⁵	...	36,5	37,7	39,0	38,0	37,6	37,7	37,7

¹ Beräknat till faktorpris. ² Miljoner timmar. ³ Kronor. ⁴ Inkluderar löneberoende övriga produktionskostnader för anställda. ⁵ Exklusive små- och fritidshus och justerad för antalet arbetade timmar utförda av egenföretagare.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A19 Konsumentpriser

Procent respektive procentuell utveckling

	Vikt	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
KPI	100,0	0,5	2,2	5,3	3,4	2,6	2,5	2,5
Räntekostnader, bostadsränta	...	0,4	-6,5	1,0	18,5	14,4	11,8	9,4
KPIF	100,0	0,5	2,4	5,2	2,8	2,0	2,0	2,0
Varor	46,4	0,8	0,3	4,7	3,0
Tjänster	27,3	1,5	2,3	3,2	3,9
Boende exkl. räntekostnader och energi	17,0	1,6	2,1	3,8	2,7
Energi	5,9	-9,7	17,0	19,8	-4,1
Räntekostnader, kapitalstock	3,4	5,6	5,9	6,8	6,1	5,5	5,2	5,0
KPIF exkl. energi	94,1	1,3	1,4	4,2	3,3
HIKP	...	0,7	2,7	5,3	2,8
Råolja (Brent) ¹	...	41,8	70,7	106,5	96,7	92,7	93,0	96,0

¹ Dollar per fat, årsgenomsnitt.

Anm. Räntekostnader i KPI utgörs av produkten av kapitalstock och bostadsränta.

Källor: U.S. Energy Information Administration, SCB, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Offentliga finanser

Tabell A20 Offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Inkomster	2 456	2 434	2 621	2 733	2 869	2 970	3 088	3 224
<i>Procent av BNP</i>	48,6	48,8	48,7	47,6	47,8	47,7	47,8	47,9
Skatter och avgifter	2 156	2 135	2 300	2 377	2 504	2 594	2 694	2 810
<i>Procent av BNP</i>	42,7	42,8	42,7	41,4	41,7	41,7	41,7	41,7
Skattekvot ¹	42,8	42,9	42,9	41,6	41,8	41,8	41,8	41,9
Kapitalinkomster	77	69	70	93	89	95	103	112
Övriga inkomster	223	229	251	263	277	280	291	301
Utgifter	2 425	2 567	2 644	2 737	2 843	2 962	3 072	3 194
<i>Procent av BNP</i>	48,0	51,5	49,1	47,7	47,3	47,6	47,5	47,4
Konsumtion	1 300	1 333	1 411	1 477	1 562	1 622	1 687	1 762
Transfereringar	849	966	958	965	967	1 008	1 036	1 064
Hushåll	673	711	724	757	756	781	800	820
Företag	96	162	138	114	111	116	121	126
Utland	81	93	97	94	100	111	115	118
Investeringar ²	246	244	253	269	286	295	305	315
Kapitalutgifter	29	23	21	25	27	36	44	53
Överföring till hushållen³	0	0	0	0	15	-7	0	10
Finansiellt sparande⁴	30	-133	-23	-4	12	15	17	19
<i>Procent av BNP</i>	0,6	-2,7	-0,4	-0,1	0,2	0,2	0,3	0,3
Primärt finansiellt sparande⁵	-17	-180	-72	-71	-49	-44	-42	-40
<i>Procent av BNP</i>	-0,3	-3,6	-1,3	-1,2	-0,8	-0,7	-0,7	-0,6
Strukturellt sparande	31	-69	-20	3	6	16	21	22
<i>Procent av potentiell BNP</i>	0,6	-1,3	-0,4	0,0	0,1	0,3	0,3	0,3
Maastrichtskuld	1 762	1 977	1 901	1 827	1 721	1 759	1 806	1 864
<i>Procent av BNP</i>	34,9	39,6	35,3	31,9	28,6	28,3	27,9	27,7
BNP, löpande pris	5 050	4 987	5 381	5 736	6 009	6 222	6 461	6 734
Potentiell BNP, löpande pris	5 007	5 154	5 418	5 711	5 971	6 212	6 461	6 734
Finansiell nettoställning	1 430	1 361	1 654	1 583	1 702	1 785	1 868	1 954
<i>Procent av BNP</i>	28,3	27,3	30,7	27,6	28,3	28,7	28,9	29,0

¹ Skattekvoten beräknas som totala skatter, inklusive EU-skatter, dividerat med BNP. ² Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark mm. ³ Beräkningsteknisk överföring till hushållen genom ändrade skatter och/eller transfereringar. Avser de belopp som under kommande år behöver överföras mellan hushåll och offentlig sektor för att uppnå prognostiserad bana för det strukturella sparandet. Ett negativt tal innebär ett åtstramningsbehov i offentlig sektor, det vill säga att åtgärder vidtas med negativ effekt på hushållens disponibla inkomster, och ett positivt tal innebär ett utrymme för expansiva åtgärder. ⁴ Finansiellt sparande beräknas som inkomster minus summan av utgifter och överföring till hushållen. ⁵ Primärt finansiellt sparande beräknas som finansiellt sparande minus kapitalnettot. Kapitalnettot är kapitalinkomster minus kapitalutgifter.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A21 Statens finanser

Miljardier kronor respektive procent av BNP, löpande priser

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Inkomster	1 291	1 259	1 377	1 435	1 504	1 544	1 605	1 677
Skatter och avgifter	1 123	1 081	1 193	1 223	1 294	1 338	1 389	1 452
Kapitalinkomster	29	34	29	46	37	33	35	36
Övriga inkomster	140	144	155	166	173	174	182	189
Utgifter	1 222	1 394	1 439	1 452	1 475	1 524	1 573	1 627
Transfereringar	752	912	925	902	885	906	924	942
Ålderspensionssystemet ¹	23	26	27	26	25	26	27	27
Kommunsektorn	278	336	366	349	342	339	342	345
Hushåll	313	338	345	366	354	363	370	378
Företag	61	123	94	72	69	72	75	78
Utland	77	89	92	89	95	106	110	113
Konsumtion	333	339	364	388	419	438	458	482
Investeringar ²	114	127	136	144	152	158	164	171
Kapitalutgifter	22	17	15	18	19	22	27	32
varav ränteutgifter	17	11	10	13	12	16	20	24
Överföring till hushållen³	0	0	0	0	21	11	27	49
Finansiellt sparande⁴	69	-135	-62	-18	8	9	6	2
Procent av BNP	1,4	-2,7	-1,1	-0,3	0,1	0,2	0,1	0,0
Statsskuld	1 054	1 218	1 144	1 053	912	919	933	953
Procent av BNP	20,9	24,4	21,3	18,4	15,2	14,8	14,4	14,1
Finansiell nettoställning	-36	-222	-284	-262	-181	-143	-108	-77
Procent av BNP	-0,7	-4,4	-5,3	-4,6	-3,0	-2,3	-1,7	-1,1

¹ Statliga ålderspensionsavgifter. ² Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark mm. ³ Beräkningsteknisk överföring till hushållen genom ändrade skatter och/eller transfereringar. I tabellen är statsbidragen till kommunsektorn beräknade enligt oförändrade regler. I den mån som statsbidragen till kommunerna ökas i förhållande till oförändrade regler kommer den beräkningstekniska överföringen från staten till hushållen minska i motsvarande grad, samtidigt som den beräkningstekniska överföringen från kommunerna till hushållen ökar i motsvarande grad genom mindre omfattande höjningar av det kommunala skatteuttaget (eller eventuellt ökat ekonomiskt bistånd). Den totala beräkningstekniska överföringen från offentlig sektor till hushållen, som redovisas i tabell A20, påverkas inte. ⁴ Finansiellt sparande beräknas som inkomster minus summan av utgifter och överföring till hushållen.

Källor: Riksgälden, SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A22 Ålderspensionssystemets finanser

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Inkomster	328	325	346	366	383	401	418	437
Socialförsäkringsavgifter	267	269	284	300	315	327	339	353
Statliga ålderspensionsavgifter	23	26	27	26	25	26	27	27
Kapitalinkomster	37	27	32	37	39	45	48	52
Övriga inkomster	2	3	3	3	4	4	4	4
Utgifter	322	334	340	352	362	377	388	399
Inkomstpensioner	315	326	332	344	353	368	378	389
Kapitalutgifter	0	0	1	1	1	1	1	1
Övriga utgifter	7	7	8	8	8	9	9	9
Finansiellt sparande	6	-10	7	14	21	24	30	38
Procent av BNP	0,1	-0,2	0,1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6
Finansiell nettoställning	1 617	1 716	2 032	1 930	1 978	2 034	2 097	2 168
Procent av BNP	32,0	34,4	37,8	33,7	32,9	32,7	32,5	32,2

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A23 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Inkomster	1 147	1 222	1 300	1 318	1 362	1 401	1 446	1 494
Skatter	748	766	802	833	874	907	942	980
Kommunal fastighetsavgift	19	19	21	21	22	23	24	25
Statsbidrag inkl. kompensation för mervärdesskatt	276	333	362	348	340	337	339	343
Kapitalinkomster	12	9	9	11	13	18	20	24
Övriga inkomster	93	95	106	105	114	117	120	123
Genomsnittlig kommunalskattesats ¹	32,19	32,28	32,27	32,24	32,24	32,24	32,24	32,24
Utgifter	1 193	1 211	1 268	1 318	1 385	1 438	1 492	1 554
Transfereringar	90	97	101	102	103	106	110	113
Hushåll	47	49	48	49	50	51	53	54
Övriga transfereringar	43	49	53	52	53	55	57	59
Konsumtion	964	991	1 044	1 086	1 140	1 180	1 225	1 275
Investeringar ²	132	117	117	125	134	137	140	144
Kapitalutgifter	7	6	6	6	8	13	17	21
Överföring till hushållen³	0	0	0	0	-6	-18	-27	-39
Finansiellt sparande⁴	-45	11	32	0	-17	-19	-19	-20
Procent av BNP	-0,9	0,2	0,6	0,0	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
Finansiell nettoställning	-150	-134	-94	-85	-94	-106	-120	-138
Procent av BNP	-3,0	-2,7	-1,8	-1,5	-1,6	-1,7	-1,9	-2,0

¹ Procent. ² Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark mm. ³ Beräkningsteknisk överföring till hushållen genom ändrade skatter och/eller transfereringar. I tabellen är statsbidragen till kommunsektorn beräknade enligt oförändrade regler. I den mån som statsbidragen till kommunerna ökas i förhållande till oförändrade regler kommer den beräkningstekniska överföringen från kommunsektorn till hushållen öka i motsvarande grad genom mindre omfattande höjningar av det kommunala skatteuttaget (eller eventuellt ökat ekonomiskt bistånd). Eftersom den beräkningstekniska överföringen från staten till hushållen minskar i motsvarande grad kommer den totala beräkningstekniska överföringen från offentlig sektor till hushållen, som redovisas i tabell A20, inte att påverkas. ⁴ Finansiellt sparande beräknas som inkomster minus summan av utgifter och överföring till hushållen.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A24 Offentliga sektorns inkomster

Procent av BNP

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Hushållens direkta skatter	14,9	15,3	15,1	14,4	14,4	14,4	14,3	14,3
Företagens direkta skatter	3,2	3,1	3,2	3,1	3,2	3,2	3,1	3,2
Arbetsgivaravgifter ¹	12,0	11,6	11,8	11,6	11,9	11,9	11,9	11,9
Mervärdesskatt	9,1	9,2	9,2	9,1	9,0	9,0	9,0	9,1
Punktskatter	2,1	2,1	2,0	1,7	1,8	1,8	1,8	1,8
Övriga skatter	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
Skattekvot²	42,8	42,9	42,9	41,6	41,8	41,8	41,8	41,9
EU-skatter ³	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Övriga inkomster ⁴	4,4	4,6	4,7	4,6	4,6	4,5	4,5	4,5
Primära inkomster	47,1	47,4	47,4	46,0	46,3	46,2	46,2	46,2
Kapitalinkomster	1,5	1,4	1,3	1,6	1,5	1,5	1,6	1,7
Inkomster	48,6	48,8	48,7	47,6	47,8	47,7	47,8	47,9

¹ Arbetsgivar- och egenföretagaravgifter samt särskild löneskatt. ² Skattekvoten beräknas som totala skatter, inklusive EU-skatter, dividerat med BNP. ³ Skatter till EU, ingår i skattekvoten men inte i den offentliga sektorns inkomster. ⁴ Bland annat transferreringar från utlandet och från a-kassorna.

Anm. Avser offentliga sektorns inkomster vid oförändrade skatteregler, det vill säga utifrån regelverket i senaste budgetproposition. Eventuella urfasningar av temporära ändringar är beaktade.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A25 Offentliga sektorns utgifter

Procent av BNP

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Konsumtion	25,8	26,7	26,2	25,8	26,0	26,1	26,1	26,2
Transfereringar	16,8	19,4	17,8	16,8	16,1	16,2	16,0	15,8
Hushåll	13,3	14,3	13,5	13,2	12,6	12,6	12,4	12,2
Företag	1,9	3,3	2,6	2,0	1,9	1,9	1,9	1,9
Utland	1,6	1,9	1,8	1,6	1,7	1,8	1,8	1,8
Investeringar ¹	4,9	4,9	4,7	4,7	4,8	4,7	4,7	4,7
Primära utgifter	47,5	51,0	48,7	47,3	46,9	47,0	46,9	46,6
Kapitalutgifter	0,6	0,5	0,4	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8
Utgifter	48,0	51,5	49,1	47,7	47,3	47,6	47,5	47,4

¹ Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark mm.

Anm. Avser offentliga sektorns utgifter vid bibehållen personaltätthet inom offentligt finansierade verksamheter och en standardhöjning i linje med historiskt mönster samt oförändrade regler för transfereringarna.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A26 Transfereringar från offentlig sektor till hushåll

Procent av BNP

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Pensioner ¹	7,4	7,8	7,4	7,3	7,2	7,3	7,2	7,1
varav inkomstpension	6,2	6,5	6,1	6,0	5,9	5,9	5,8	5,8
Arbetsmarknad ²	0,6	0,9	0,8	0,7	0,5	0,5	0,5	0,5
Ohälsa ³	1,5	1,6	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Familj och barn ⁴	1,7	1,7	1,6	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4
Studier ⁵	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Ekonomiskt bistånd ⁶	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Övrigt ⁷	1,5	1,6	1,5	1,7	1,3	1,3	1,3	1,3
Transfereringar till hushållen	13,3	14,3	13,5	13,2	12,6	12,6	12,4	12,2

¹ Inkomst- och tilläggspension, garantipension, efterlevandepension, pensionstillägg, offentliganställdas avtalspensioner och bostadstillägg till pensionärer. ² Ersättning vid arbetslöshet, aktivitetsstöd, etableringsersättning och lönegaranti. ³ Sjuk- och rehabiliteringspenning, aktivitets- och sjukersättning, arbetsskadeersättning, handikappersättning, merkostnadsersättning. ⁴ Föräldrapenning, barnbidrag, vårdbidrag, bostadsbidrag. ⁵ Studiebistånd och övrig studiebidrag. ⁶ Socialbidrag. ⁷ Assistansersättning och äldreomsorgsbistånd samt övriga transfereringar till hushåll.

Anm. Avser transfereringar från offentlig sektorn till hushåll vid oförändrade regler för transfereringarna.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A27 Basbelopp

Tusental kronor, löpande priser

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Prisbasbelopp	46,5	47,3	47,6	48,3	51,0	52,7	54,1	55,4
Förhöjt prisbasbelopp	47,4	48,3	48,6	49,3	52,1	53,8	55,2	56,5
Inkomstbasbelopp	64,4	66,8	68,2	71,0	72,6	75,7	78,2	80,9

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A28 Inkomstindex, balansindex, inkomstpensioner och dämpat balanstal

Procentuell förändring respektive nivå

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Inkomstindex	3,1	3,8	2,2	4,1	2,2	4,3	3,3	3,4
Balansindex	3,1	3,8	2,2	4,1	2,2	4,3	3,3	3,4
Dämpat balanstal ¹	1,012	1,017	1,027	1,028	1,040	1,051	1,044	...
Nominell inkomstpension²	1,4	2,1	0,5	2,5	0,6	2,7	1,7	1,8

¹ Nivå. ² Följsamhetsindexering, dvs. procentuell förändring av inkomstindex minus 1,6 procentenheter.

Källor: Pensionsmyndigheten och Konjunkturinstitutet.

Tabell A29 Statens budgetsaldo och skuld

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2019	2020	2021	2022	2023
Budgetsaldo	112	-221	78	97	137
Avgränsningar	-62	36	-83	-79	-83
Försäljning av aktier med mera	0	0	0	0	0
Extraordinära utdelningar	-1	0	-4	-9	0
Delar av Riksgäldens nettoutlåning	-59	33	-76	-69	-60
Övriga avgränsningar	-2	3	-3	-1	-23
Periodiseringar	20	52	-49	-36	-44
varav skatteperiodiseringar	16	45	-41	-34	-43
ränteperiodiseringar	6	7	-8	-2	-1
Övrigt	0	-2	-7	-1	-1
Finansiellt sparande i staten	69	-135	-62	-18	8
Statens lånebehov ¹	-112	221	-78	-97	-137
Värdeförändringar i statsskulden	-31	-57	4	6	-4
Statsskuldens förändring	-143	164	-74	-91	-141
Statsskuld	1054	1218	1144	1053	912
<i>Procent av BNP</i>	<i>20,9</i>	<i>24,4</i>	<i>21,3</i>	<i>18,4</i>	<i>15,2</i>

¹ Statens lånebehov är lika med budgetsaldot med omvänt tecken.

Källor: Ekonomistyrningsverket, Riksgälden, SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A30 Utgiftstak för staten

Miljarder kronor, löpande priser

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Utgiftstak för staten	1 351	1 743	1 695	1 634	1 539	1 595
<i>Procent av potentiell BNP</i>	<i>27,0</i>	<i>33,8</i>	<i>31,3</i>	<i>28,6</i>	<i>25,8</i>	<i>25,7</i>
Takbegränsade utgifter	1 308	1 501	1 548	1 546	1 574	1 627
<i>Procent av potentiell BNP</i>	<i>26,1</i>	<i>29,1</i>	<i>28,6</i>	<i>27,1</i>	<i>26,4</i>	<i>26,2</i>
Budgeteringsmarginal	43	242	147	88	-35	-32
<i>Procent av takbegränsade utgifter</i>	<i>3,3</i>	<i>16,1</i>	<i>9,5</i>	<i>5,7</i>	<i>-2,3</i>	<i>-2,0</i>

Källor: Ekonomistyrningsverket, Finansdepartementet och Konjunkturinstitutet.

Tabell A31 Finanspolitisk prognos och scenario i offentlig sektor

Miljarder kronor

	2023	2024	2025	2026	2023- 2026
Budgetutrymme	25	11	40	35	111
Utgiftsåtgärder i offentlig sektor	24	24	29	25	101
Staten	18	11	19	12	60
Konsumtion	18	10	17	10	54
Investeringar	0	1	2	3	6
Kommunal sektor	6	13	10	12	41
Konsumtion	5	12	9	11	37
Investeringar	1	1	1	1	4
Överföring till hushållen genom ändrade skatter och transfereringar¹	15	-22	7	10	10
Strukturellt sparande ²	0,1	0,3	0,3	0,3	

¹ Förändring mellan åren. ² Procent av potentiell BNP.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Marginalrutor

Antaganden om kriget i Ukraina och dess konsekvenser

De mest betydande antagandena för prognoserna för den svenska ekonomin är:

- Kriget i Ukraina kommer att pågå under lång tid, mer eller mindre intensivt.
- De sanktioner som vidtagits mot Ryssland ligger kvar åtminstone så länge kriget pågår.
- Kriget kommer att skapa störningar i de globala leveranskedjorna och bidra till ökade flaskhalsproblem.
- Rysk export av råolja och naturgas antas fortsatt vara möjlig och leveranser till olika europeiska länder kommer att fortgå.
- Priserna på råolja, naturgas och kol kommer att vara kraftigt förhöjda framöver, i synnerhet de närmaste 12 månaderna. De höga priserna på råolja, naturgas och kol spiller över på elmarknaden och svenska elpriser.
- Det kommer ca 145 000 ukrainska flyktingar till Sverige fram till och med juni 2022. Detta inflöde ligger mitt emellan det huvudscenario och det högsenario som Migrationsverket har presenterat. Under andra halvåret i år kommer det ytterligare ca 50 000 ukrainska flyktingar till Sverige. Nästa år blir det inget nettoinflöde av flyktingar från Ukraina. Hälften av flyktingarna återvänder till Ukraina på längre sikt.
- I slutet av 2023 kommer ca 25 000 av de ukrainska flyktingarna att vara sysselsatta i Sverige. Det stora flertalet av de ukrainska flyktingarna kommer inte att bli folkbokförda före utgången av 2023. De som blir sysselsatta kommer därför bara i liten utsträckning att fångas upp i Arbetskraftsundersökningarna.

Antaganden om flyktingmottagandet och arbetsmarknaden

- Konjunkturinstitutets prognos bygger på antagandet att Sverige kommer att ta emot knappt 200 000 flyktingar från Ukraina 2022. Av dessa antas hälften återvända innan 2026 och hälften stanna permanent. Inledningsvis väntas hälften av flyktingarna vara barn men till följd av familjeåterförening ökar andelen vuxna till 65 procent 2026.
- De ukrainska flyktingarna antas till övervägande del få tillfälligt skydd enligt EU:s massflyktdirektiv, vilket ger dem både uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige. 25 000 av dem antas vara sysselsatta i slutet av 2023. Dessa personer kommer att räknas in i sysselsättningen enligt Nationalräkenskaperna men inte i Arbetskraftsundersökningarna (AKU).
- Inledningsvis kommer de personer som omfattas av massflyktdirektiv inte att folkbokföras. Detta skapar en diskrepans i den ekonomiska statistiken eftersom enbart folkbokförda personer ingår i Arbetskraftsundersökningarna (AKU). Däremot ingår även ej folkbokförda sysselsatta i Nationalräkenskaperna (NR). Det bedöms leda till en underskattning av det faktiska antalet sysselsatta och arbetade timmar i AKU de närmaste åren.

Vad skiljer scenario från prognos?

Prognos är Konjunkturinstitutets bedömning av den mest troliga utvecklingen för svensk ekonomi och omvärldsekonomin de närmaste åren, i nuläget till och med 2023.

Scenariot baseras på att inga nya störningar drabbar ekonomin och att den vid avvikelser från ett normalt resursutnyttjande vid scenariots inledning strävar mot konjunkturrell balans. När den har uppnåtts är BNP-tillväxten utbudsbestämd och följer i huvudsak av hur produktivitetstillväxten och utbudet av arbetskraften utvecklas. Scenariot för svensk ekonomi bygger dessutom på följande specifika antaganden:

- Finanspolitiken och penningpolitiken anpassas så att överskottsmålet respektive inflationsmålet nås på några års sikt.
- Offentlig konsumtion och offentliga investeringar utvecklas i linje med det demografiskt betingade behovet. Det innebär bland annat oförändrad personaltäthet och konstanta kostnadsandelar för arbetskostnader respektive förbrukning av insatsvaror i offentligt finansierade verksamheter. Därmed sker en viss standardhöjning i verksamheterna eftersom prisutvecklingen i förbrukningen normalt sett är lägre än ökningen av arbetskostnaderna.

Prognos och scenario

- På kort sikt gör Konjunkturinstitutet prognoser för de offentliga finanserna. Den finanspolitiska prognosen för 2022 utgår från statens budget för 2022. För 2023 görs en bedömning av inkomster och utgifter i kombination med nivån på det strukturella sparandet.
- För scenarioåren 2024–2026 antas finanspolitiken bedrivas så att den är förenlig med det finanspolitiska ramverket. På sikt antas därför det strukturella sparandet uppgå till en tredjedels procent av potentiell BNP, vilket om ekonomin är nära konjunkturrell balans innebär att det finansiella sparandet är i linje med överskottsmålet.

Begrepp och antaganden

Strukturellt sparande visar vad offentlig sektors finansiella sparande skulle vara om ekonomin var i konjunkturrell balans.

Budgetutrymmet visar utrymmet för nya ofinansierade finanspolitiska åtgärder. Det beräknas enligt Konjunkturinstitutets definition som den del av det strukturella sparandet som vid oförändrade regler överstiger en tredjedels procent av potentiell BNP.

Med oförändrade regler menas att inga nya beslut med finanspolitiska effekter fattas av riksdag, regering, kommuner eller EU.

Den demografiskt betingade efterfrågan visar hur efterfrågan på offentlig konsumtion och investeringar ändras när befolkningens storlek och sammansättning ändras.

Konjunkturinstitutets finanspolitiska scenario bygger på följande antaganden:

- Stat och kommunsektor beslutar om utgiftsåtgärder inom offentlig konsumtion och investeringar i linje med det demografiskt betingade behovet. Det innebär bland annat oförändrad personaltäthet och konstanta kostnadsandelar för arbetskostnader respektive förbrukning av insatsvaror i offentligt finansierade verksamheter. Därmed sker en viss standardhöjning i verksamheterna eftersom prisutvecklingen i förbrukningen normalt är lägre än ökningen av arbetskostnaderna.
- Stat och kommunsektor beslutar om åtgärder som ökar eller minskar hushållens disponibla inkomster så att det strukturella sparandet uppgår till en tredjedels procent av potentiell BNP. I scenariot sker detta genom en beräkningsteknisk överföring från offentlig sektor till

hushållen. Vid större avvikelser bör en stegvis återgång ske till ett strukturellt sparande på en tredjedels procent av potentiell BNP.

- Kommunsektorns skulder antas på sikt stabiliseras som andel av BNP. Givet nuvarande investeringsnivåer innebär antagandet att ett finansiellt sparande i kommunsektorn på – 0,3 procent av BNP nås på några års sikt.

En utförligare beskrivning av dessa begrepp och antaganden finns på www.konj.se/var-verksamhet/sa-gor-vi-prognoser/antaganden-gallande-offentliga-finanser.

Offentligfinansiella antaganden om flyktingmottagandet

Sverige antas ta emot knappt 200 000 flyktingar från Ukraina i år.

Lite mindre än hälften av dessa antas vara barn. Det innebär att behovet av platser på grund- och gymnasieskolan ökar med ca 50 000 elever. Behovet av nya platser på förskolan blir inledningsvis litet eftersom det tar tid för många vuxna att hitta arbete.

Av flyktingarna antas 70 procent bo i så kallat anläggningsboende som tillhandahålls av Migrationsverket. Av de övriga antas de flesta bo i så kallat eget boende, som ordnas av privatpersoner, organisationer eller dem själva. Endast en liten andel antas vara ensamkommande barn, vars boende kommunerna ansvarar för.

Under 2024 och 2025 sker ett återvändande till Ukraina samtidigt som en del, främst vuxna män, kommer till Sverige. Ca 100 000 personer antas stanna permanent i Sverige, varav cirka en tredjedel är barn.

Konjunkturinstitutets definition av offentlig konsumtion vid oförändrade regler

För statlig konsumtion finns det regler och en praxis för vad som händer i frånvaron av aktiv finanspolitik. Det finns dock inte motsvarande regler för den kommunala konsumtionen.

Statlig konsumtion skrivs fram med pris- och löneomräkning (PLO) av statliga myndigheters anslag vid oförändrade regler.

Kommunsektorn antas uppnå god ekonomisk hushållning vid oförändrade regler. Detta har Konjunkturinstitutet operationaliserat så som att kommunsektorns finansiella sparande på sikt når –0,3 procent av BNP. Kommunsektorns inkomster minskar som andel av BNP vid oförändrade regler, eftersom statsbidragen är oförändrade, vilket i dagsläget skapar ett tryck på minskande utgifter för att sparandet ska nå den önskvärda nivån.

Kommunal konsumtion blir således residualt beräknad för att kommunsektorn ska nå god ekonomisk hushållning vid oförändrade regler.

Hur offentlig sektor utvecklas vid oförändrade regler beskrivs mer ingående i fördjupningen ”Automatisk budgetförstärkning ger utrymme för ofinansierade reformer” i *Konjunkturläget*, oktober 2019.

Vad är ett alternativscenario?

I detta avsnitt beskrivs en alternativ utveckling av ekonomin jämfört med prognosen för åren 2022–2023 samt det medelfristiga scenario som följer för de närmaste åren därpå. I avsnittet beskrivs hur de ekonomiska förutsättningarna kan skilja sig från prognosen och huvudscenariot, och vilka effekter dessa alternativa förutsättningar kan ha på den svenska ekonomin.

Alternativscenarioet är framtaget med Konjunkturinstitutets allmän-jämviktsmodell SELMA. Analysen som presenteras är helt och hållet modellbaserad och därmed en konsekvens av de antaganden som gjorts i modellen. För mer information om SELMA, se ”SELMA - Technical documentation” och ”SELMA – Icke teknisk beskrivning” på www.konj.se.

Antaganden om den ekonomiska politiken i scenarierna

I scenarierna modelleras både penning- och finanspolitiken explicit.

Svensk penningpolitik modelleras i modellen helt och hållet via reporäntan, som antas följa en penningpolitisk regel där räntan blir högre om inflationen exklusive energi är över inflationsmålet, medan den blir lägre om arbetslösheten är högre än jämviktsarbetslösheten. Det sistnämnda är ett mått på resursutnyttjandet i ekonomin. Slutligen leder en ökning av arbetslösheten en viss tidsperiod till en lägre ränta. I verkligheten behöver förändringar i penningpolitiken dock inte ske via reporäntan, utan kan också ske via andra instrument, till exempel kvantitativa lättnader. Denna penningpolitik approximeras dock i modellen av förändringar i reporäntan.

Finanspolitiken bedrivs så att ingen ytterligare diskretionär finanspolitik förs utöver den som ingår i huvudscenariot. Det finns dock ett undantag; transfereringarna till hushållen justeras så att överskottsmålet (definierat som ett strukturellt sparande om en tredjedels procent av potentiell BNP) nås. Finanspolitiken avviker trots detta från huvudscenariot eftersom den verkar via de automatiska stabilisatorerna, via både offentliga inkomster och utgifter. Inkomsterna varierar över konjunkturen till följd av att skatteintäkterna varierar över konjunkturen. Till exempel är inkomsterna från skatt på arbete högre när sysselsättningen är högre och vice versa. Utgifterna varierar över konjunkturen via transfereringarna till hushållen. En arbetslöshet som är lägre än jämviktsarbetslösheten ger lägre transfereringar till hushållen, medan en arbetslöshet som är högre än jämviktsarbetslösheten i stället ger högre transfereringar till hushållen.